

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
JUNE 16

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
ST PETERSBURG, FL
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

«LAIKS» IS PUBLISHED SINCE 1949 // «LAIKS» IZNĀK NO 1949. GADA
Published 48 times per year except the first week in January, the first week of May, the last week in June, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper «Laiks», Inc., 6145 SUN BLVD Apt. 203, ST PETERSBURG, FL 33715
POSTMASTER: Send address change to: «Laiks», 4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
E-mail: LaiksDSR@aol.com

Lasiet tīmeklī!
www.laiks.us

Volume LXXIV Nr. 23 (6105)

2023. gada 16. jūnijs – 30. jūnijs

Valda Mora
Jāņu vainags

*Īstenība tā vai sapnis –
Labāk par to nejaūtāt,
Labāk īso Jāņu nakti
Izgavilēt, izdziedāt.*

*Kaut ar pietrūkst dzimto pļavu,
Dārzu, vainagus kur vīt,
Saņem kādu siltu roku
Līgo nakti pavadīt.*

*Sasaucies ar tāliem draugiem,
Pāri apvāršņiem kas dzied,
Papardei no sirds uz sirdi
Šonakt atkal jāuzzied.*

*Īstenība tā vai sapnis –
Labāk nejaūtā par to, –
Šonakt izkļiedēto tautu
Apburts vainags vainago!*

Priecīgu vasaras saulgrīzus!

Konference “Helmaram Rudzītim 120” Mazajā Ģildē

6. jūnijā Mazajā Ģildē notika Rīgas Centrālās bibliotēkas (RCB) rīkota konference “Helmaram Rudzītim 120”. Izcilais latviešu grāmatizdevējs dzimis 1903. gadā, un šogad tiek atzīmēta viņa 120. jubileja.

Konferencē ar referātiem uzstājās grāmatzinātnieks, Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošais pētnieks, *Dr. philol.* Viesturs Zanders, literātūrinātnieks *Dr. philol.* Jānis Zālītis, literātūrinātniece, *Dr. philol.* Inguna Daukste-Silasproģe, laikrakstu *Laiks* un *Brīvā Latvija* galvenā redaktore, izdevniecības “Laika grāmata” vadītāja Ligita Kovtuna, *Dr. arch.* Zane Ramiņa un Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore, Latvijas bibliotēku padomes priekšsēdētāja Dzidra Šmita. Katrs referāts sniedza padziļinātu izpratni par Helmara Rudzīša personību, viņa daudzpusīgo

darbību un viņa laika grāmatu izdošanas īpatnībām Latvijā un citur pasaulē.

Konferences dalībniekiem bija iespēja apskatīt Zanes Ramiņas iekārtoto Helmara Rudzīša apgādā “Grāmatu Draugs” izdoto grāmatu izstādi ar novērtēt kataloga “Helmars Rudzītis un izdevniecības “Grāmatu Draugs” darbība trimdā” 2., papildināto izdevumu. Plašā un daudzpusīgā izstādē tapusi sadarbībā ar Mālpils muižas bibliotēku.

Konference tika organizēta notikumu cikla “Latviešu grāmatai 500” ietvaros.

(Turpinājums 6. lpp.)

Konferences rīkotāji – RCB darbinieki. Otrā no labās – Zane Ramiņa, blakus pa kreisi – Dzidra Šmita

Nākamais numurs iznāks 1. jūlijā

Latvian newspaper
LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - JAN, 1ST WK - MAY,
LAST WK - JUN; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Abonēšanas maksa ASV dolāros:
3 mēn. US \$ 50.00
6 mēn. US \$ 100.00

Redakcija Rīgā, Gertrūdes ielā 27, Rīga, LV-1011, Latvija.
Tālr.: +371 67326761, fakss: +371 67326784
e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.us

Redaktore: Ligita Kovtuna
mob. tālr.: +371 29439423. e-pasts: ligita@laiks.us

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti LATVIJĀ, maksājumi notiek EURO.**

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem
parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli
par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Sarīkojumu un dievkalpojumu ziņas sūtīt Inesei Zaķis
e-pasts: rigaven@aol.com

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti ASV, maksājumi notiek ASV dolāros.**

Sēru sludinājumus un adrešu maiņas sūtiet pēc adreses
4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
e-pasts: LaiksDSR@aol.com

**Ja vēlaties saņemt vairāk informācijas par avīzi,
lūdzu, zvaniet LAIKA ASV tālr.: 727 385-4256**

LAIKS

4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
laiksdsr@aol.com
www.laiks.us

Lūdzu, maksāt ASV dolāros uz «Laiks» Inc. vārda
Abonējiet laikrakstu LAIKS, neizejot no mājām – lietojiet
www.laiks.us!

«LAIKA» abonements maksā: 3 mēnešiem ASV \$65.00
6 mēnešiem ASV \$130.00

FLORIDAS IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI! Lūdzu pievienojiet
7% Floridas nodokli par laikraksta abonēšanu!

Laiks pa gaisa pastu Amerikā 3 mēneši \$89.00
6 mēneši \$178.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā 3 mēneši \$89.00
6 mēneši \$178.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā 3 mēneši \$97.00
6 mēneši \$194.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs 3 mēneši \$120.00
6 mēneši \$240.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtīt tikai pa gaisa pastu.

Uzvārds, vārds: _____

Adrese: _____

zip: _____

Laikraksta izdošanu atbalsta
Latvijas Kultūras ministrija

Ziņa no ALA Kultūras fonda

ALA Amerikas Latviešu
apvienības
Kultūras fonds

ALA Kultūras fonds darbojas Amerikas latviešu apvienības paspārnē no 1951. gada. ALA Kultūras fonds vāc ziedojumus atsevišķi no pārējām ALA līdzekļu vākšanas akcijām un piešķir līdzekļus latviešu kultūras projektu atbalstam. **Jaunie projekti jāpiesaka līdz 2023. gada 31. jūlijam.** ALA Kultūras fonda līdzekļu pieprasījuma veidlapa, kā arī iepriekšējos gados ALA KF atbalstīto projektu informācija atrodama: www.alausa.org. Ar jautājumiem lūdzam rakstīt ALA Kultūras fonda vadītājam Inesei Stravelli: culturalfoundation@alausa.org.

RUNĀSIM UN RAKSTĪSIM LATVISKI!

“Dzimumdiena” vai “dzimšanas diena”?

Dzimšanas diena ir tikai vienu reizi mūžā, tā ir diena, kad cilvēks nāk pasaulē. Nevienam nevar piedzimt divas, trīs reizes vai piecdesmit reizes. Pārējās ir dzimšanas atceres dienas vai dzimumdiena.

Zemāk skaidrojums, ko reiz uzrakstīja Rūdolfs Hofmanis.

Endzelīns ir rakstījis: „Vārdi, kas beidzas ar -šana, norāda ilgstošu darbību (sēšana, pļaušana, skriešana, cepšana), tāpēc, runājot par dzimšanas dienu, labāk teikt dzimuma diena, dzimumdiena”.

dzimšana: process à dzimt.
Dzimšanas diena: a. *Diena, kad kāds ir piedzimis*, b. *Cilvēka dzimšanas gadskārta, jubileja.*

Endzelīna gramatikā 143. paragrafā rakstīts: „Darbības vārdus (*domāts: substantīvus, kas apzīmē darbību*) ar -šana var atvasināt no jebkura verba [...] Šie nomeni pa lielākai daļai apzīmē laika ziņā neierobežotu un nebeigtu norisi, kas patlaban vai zināmā laikā notiek vai var

notikt [seko piemēri], retāk – kādu jau nobeigtu norisi [piemēri], dažkārt – kādu darbību, kas jādara [piemēri], retumis – arī kaut ko konkrētu. [piemēri]”.

Runājot par dzimšanas dienu lietojumu, jāpadomā arī par nozīmi – kontekstā.

Piemēri rāda, ka lietvārdi ar piedēkli -šana ir atvasināti vienmēr no vārdiem un apzīmē darbību. Ja ir minēts noteikts laiks, runa, protams, var būt tikai par vienreizes darbību. 1918. gada 18. novembris bija Latvijas valsts dibināšanas diena. Šogad 18. novembrī valsts jau bija nodibināta. Šogad var būt tikai dibināšanas dienas atcere. Līdzīgi ir ar dzimšanu. Tā latvieši runā arī vēl tagad.

Var būt tikai manas dzimšanas dienas atcere. Latvieši šo atceri saukuši par „dzimumdienu”.

Tā nav nekāds valodnieku izgudrojums, bet radusies jau sen tautā un sastopama plaši literatūrā un uz apsveikumu kartītēm. „Dzimšanas diena” un

„dzimumdiena” abi ir, piem., Dravnieka 1909. gadā iznākušajā Vācu-latviešu vārdnīcā. Ievadā Dravnieks raksta, ka viņam nav bijis iespējams izmantot Endzelīna un Milenbacha gramatiku, kas iznāca arī tai gadā – vārdnīcas manuskripts bijis jau pabeigts.

ME vārdnīcā: dzimumdiena, *der Geburtstag*. Bez vietu norādēm un citātiem. Ja tādi nav minēti, nozīmē, ka vārds plaši pazīstams.

Arī leišu valodā ir abi vārdi – *gimino* diena un *gimtadienis*.

Tādēļ: „Apsveicu Jūs dzimšanas dienā” ir neloģisks teikums (dzimšanas diena bija pirms vairākiem gadiem!). Koptā loģiskā latviešu valodā tā nevajadzētu runāt. Latviešu valoda ir ļoti bagāta gan vārdiem, gan formām ar smalku nianšu iespējām. Šo bagātību nevajadzētu sākt nabadzināt, degradēt un nivelēt.

ASTRA MOORA

Nedēļas gudrība

“Vairāk par maizi un naudu vajadzīgi draudzīgi vārdi, sirsnīgs padoms, stingrs tavas dzīves iztīrājums, kas nebeigtos tikai ar nežēlīgiem un pelnītiem pārmetumiem, bet pavērtu logu arī cerībām. Tu ilgojies drauga smieklu, varbūt pietiktu ar vienu pašu smaidu.”

Dzejnieks Jānis Sudrabkalns

Nedēļas teikums

“Trīs lietas, kas latviešiem palīdzēja izdzīvot okupāciju laikus, – Jāņi, Dziesmu svētki un latviešu valoda. Kopš neatkarības atjaunošanas Ligo diena un Jāņi ir svinamas dienas, ar likumu noteiktas brīvdienas. Paies Jāņi, un jūlija sākumā Rīgu pārņems Dziesmu svētku gars. Mežaparka estrādē skanēs Emiļa Melngaiļa “Jāņu vakars”. Cik reizes to šoreiz atkārtos? Vienu? Varbūt divas? Svētku repertuāru vairs neapspriež kompartijas kabinetos, neviens vairs neliek dziedāt “Varen plaša mana zeme dzimtā...”

Žurnālists Juris Lorencs

DACE
APERĀNE

Latviešu Dziesmu svētku 150 gadu jubileju daudzina Filadelfijā

Latviešu Dziesmu svētku 150 gadu jubileja tika pacilāti nosvinēta 20. maija pēcpusdienā Filadelfijas Brīvo latvju biedrības vēsturiskajā namā. Uz sarīkojumu, ko organizēja Filadelfijas Brīvo latvju biedrība sadarbībā ar Latviešu kultūras biedrību TILTS, ieradās tautieši no Filadelfijas un tās apkaimes, kā arī no Bostonas, Ņujorkas, Vašingtonas un citām pilsētām. Kopā ar Filadelfijas latviešu koncertkoŗa ansambļa dziedātājiem un deju kopas "Dzirkstele" dejotājiem, pasākums sapulcināja ap 100 klausītājus no visām paaudzēm.

Pēcpusdienas programmas galvenā tēma "Latviešu dziesmu un deju gars Amerikā: 1953-2023" tika apskatīta lekcijās, kā arī ar latviešu koŗmūzikas un tautasdeju priekšnesumiem. Klausītājus sveica Filadelfijas Brīvo latvju biedrības jaunievēlētais priekšnieks Jānis Čakars un programmas pieteicēja, Filadelfijas biedrības kultūras nozares vadītāja Laila Medne. Filadelfijas biedrības valdes loceklis Laris Krēšlīņš gādāja par prezentāciju un koncerta audio un video tehnisko pusi. Programmu latviešu un angļu valodās bija glīti sakārtojies grafiskais mākslinieks Uģis Nīgals, izmantodams I Dziesmu svētku ASV Vadoņa dizainu.

Filadelfijas un TILTS biedrību valdes loceklis Pēteris Dajevskis ievadīja norisi ar saistošu pārskatu par Latviešu Dziesmu svētku tradīcijas pirmsākumiem, attīstību Latvijā un vēlāk, atjaunošanu 1947. gadā Eslingenā, Vācijā. P. Dajevska prezentācija noslēdzās ar video ierakstu no bijušās Latvijas Valsts prezidentes Dr. Vairas Viķes-Freibergas uzrunas "TedX Rīga" 2013. gadā, par dziedāšanas un latviešu dziesmas nozīmīgo lomu latviešu tautas identitātes veidošanā.

Sekoja šī raksta rindu autores audio-vizuālais stāstījums par Dziesmu un deju svētkiem ASV, no I Dziesmu svētkiem Čikāgā 1953. gadā, pirms 70 gadiem, līdz XV svētkiem St. Paulā. Kādus 20 gadus, Kopkoŗa koncerta repertuārs pārsvarā balstījās uz J. Vitola, A. Jurjana, E. Dārziņa un citu vecmeistaru dziesmām, ko papildināja B. Skultes, V. Dārziņa, V. Baštika un citu, Amerikā un Kanadā dzīvojošo, latviešu komponistu koŗdziesmas. Ar VII Rietumu krasta Dziesmu svētkiem Losandželosā un II Latviešu Jaunatnes dziesmu svētkiem Ročesterā (1977), kā arī VI Dziesmu svētkiem Bostonā (1978), I. Mežaraupa, I. Akerbergas, P. Aldiņa un citu tā laika jauno komponistu latviešu tautas dziesmu apdares sāka papildināt repertuāru. Pēc 1990. gada Dziesmu svētkiem Latvijā, arvien vairāk Latvijas komponistu dziesmas, bieži ar pavadījumu, tika atskaņotas Dziesmu svētkos ASV. Šovasar XXVII Vispārējās latviešu dziesmu un XVII Deju svētkos piedalīsies

ievērojams skaits amerikāņu latviešu koristu un dejotāju. Noslēguma koncertā 9. jūlijā Mežaparka "Sidraba birzi" pirmatskaņojumu piedzīvos amerikāņu latviešu komponistes Lolitas Ritmanes koŗdziesma "Augšup dzīvība skan" (Rasa Bugavičute-Pēce), kas īpaši sacerēta XXVII Dziesmu svētkiem.

Vieslektore bija ansambļa

Zamura, Juris Broks, Jānis Sils, Ruta Dambis-Ruicis un Pamela Ambrose. Pēdējos darbības gados "Kolibri" ansamblim piediedrojās vēl Silvija Padega Grendze un Andris Lēvenšteins. Savas lekcijas beigās ar spilgtiem stāstiem un retām ansambļa bildēm Līga Aldiņa aizkustinoši aprakstīja "Kolibri" ļoti emocionālo un nozīmīgo

Mednes maigo solo dziedājumu, un Pētera Aldiņa draiskulīgo "Čigānu dziesmu". Koncertkoŗa ansamblis iejūtīgi un skaisti nodziedāja visas dziesmas, sasniedzot pilniskanīgu kulmināciju koncerta noslēgumā ar Bruno Skultes "Dainu zemē" (Lidija Auza), ko spoži novadīja Gunta Plostniece.

Otrās programmas daļa

noslēdzās ar jautrām pāŗu dejām, koŗās piedalījās "Dzirksteles" dejotāji un apmeklētāji, altvijolnieces Annijas Kerno, vijolnieces Gunas Panteles un akordeonista Andrew Puntel raitā pavadījumā. Sekoja tikšanās ar dalībniekiem un skatītājiem pie "Dzirksteles" dalībnieku bagātīgi klātā kafijas galda ar garšīgām maizītēm un saldumiem. Video ieraksts no sarīkojuma eventuāli būs skatāms "Kultūras TILTS" YouTube kanalā.

Positīvas atsauksmes un ieskati par "Dziesmu svētku 150" kulturāli bagātīgo pēcpusdienu izskanēja sarunās un vēlāk e-pastos un sociālos medijos:

"Teicama bija sadarbība starp Filadelfijas latviešu biedrību un Latviešu kultūras biedrību TILTS. Tā vainagojās spraigā, informatīvā un priecīgā sarīkojumā, kas spoži atzīmēja Latvijas Dziesmu Svētku 150. jubileju ceļā uz vareniem svētkiem šovasar Rīgā. Svētki ir brīnišķīgi ieskandināti!" – Gunta Plostniece

"Tik daudz informācijas, tik labi apkopota. Paldies visiem, kas pielika roku." – Ilze Bērziņa

"Man šis sarīkojums bija īpaši iepriecinošs, jo bija iespēja piedalīties gan ar deju, kopā ar "Dzirkstele", gan ar mūziku, spēlējot dančus visiem, lai kopā svinētu Dziesmu svētku jubileju. Mans vārds sociālā medijā ir "Latvian Violist" un jutos, ka šis sarīkojums apliecināja, ka es tiešām esmu latviešu altvijolniece." – Annija Kerno

Programma "Latviešu dziesmu un dejas gars Amerikā: 1953 – 2023" apliecināja, ka deļa un dziesma turpina vienot latviešus visās pasaules malās un turpina savīt kopā mūsu pagātņi un tagadni." – Astrīda Liziņa "Paldies "TILTAM" un Filadelfijas biedrībai par brīnišķīgo pasākumu! Tas mani ļoti iepriecināja un iedvesmoja. Bija liels prieks un gods piedalīties šai skaistajā un nozīmīgajā pasākumā!" – Guna Pantele

"Pasākums bija ārkārtīgi iedvesmojošs. Man ir daži "Kolibri" ieraksti, taču bija interesanti uzzināt ansambļa vēsturi un ietekmi uz diasporas mūziku un radošumu. Tāpat vienmēr ir emocionāli redzēt, kā esam spējuši nodrošināt, ka mūsu Latvijas kultūras mantojums paliek dzīvs un aug. Turklāt, vienmēr ir tik lieliski redzēt, ka mūsu Filadelfijas latviešu biedrības namā tik daudz cilvēku izklaidejas, tiekas viens ar otru un apmainās idejās. Es ceru, ka mēs spēsim saglabāt spēku lai turpinātu veidoties, mācīties un dalīties. Tāpat kā to darīja "Kolibri", ir svarīgi atzīmēt, ka mums ir nepārtraukti jāatsvaidzina kultūras piedāvājums, kā arī jāģenerē jaunas idejas un jauni darbi, kas atspoguļo mūsu pašreizējo sabiedrību." – Laris Krēšlīņš

Tautasdeju dejotāji

Dziesmu svētku trio

"Kolibri" dalībniece Līga Aldiņa no Bostonas. Savā izcili novadītajā lekcijā – ansambļa "Kolibri" vēsture un mūzikālie piedzīvojumi" L. Aldiņa sniedza fascinējošu aprakstu par ansambli, izmantojot bildes, audio ierakstus, nošu partitūras un atmiņu stāstus. "Kolibri", kas tika nodibināts Bostonā 1976. gadā, vairāk nekā 25 gadus koncertēja ASV, Kanadā, Eiropā un Austrālijā ne vien latviešu, bet arī plašākai publikai. Ansamblis uzstājās daudzos Dziesmu un Deju svētkos un neskaitāmos latviešu kulturālos sarīkojumos. Lai gan tā sastāvs bija mainīgs, "Kolibri" ansambli allaž piedalījās vismaz astoņi līdz 10 dalībnieki. Nozīmīgākajos darbības gados tie bija: Pēteris Aldiņš, Mārtiņš Aldiņš, Līga Aldiņa, Anita Kupriša, Laila Saliņa, Lalita Saliņa, Imants Mežaraups, Laura Padega

piedalīšanos "Baltica" festivālā 1988. gadā Rīgā, uzskatīdama to, par kulminācijas punktu "Kolibri" mūzikālajā dzīvē.

Pirmā programmas daļa koši izskanēja ar Filadelfijas latviešu koncertkoŗa ansambļa latviešu koŗdziesmu koncertu, diriģentes Guntas Plostnieces degsmīgajā vadībā un vijolnieces Gunas Panteles un pianista Andrew Puntel skanīgajā pavadījumā. Programmas ieskaņai ansambļa soprāni un alti dzidri nodziedāja Jāņa Kalnieša tautas dziesmu apdari "Stāvēju dziedāju". Tālāk, koncertkoŗa ansamblis, 13 dziedātāju sastāvā, dziedāja latviešu tautas dziesmu apdares no Latviešu Jaunatnes dziesmu svētku un Dziesmu svētku ASV koŗmūzikas mantojuma: Richarda Skultes saulaino "Še dziedāju, gavilēju", Jāņa Beloglāzova daļo šupuldziesmu "Pelīt' brauca" ar Lailas

iesākās ar "Dzirksteles" deļu kopas vadītājas Astrīdas Liziņas runu par Latviešu tautasdeļu vēsturi, koŗā viņa uzsvēra deļu nozīmīgo vietu Dziesmu svētku tradīcijā un latviskās identitātes uzturēšanā. Latvijā 20. un 30. gados galvenokārt deļu tradīcionālās latviešu tautasdeļu, tomēr trimdā kļuva populāras choreografētas deļu, ar jauniem deļu soļiem un citiem elementiem. Mūsdienās, choreografi bieži izmanto brīvākus deļu soļus un teatrālus elementus savā deļā. Astrīde Liziņa secināja: "Deļa, tāpat kā dziesma un citas gaŗa mantas, ir kā zelta diegs, kas saauž kopā mūsu pagātņi un tagadni. Deļa ir vienotības spēks, deļa ir emocijas, deļa ir vēsture."

"Dzirksteles" krāšņais tautasdeļu uzvedums norisinājās sarīkojuma zāles vidū, skatītājiem sēžot pusaplī ap deļu grīdu. Programmas sākumā dejotāji brīnišķīgi izpildīja tradīcionālo "Jautrāviņu" (choreografs, Fredis Aigars). Pēc tam, skolas bērni priecēja skatītājus ar rotaļīgo "Trīspāŗu deļu". "Ilģu" ieraksta un daudz skanīgu trējdekšņu pavadījumā, "Dzirksteles" dejotāji braši nodejoja Selgas Apes meistarīgi choreografēto un Dziesmu svētkos ASV apbalvoto rotaļdeļu "Makaidū". "Dzirsteles" skolas bērnu sastāvs jauki izpildīja "Sīko danci", ko pierakstījis Jēkabs Stumbris. Zandes Mūrnieces choreografētā skatuves deļa "Pie jūriņas maliņā" burvīgi noslēdza bagātīgo tautasdeļu programmu, pēc koŗās skatītāji sumināja "Dzirksteles" dejotājus ar ovācijām un siltiem aplausiem.

Dziesmu svētku 150 gadu jubilejas atzīmēšanas pasākums

Latviešu Dziesmu svētku tradīcijas turpinājums trimdā

DANUTE GRĪNFELDE

Latviešiem, kuŗi devās prom no dzimtenes Otrā pasaules kara beigās, Latvijas brīvvalsts idejas un latviešu kultūras saglabāšana bēgļu nometnēs, vēlāk mītņu zemēs kļuva par virsmērķi. Pēc kara trimdā bija nonākusi apmēram trešā daļa latviešu mūziķu, viņu vidū vairāki neatkarīgās Latvijas komponisti un dziesmu svētku diriģenti – Jānis Mediņš, Jānis Norvilis, Jāzeps Vītols, Roberts Zuika, Teodors Reiters u. c. Neilgi pēc kara, 1948. gadā, latvieši Vācijā sapulcējās, lai

atzīmētu dziesmu svētku tradīcijas 75 gadu atceri kā trimdā, tā arī okupētajā Latvijā. Dziesmu svētku atceres dienā Fišbachā kopkoris dziedāja gan ierastās dziesmas no neatkarīgās Latvijas repertuāra, gan arī piecus pirmatskaņojumus, kuŗi tika radīti izsludinātajā jaundarbu konkursā. Okupētajā Latvijā togad notika X Vispārējie latviešu dziesmu svētki. Dziesmu svētku organizēšana Padomju Latvijā tika izmantota ideoloģijas propagandai, kuŗiem dziedot tādas dziesmas kā “Mūs

veda Staļina griba”, “Uzvaras rīts” u.c.

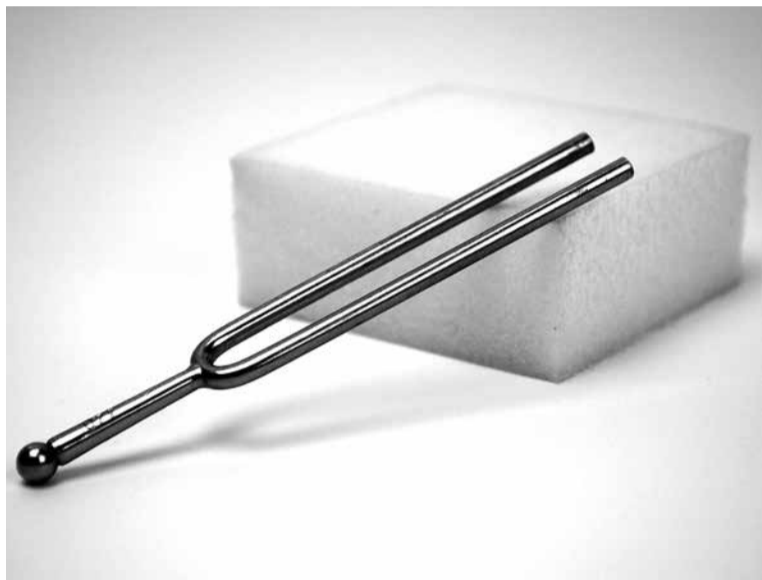
Visus 47 okupācijas gadus trimdas latvieši aktīvi saglabāja un turpināja latviešu dziesmu svētku tradīciju savās mītņos zemēs ASV, Kanadā, Lielbritānijā, Vācijā, Zviedrijā, Austrālijā (tur latviešu Dziesmu svētki tiek saukti par Kultūras dienām). Dziesmu svētku tradīcijas uzturēšana ārpus Latvijas turpinās joprojām – pagājušā gadā XV Vispārējie ASV Dziesmu un deju svētki notika Minesotā, pulcinot tūkstošiem

latviešu koristu, dejojāņu un skatītāju no visas pasaules.

Kārlis Karelis savu pirmo kori nodibināja 16 gadu vecumā dzimtajā Vaiņodē, Latvijā. Pēc mūzikas studijām Fonoloģijas institūtā Rīgā viņš atgriezās Kurzemē un Vaiņodes pagastā strādāja par dziedāšanas skolotāju. Ar savu skolēnu kori Kārlis Karelis piedalījās vairākās Novada dziesmu dienās, kā arī trijos Vispārējos latviešu dziesmu svētkos Rīgā.

Otrā pasaules kara beigās Kārlis Karelis bija spiests pa-

mest dzimto zemi un doties bēgļu gaitās. Viņš nonāca Zviedrijā, kur 1955. gadā Gēteborgā nodibināja latviešu jaukto kori. Attēlā redzamais kamertonis tika izmantots diriģenta darbā. Kārļa Kareļa vadītais Gēteborgas koris sasniedza augstu līmeni, ar dziesmām un koncertiem piedaloties latviešu sarīkojumos un atceres dienās. Gēteborgas latviešu koris kopā ar diriģentu Kārli Kareli piedalījās arī divos Eiropas latviešu dziesmu svētkos, kas notika Vācijā, Hanoverē un Hamburgā.

Kamertonis, piederējis kordiriģentam Kārlim Karelim (1901-1988). Mūzeja un pētniecības centra “Latvieši pasaulē” krājuma priekšmets. Līgas Kareles dāvinājums Vaiņodes novada mūzejam

Kārlis Karelis pie ērģelēm Hagas baznīcā, Gēteborgā 1957. gadā // FOTO: No mūzeja un pētniecības centra “Latvieši pasaulē” krājuma. Līgas Kareles dāvinājums Vaiņodes novada mūzejam

Pirmo Vispārējo latviešu dziesmu svētku 75 gadu atceres Dziesmu diena Fišbachā, Vācijā 1948. gadā // FOTO: No mūzeja un pētniecības centra “Latvieši pasaulē” krājuma. Līgas Kareles dāvinājums Vaiņodes novada mūzejam

Gēteborgas latviešu koris Zviedrijā 1958. gada 18. novembrī. Diriģents Kārlis Karelis pirmā rindā, vidū // FOTO: No mūzeja un pētniecības centra “Latvieši pasaulē” krājuma. Līgas Kareles dāvinājums Vaiņodes novada mūzejam

MAIJA STRĒLNIKS

IESKAŅU KONCERTS MILVOKOS

Milvoku apvienotā Brusubārdas-Dzimtenes kora XXVIII Vispārējo latviešu dziesmu svētku ieskaņas koncerts notika 2. jūnijā latviešu baznīcā. Kora diriģenti bija Ernests Brusubārdis II un Ernests Brusubārdis III, ar pavadiņģu Aidan Brusubārdis. Kora priekšnieks ir Ēriks Kākulis.

Programma bija sadalīta trīs posmos. Programmas pirmā posmā bija piecas dziesmas un otrā posmā bija septiņas no paredzētās programmas Dziesmu svētkos šovasar Latvijā. Vispirms atskanēja "Dziesmai šodien liela diena" (A. Skalbe un Pēteris Barisons), kam sekoja "Mūsu Tēvs debesīs" (Lūcija Garūta), "Latvijā" (J. Akuraters un Pēteris Barisons) un "Dvēseles dziesma" (A. Kārklīna un Ēriks Ešņvalds) ar Indras Brusubārdas solo un Ernesta Brusubārdas III solo. Pēc šīs dziesmas publika cēlās kājās un aplausi negribēja rīties. Pirmais posms noslēdzās ar dziesmu "Beverīnas dziedonis" (Auseklis un Jāzeps Vitols).

Pēc starpbrīža, otrs posms bija veltīts kamerdziesmai. Klausītāji dzirdēja Aidan Brusubārdas kompozīciju "Cello Sonata No. 1", ar Viktoru Brusubārdi spēlējot čellu un A. Brusubārdi vadot pie klavierēm. Piezīme: Aidan, 17 gadus vecs topošs pianists un komponists, iesāka mācīties klavierē pie sava vectēva Ernesta Brusubārža II. Savai pirmajai kompozīcijai 12 gadu vecumā A. Brusubārdis deva nosaukumu "Lietus" par godu savai latviešu izcelsmei. Jāpiemin ka A. Brusubārdis ir arī Milvoku draudzes ērģelnieks.

Nākamais sniegums bija Ferdinand Rebay "Sonata for Violin and Guitar No. 1", ko atskaņoja vijolniece Daniella Smith (Bru-

subārdis) un ģitārists Riley Smith. Otro posmu noslēdza Emila Dārziņa "Melancholiskais valsis", ko atskaņoja Ernests Brusubārdis IV (vijole), Sonora Brusubārdis (altvijole), Viktors Brusubārdis (čells), un Danielle Smith (vijole).

Trešajā posmā skanēja septiņas

(tautas dziesma Jāņa Kalniņa apdarē), Raimonda Paula "Manai dzimtenei" un Mārtiņa Brauna "Saulē, pērkons, Daugava". Savilnojums klausītājos bija jūtams, un, sajūsmā nerimstot, koris vēl divas dziesmas atkārtāja, tās bija "Dvēseles dziesma" un "Saulē, pērkons, Daugava".

Koncerta publikā varēja redzēt dažus bijušos koristus, ieskaitot Veltu Vizulis kundzi, kuŗa ir pārkāpusi savu 102. dzimšanas dienas sliekšni, un nodziedāja Brusubārdas-Dzimtenes kori 62 gadus, ieskaitot vispārējos Dziesmu svētkos Milvokos 2012. gadā. Viņa pārtrauca dziedāt 95

dāt un ir kādas saites ar latvietību. Sarunās ar šodienas koristiem bija interesanti dzirdēt, kas viņus mudināja dziedāt latviešu kori. Viens korists pieminēja savu māti, latvieti, kuŗu viņš zaudēja jaunībā, un tāpēc nerunā latviski, bet, apciemojot Latviju un dzirdot jaunatnes kori, sāka iemīlēt latviešu dziesmas un kultūru. Nebija grūti kādam viņu pierunāt nākt dziedāt kori. Sākumā tas esot prasījis daudz pūlu iemācīties, kā pareizi izrunāt vārdus. Piemēram, latviešu vārds "logs" izskatās vienāds ar angļu vārdu "logs" (baļķi) un vienmēr bija jādama par skaņu atšķirībām. Tomēr viņš "neuzdeva", un koris tika par vienu balsi bagātāks. Cita koriste pastāstīja, ka viņai nav bijis grūti iesākt dziedāt kori, jo viņai ir latviešu valodas zināšana, kaut gan tikai "ķēķa valodas" līmenī. Viņa dzied kori, jo viņai patīk dziedāt, un viņai ir ģimenes saites ar latviešiem. Tā koris atkal tika kuplīnāts ar vēl vienu balsi. Koris nav tikai iekļaujošs, bet arī izturīgs – kori dzied otrās, trešās, un ceturtais paaudzēs koristi. Starp koristiem ir arī archibīskape Lauma Zušēvica, kuŗa ir ļoti labs piemērs, ka vienmēr var atrast laiku dziedāt kori, vienalga, cik daudz ir citu pienākumu.

Pārmaiņas var būt grūti pieņemt, jo ir bailes, ka kaut ko dārgu var zaudēt, bet izrādās, ka pārmaiņas arī var palīdzēt kaut ko dārgu saglabāt. Pielāgojoties apstākļiem, šodien Brusubārdas-Dzimtenes koris dzied ar tādu pašu sajūsmu un spēj tāpat kā jau gadiem desmitiem iedvesmot klausītājus, un par to no sirds jāpateicas Brusubārdas ģimenei.

Milvoku apvienotais Brusubārdas – Dzimtenes koris 2023. 1. rindā no kreisās: diriģents Ernests Brusubārdis III, diriģents Ernests Brusubārdis II, kora priekšnieks Ēriks Kākulis. 2. rindā no kreisās: Rosemarie Kursiete, Daniella Smith, Indra Brusubārdis, Linda Dindzāne, arch. Lauma Zušēvica, Sonora Brusubārdis, Ingrida Seraphim, Valda Upenieks, Karen Brusubārdis, Margaret Crowley. 3. rindā no kreisās: Līva Kalve, Kaija Petrovska, Natalija Burns, Velta Pelcis, Vilnis Strēlnieks, Viktors Brusubārdis, Sandra Kalve. 4. rindā no kreisās: māc. Jānis Ginters, Aidan Brusubārdis, Vincents Dindzāns, Theodore Brusubārdis, Andris Kursietis, Ralph Story, Riley Smith, Ernests Brusubārdis IV

dziesmas, sākot ar "Krauklīts sēž ozolā" (Jāņa Cimzes apdarē), kam sekoja "Sīt kociņu pie kociņa" (Andris Kontauts), "Saulē brīdā rudzu lauku" (Ilonas Rupaines apdarē ar Indras Brusubārdas solo), un "Sasala jūrīna" (Raimonda Paula apdarē ar Līvas Kalves solo). Koncerta noslēgumā skanēja "Līgo dziesma"

Klausoties dziesmu skaņās, un skatoties uz koristiem, kā arī pārdomājot kora vēsturi, prātā nāca pēdējos gados daudz dzirdētie Raiņa vārdi "Pastāvēs, kas pārvērtīsies", un varētu klāt vēl pieteikt "kas spēs pielāgoties apstākļiem", tā, kā to ir darījis Brusubārdas koris savā gaŗajā kora vēsturē.

gadu vecumā. V. Vizule atceras ka Brusubārdas koris ir piedalījies visos vispārējos Dziesmu Svētkos ASV un Kanādā kopš pirmajiem Dziesmu svētkiem Čikāgā 1953. gadā.

Šodienas Brusubārdas kori dzied dažādas izcelsmes cilvēki ar dažādām latviešu valodas prasmēm, bet visiem patīk dzie-

SAULE, PĒRKONS, DAUGAVIŅŠ

Ceļā uz Dziesmu svētku 150 gadiem

AIJA PELŠE, LIANA EGLĪTE

Ņujorkas kora tradicionālā kora nometne pastāv kopš 1989. gada pavasara, kad no Latvijas atbrauca viesdiriģenti Gido un Imants Kokari. Toreiz brāļi Kokari tika aicināti, lai palīdzētu sagatavot kori koncertiem Latvijā uz vecās Nacionālās Operas skatuves. Koris nodziedāja septiņus koncertus! Pēc tam, piedalījās Vispārējos Dziesmu svētkos 1990. gadā Mežparkā. Tie bija satraucoši laiki, jo politiski Latvija vēl nebija atguvusi savu neatkarību. No dienas uz dienu koristi jūta nedrošību un nenoteiktību. Nekas vēl nebija apstiprināts jaunā topošā valdībā. Latvijas teritorijā vēl arvien plīvoja sarkanie karogi ar sirpi un āmuru.

Ar Ņujorkas kora diriģenta Andreja Jansona uzdrīkstēšanos un neatlaidību koris izkārtāja iespēju dziedāt LNO 1989. gadā un piedalīties Dziesmu svētkos 1990. gadā. Protams, tas veicināja vēlmi daudziem jauniešiem piedalīties kori. Sanāca ap 99 dziedātāju! Tie bija satrau-

coši laiki. Gandrīz tikpat satraucoši, kā šai kora nometnē 2023. gada maijā.

Šā gada nometne notika no 26. līdz 29. maijam skaistajā Ņujorkas draudzes nometnē Katskiļu kalnos. Ņujorkas koris bija uzaicinājis dziedātājus no Bostonas, Vašingtonas un Kanadas – kopā sanāca 107 dalībnieki. Šogad nometnē valdīja tikpat daudz satraukuma kā pirmajās nometnēs, jo sestdienas hokeja spēle starp Latviju un Kanadu un nākamās dienas spēle starp Latviju un ASV izraisīja neapraķstāmas emocijas. Koristiem bija ļoti svarīgi sekot līdz tam, kas notiek uz ledus Latvijā un koncerta dienā – Tamperē, Somijā. Neaizmirstams brīdis bija tad, kad svētdienas rīta mēģinājuma laikā viens no koristiem pēķšni paziņoja: "Latvija vinnēja!" Tad gan aizrautīgi dziedāšanai iestājās pauze, kamēr visi koristi, kas bija sastājušies uz skatuves, lēkāja un atkārtoti sauca "Latvija! Latvija!"

Ņujorkas kora viesdiriģents

bija jauniešu kora "Kamēr..." galvenais diriģents Jurgis Cābulis. Talantīgais diriģents spēja izdziedāt kora partijas visām balsīm. Daži dziedātāji ir ne-latvieši vai nav latviešu valodas

basa partiju.

Jurgis Cābula pamācības bieži vien bija ar humoru. Pēc kādas frazes nodziedāšanas, viņš piebilda: "Daudz kas labs, bet...", "Alti mazgās traukus!", "Vai kād-

pretēji, bet viņi ļoti labi saprata, ko Jurgis Cābulis vēlējās panākt. Viņš nodziedāja precīzi priekšā soprāna, alta, tenora un

reiz kora vēsturē hokeja spēles dēļ ir atliks mēģinājums?"

Pēdējā mēģinājuma noslēgumā diriģents izteica vissirsnīgāko

atzinību, ko visi koristi, rīkotāji un ilggadīgie atbalstītāji varēja ņemt pie sirds:

"Uz šejieni jāatbrauc katram Latvijas latvietim, lai iemācītos būt par latvieti!" Patiešām – latviskumu varēja izjust visās malās – gan gleznainā Katskiļu dabā, gan dekorācijās, gan tajā, ko katrs korists deva no sevis. Ilggadīgiem koristiem pievienojušies gados jaunāki koristi, kuŗi ar degsmi un smaidu sejas saprot, ka tas, ko viņi piedzīvo šajā nometnē un pēc dažām nedēļām piedzīvos Latvijā, ir kaut kas unikāls un vārdos neapraķstāms.

Svētdienas Pavasara koncertā uz skatuves bija gandrīz tikpat cilvēku, cik zālē. Pilna zālē! Ērika Ešņvalda «Dvēseles Dziesma» ar solistiem Anniju Dziesmu Teteri, Jēkabu Hayes un Anthony Cortes-Osi un vareno kora orķestri izpelnīja lielus aplausus. Publika būtu vēlējusies vairākām dziesmām atkārtojumus, bet nedeķa. Laikam būs jābrauc uz Mežparku tās atkal dzirdēt!

Laikraksts “Laiks” Latvijā. 74/22

Ligita Kovtunas referāts konferencē “Helmaram Rudzītim – 120”

Sākšu ar rindām no Helmara Rudzīša “mūža grāmatas” “Manas dzīves dēkas” priekšpēdējās lappuses, kur viņš citē Franku Gordonu, vienu no *Laika* un ne tikai – spožākajiem žurnālistiem: “... un varbūt vēl piedzīvosim to brīdi, kad būs iespējams pārvākties no Bruklīnas Beiridžas Trešās avēnijas šaurajām istabiņām uz plašām un ērtām telpām, teiksim, tai Rīgas ielā, kas atkal sauksies Brīvības iela.”

Tuvu šai ielai šobrīd tiešām esam – nu jau skaisti izremontētās Ģertrūdes ielas namā, kas pieder Kanadas latvieša Andra Auziņa ģimenei. Cita starpā – kādreiz nams bijis Annas Brigaderes īpašums. Plašas telpas atļauties redakcijas nevar, taču – telpas ir gana ērtas un, galvenais – Rīgas pašā centrā. Kādu laiku gan strādājām patiešām plašās, ērtās, lepnās telpās namā Ausekļa un Vidus ielas stūrī, namā, kur savulaik dzīvojis Helmars Rudzītis. Tagad nama fasādi rotā piemiņas plāksne.

Tas ir tas pats nams, no kura nejausības dēļ 1941. gada 14. jūnija rītā netika izvests Helmars Rudzītis, kurš ar savu sievu Austru un mazo Lotāru laimīgas nejausības dēļ todien bija savā Jūrmalas mājā. 15. jūnija rītā no tās Mariss Vētra viņus pārveda uz savu ierēto vasarnīcu Bulduros. Ja nebūtu šis laimīgās sagādīšanās, nebūtu tapis laikraksts *Laiks*.

Kad pēc Helmara aiziešanas Mūžībā *Laiks* pārnāca uz Latviju, jaunie laiki bija ienesuši savas korekcijas, avīzes abonentu skaits dabiskā ritējumā sarucis, un ne jau *Laika* redakcija vienīgā, kam nācās “optimizēt” savu saimniecību. Izdevēji Amerikā pamazām vien savu darbību pārnēsa uz personīgo māju darbistabām.

Latvijā *Laiks* “sapārojās” ar Eiropas latviešu avīzi *Brīvā Latvija*, kas turpina iznākt modernajā digitālajā formātā, turklāt – jau piecus gadus bez nevienas Eiropas latviešu organizācijas atbalsta. Bet – pēdējos četrus gadus redakcija saņem Latvijas valsts atbalstu, par ko paldies Sabiedrības integrācijas fondam un Kultūras ministrijai! Tas vienlaikus ir palielinājums, ka *Laiks* ir kļuvis par Latvijā valstiski nozīmīgu preses izdevumu.

Un vislielākais paldies Amerikas latviešu apvienībai – gan par finansiālu atbalstu, gan par nozīmīgo pleca sajūtu – par to, ka šī ilggadīgā un spēcīgā organizācija ļauj mums justies līdzvērtīgiem un svarīgiem arī Amerikas latviešu dzīvē!

Lai gan Rudzītis līdz mūža pēdējam brīdim nebija pārliecināts, ka *Laikam* būtu vieta Latvijā, esmu pārliecināta, ka viņš būtu gandarīts. Mūsu redakcijā pie sienas goda vietā ir liels Herberta Eberšteina 1963. gadā gleznots Rudzīša portrets, ko šodien varat aplūkot mūsu izstādē. To mums uzticēja Latvijas Universitātes

Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka, kur portretu līdz ar *Laika* vēsturiskajiem sējumiem un radošo mantojumu savulaik nodeva Rudzīšu ģimene. Kad Helmara Rudzīša 100. dzimšanas dienā to Misiņa bibliotēkas zālē eksponēja konferencē, tolaik direktore Anna Šmite kopā ar kādreizējo redaktoru Ilgvaru Spilneru vienojās, ka portretu nevajag nest atpakaļ uz fondu glabātavu, bet gan pārnest uz redakciju – kur Helmaram Rudzītim istā vieta. Tā viņš jau vairāk nekā divdesmit gadus ir kopā ar *Laika* veidotājiem un – ticiet man! – iedvesmo un palīdz.

Kā *Laiks* tomēr nokļuva Rīgā?

Par Helmara Rudzīša garīgo mantojumu stāsta laikraksta *Laiks* redaktore Ligita Kovtuna

Pateicoties Dacei Rudzītei – avīzes mantiniecei un izdevējai, Helmara vedeklai, viņa dēla Lotāra dzīvesbiedrei. Skaidrības labad – izdevniecību no sava tēva Lotārs nopirka, kā citkārt uzņēmējdarbībā pieklājas. Turklāt avīzes redakcijā jau Helmara laikā bija sākusi strādāt mazmeita Diana, Daces un Lotāra meita. Viņa strādā joprojām – Dianai pārzina ir avīzes administrācijas darbi.

Te kāda vēsturiskā atkāpe – liktenim bija labpaticies, ka Lotārs apprecas ar *Laika* spožākā sporta apskatnieka, arī trimdas sporta vēstures autora un zināmās *Amerikas Balss* līdzstrādnieka Viļa Čikas meitu Daci. Citēšu Rudzīti: “Veterāns, kas visus gadus ar neiedomājamu uzcītību katrā *Laika* numurā pildījis vismaz divas slejas, ir sporta redaktors Vilis Čika. Nav tāda ievēribas cienīga notikuma sportā, kas pautu garām Viļa Čikas uzmanībai. Var apbrīnot mīlestību, ar kādu viņš nodevies šim darbam, veltīdams neskaitāmas stundas no sava brīvā laika.”

Tātad – 2000. gada vasaras nogalē Dace Rudzīte ierodas Rīgā, kā man zināms, redaktore Astras Mooras mudināta, lai uzrunātu mūs ar Ojāru Celli, abi tolaik bijām *Brīvās Latvijas*

redaktori, par iespēju, kopīgi strādājot, turpināt *Laika* izdošanu Latvijā. Mēs piekritām, precīzāk – es piekritu tāpēc, ka blakus bija Ojārs Celle.

Te atkal atkāpe – Ojārs Celle, kurš Amerikas latviešu sabiedrībā bija labi pazīstams un augstu novērtēts žurnālists, *Ziemeļkalifornijas Ziņotāja* redaktors un teicams politiskais apskatnieks arī *Laikā*, bija pārcēlies uz dzīvi Rīgā un iesaistījies trimdas un Latvijas sabiedriskajās aktivitātēs. Vīrs ar izcilām zināšanām, plašu redzesloku, gudrs, nosvērts, asprātīgs. Viņš trimdas preseī piešķīra jaunu, laikmetam atbilstošu skatījumu un jaudu.

tizētāji un pamācītāji.” Parakstos zem katra vārda!

Jaunās pārmaiņas nesa līdzī arī, kā mēdz teikt, negatīvas blaknes – turpināja sarukt abonentu skaits, bija zināma neuzticība, kas sevi atgādināja, pēc pāris gadiem Ojāram aizejot no regulārā darba redakcijā un paliekot par politisko komentētāju. Līdz neilgam laikam ik nedēļu savus komentārus turpināja rakstīt Franks Gordons, Auseklis Zalinskis, Maksis Čulītis, Paija un vēl virkne trimdas autoritāšu. “Amerikas galā” cītīgi un prasmīgi strādāja Ilgvars Spilners, Astra Moora, Baiba Bičole, bija pat divi Kanadas redaktori – Mārtiņš Štauers un

kur pat vienas un tās pašas personas vārds atkārtojas vai desmit reizes... Jānis Bērziņš atklāja sapulci, Jāni Bērziņu ievēlēja par sapulces vadītāju, (...) Jānis Bērziņš pateicās, sapulci noslēdzot, pēc sapulces Jāņa Bērziņa kundze... utt. Redaktors mēģina būt saudzīgs, tomēr daļu no raksta nostrīpo. Bet tā nedomā Jānis Bērziņš, un viņš raksta redaktoram nīknu vēstuli, ka laikraksts viņu diskriminē un kaitē latviešu lietai.” Rudzītis turpina: “Zēlojiet redaktorus! Tik maz viņu vairs ir palicis. Visiem jau sirmi mati – nepadariet tos vēl sirmākus!”

Par redaktoriem. Man ļoti patīk pārstāstīt vienu stāstu. Proti, kad pēc lielākām pārdomām Helmars Rudzītis, nonācis Amerikā, nolēma izdot avīzi, jo – citēju: “Bija skumji vērot, kā jaunie iecelotāji izklīst pa visu valsti. (...) Un šiem cilvēkiem pat nebija iespējas savā starpā sazināties. (...) Kā lai plašajā zemē vēlāk draugs atrod draugu, rads radu? (...) Neziņa par rītdienu bija daudzu sejas,” – viņš sāka meklēt redaktoru. Zināja, ka Ņujorkā dzīvo Kārlis Rabācs – žurnālists no savulaik slavenās *dienas* avīzes “Rīts”, kas, kā jau *dienas* avīze, pirmskara Latvijā iznāca sešas reizes nedēļā, vienubrīd sestdienās pat rītā un vakarā! Neticami, vai ne?! Rabācs Ņujorkā strādāja par “superintendentu” jeb, mūsu valodā runājot, par sētnieku. Uzklusījis Rudzīša piedāvājumu būt par Amerikas latviešu avīzes redaktoru, viņš atbildējis – jā, labi, bet savu “supera” vietu neatstāšu, jo man jāgādā par ģimeni. Un cik ilgi tad tāda avīze pastāvēs – ja nu gadus piecus!

Šogad 8. novembrī avīzei apritēs 74 gadi! Atzišos, 2000. gadā es par to neiedomājos, bet drīz vien sāku domāt – cik tad tomēr vēl? Un domāju ik gadu. Jo *Laiks* jau sen nav “komerciāls pasākums” – tā ir mazbudžeta avīze, kas turpina iznākt, pamatojoties uz idealismu, pašai izziņību, patriotismu un citām “nekomerciālām” padarīšanām.

Bet vēl par redaktoriem – Rabācu Rudzītis nosauca par ideālo redaktoru. Citēju: “Laikraksts bija visa viņa dzīve. Un tā strādājot, darba panākumiem bija jābūt.” Rabācs nostrādāja redakcijā līdz 1970. gadam, bet pēc tam allaž aizstāja nākamo redaktoru, kad tas devās atvaļinājumā vai redakcijas komandējumā. Tā notika arī 1983. gada 20. jūnijā, kad redaktors Arturs Strautmanis bija devies uz PBLA kongresu Venecuēlā. Naktī uz 21. jūniju viņš redakcijā bija aizmidzis uz mūžu. Rudzītis skumji joko: “Neesot labākas naves kā aktierim mirt uz skatuves, kapteinim uz komandtiltiņa – tad jau redaktoram laikam visskaistākā nāve ir mirt savā redaktora krēslā...”

(Turpināts 7.lpp.)

Rūdolfs Norītis.

Kodols bija dzīvs un spēcīgs, ārstata korespondentu loks – plašs un darbīgs. Redaktors Kārlis Rabācs savulaik bija deklarējis – ja par pasākumu neraksta *Laiks*, tad pasākuma vispār nav bijis!” Mūsējie tam cītīgi sekoja un paklausīgi rakstīja. Plašus, profesionālus, augstākās raudzes mākslas apskatus vēl līdz neilgam laikam – turpināja rakstīt spožā Eleonora Šturma. Rīgā piesaistījām Kārlī Streipu, kas raksta joprojām. Vienlaikus turpinām piesaistīt arī jaunus, un nu mums ir Sandra Milevska, Anda Sūna-Cook, Taira Zoldnere, Anita Bataraga, Dace Aperāne, Līga Jēkabsons, Ilze Pētersone – visus nenosaukt.

Un atkal atkāpe – vēsturē, kas, kā zināms, mēdz atkārtoties. Sākot darbu redaktore amatā, nevarēju saprast, ko iesākt ar, piemēram, Daugavas Vanagu organizācijas iesūtītajiem rakstiem, kas īstenībā bija viņu sapulču atreferējumi. Ņēmos īsināt, un – sākās problēmas, pat līdz pārmetumiem cenzēšanā. Šķīru vaļā “Manas dzīves dēkas”. Rudzītis raksta: “Te nu sākas redaktora grūtais mūžs. (...) Dažreiz redaktors saņem sapulces atreferējumu,

Laikraksts “Laiks” Latvijā. 74/22

Ligita Kovtunas referāts konferencē “Helmaram Rudzītim – 120”

(Turpināts no 6. lpp.)

Kad Mūžībā aizgāja Rudzītis, redaktore Astra Moora viņam šķīrstā ielika *Laika* eksemplāru.

Rudzītis milēja un cienīja savus darbiniekus un žurnālistus, milēja dzejniekus un rakstniekus, balstīja Anšlavu Eglīti, aizkustinošai rūpējās par sadzīvei gauži nepiemēroto Elzu Ņezberi. Un milēja un cienīja savus lasītājus. Kā tas izpaudās? Gaužām vienkārši – avīzes saturu veidojot tādu, kam skaidri zināms adresāts – viņa vajadzības, intereses, turklāt uzrakstīts labā un saprotamā valodā. Tādu to veidojam, arī redakcijai darbojoties Latvijā.

Bieži vien cilvēki Latvijā mēdz izbrīnāties pacelt uzacis, redzot mikstinātos r un ch mūsu tekstos jeb tā saukto “Endzelīna pareizrakstību.” Oficiāli to mēdzu skaidrot ar latviešu valodnieku trimdā 1972. gadā pieņemto lēmumu visās publikācijās turpināt lietot tieši šo pareizrakstību.

Man pašai tās principus un jēgu apmēram 10 minūtēs izskaidroja un iemācīja Lalita Muižniece. Ziniet, nekā sarežģīta! Redakcija mierīgi sadzīvo ar abām “pareizrakstībām” – veco un jauno. Jo pāri visam ir – cieņa pret mūsu lasītāju, kas pārstāv trimdas vecāko paaudzi.

Cieņu pret lasītājiem paužam arī, pēc iespējas “ravējot” no tekstiem svešvārdus – kāpēc teikt “atmosfēra”, ja ir “gaisotne”, kāpēc teikt “tolerance”, ja ir “iecietība”, kāpēc “haoss”, ja ir “jukas” utt.

Mēs esam nogurdināti no gariem, jucekļīgiem birokratu tekstiem! Bieži, vai, cik bieži, Latvijas iestāžu un ziņu aģentūras tekstus nākas “pārtulkot”, kā mēs sakām – cilvēcīgā valodā. Nesen kādā Latvijas Valsts valodas centra atbildes vēstulē *Laikam* vēriģis lasītājs Amerikā bija saskaitījis vienā teikumā 33 vārdus, bet nākamajā 46!

Laika 1. nr. ievadrakstā Rudzītis raksta: “Latviešu trimdas laikrakstam jābūt arī latviskās kultūras kopējam un valodas sargam. Avīzes lapa daudziem reizē būs arī latviešu grāmata.”

Nobeigumā vēl kāds fakts, kas man tapa zināms kā jauna uzziņa un – kā vēl viens apliecinājums Helmara Rudzīša personības lielumam. Kad 2021. gada rudenī uz ekrāniem parādījās lietuviešu režisores filma “Lēciens” – par lietuviešu jūrnika Sima Kudirkas izmīsgo lēcienu Ņujorkas ostā no padomju kuģa, devos uz Misiņa bibliotēku skatīt, kā pirms pusgadsimta uz to bija reaģējuši latvieši Amerikā. Trīs *Laika* numuros bija reportāžas un komentāri, tostarp par latviešu demonstrācijām pret ASV apkaunojošo rīcību, Kudirku neatbalstot. Tikai – Kudirka bija nosaukts pavisam citā vārdā – Gruzde. Kāpēc? Aptaujāju lasītājus Amerikā un Rudzīša radus. Atbilde – Helmaras reķinājās ar nepatīkšanām, kas varētu būt sagādātas jūrnika radiem dzimtenē. Jo *Laiks* tika lasīts arī Latvijas “specfondos”. Vēl vairāk – Misiņa bibliotēkas direktore Gunta Jaunmuktāne pievērsa manu uzmanību **diviem** apļiem spiedodziņiem uz 1971. gada novembra *Laika* eksemplāriem: šie divi spiedodziņi nozīmē – ļoti, ļoti slepens!

Paldies, Dievam, avīzē *Laiks* uz neatgriešanos pazudusi rubrika “Dzīve okupētajā Latvijā” – īstenībā lielāko satura daļu aizņem raksti un foto par dzīvi šodienas Latvijā. Protams, blakus rakstiem par to, kā rit tās mūsu tautas daļas dzīve, kas mīt aiz okeāna, bet ar sirdi Latvijā.

Nav viegli atrast vārdus, lai izteiktu tās izjūtas – gandarījumu, varbūt pat likteņa izredzētību – kas mani piemeklē, attopot, ka kalpoju dižā vīra Helmara Rudzīša svētīgajam sakumam...

Literatūrzinātnieks Jānis Zālītis pieskārs jauniegūtiem faktiem par Helmara Rudzīša darbību

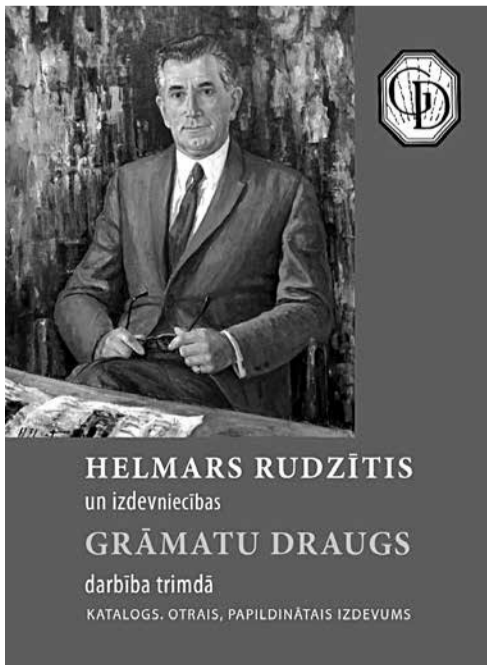

Par Helmara Rudzīša un Anšlava Eglīša sadarbību referēja grāmatzinātnieks Viesturs Zanders

BIBLIOGRAFISKAIS RĀDĪTĀJS

Sagatavots Rīgas Centrālajā bibliotēkā,

sastādītāja Zinta Geršmane

HELMARS RUDZĪTIS
un izdevniecības
GRĀMATU DRAUGS
darbība trimdā
KATALOGS, OTRAIS, PAPILDINĀTAIS IZDEVUMS

LAIKA GRĀMATA PIEDĀVĀ

Helmara Rudzīša grāmatas “Manas dzīves dēkas” oriģināls, izdots 1984. gadā *Grāmatu Drauga* apgādā, atrodams vai ikviena tautieša grāmatplauktā un kļuvis par bibliografisku retumu Latvijā...

Laika 70 gadu jubilejā apgāds *Laika grāmata* laida klajā tās atjaunoto izdevumu angļu valodā – ar mērķi, lai šis krāšņais vēstījums par latviešu trimdu nonāktu arī pie nākamajām paaudzēm, kam lasīšana latviešu valodā sagādā grūtības.

Šī grāmata, kas aptver nozīmīgu laiku un svarīgus notikumus latviešu vēsturē saistībā ar lielo pasaules vēsturi 20. gadsimtā, būs objektīva un interesanta lasāmviela arī cittautu interesentiem un pētniekiem.

Iegādājieties šo grāmatu un dāviniet saviem bērniem, mazbērniem un draugiem! Tā palīdzēs labāk izprast un iemīlēt mūsu tautu, mūsu talantus un spēku.

Cena USD 35,–

Grāmatu Jums piesūtīs pa pastu (t.sk. pasta izdevumi).
Rakstiet Inesei Zaķis 6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715

Pašu gatavotas archeoloģiskās rotas no kapara

Stāsti no mūzeja "Latvieši pasaulē" topošās izstādes "UZVILKT LĀTVIJU. Latvieša tautastērps pasaulē"

Gandrīz katrās latviešu mājās ārpus Latvijas bija un ir vismaz viens tautastērps, kas tiek augstu godāts un cienīts – vai nu paņemts līdzī kā dzimtas relikvija no Latvijas, vai manotots no paaudzes paaudzē, vai pašu gatavots, austs un šūdināts, vai varbūt pasūtīnāts pie kāda no daiļamatniekiem. Tautastērps veido un uztur saikni ar Latviju.

Šovasar mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izstādē "Uzvilkt Latviju" būs aplūkojami 40 ārzemju latviešu tautastērpi un to valkātāju un darinātāju stāsti. To vidū būs arī Austrālijas tautasdeju kopas "Sprigulītis" archeoloģiskais tērps, kuŗa detaļas gatavoja paši dejotāji.

Šo 12. gadsimta latgaļu tērpa atdarinājumu izgatavoja Kanberas tautasdeju kopas "Sprigulītis" dejotāji. Gatavojoties Sidnejas Operas nama atklāšanai 1973. gadā, dažādas Austrālijā dzīvojošas etniskās grupas tika aicinātas pieteikties konkursam par iespēju uzstāties šajā vēsturiskajā notikumā. Deju kopas "Sprigulītis" dejotāja Māra Siksa atceras: "Zinot, ka mums jāsadzīvo ar straujiem dienviņu tautu dejotājiem un grezniem zīda un zelta tērpiem no Austrumu valstīm, kopas vadītāja Skaidrīte Darius nolēma izcelt mūsu deju un rituālu seno vēsturi. Tā radās pārgalvīga doma atdarināt 12. gadsimta latgaļu tērpu četriem dejotāju pāriem, kas varētu izcelties ar rotu smagumu un tomēr mirdzēt skatuves apgaismojumā."

Vainagus gatavo ar urbjmašīnu ēdamistabā

Māra Siksa stāsta, ka tajā laikā "Spriguliša" dejotāji seno tērpu rotas bija redzējuši tikai melnbaltās fotogrāfijās un zīmējumos grāmatās un žurnālos. Viņi zināja, ka senāk rotas tika darinātas no bronzas, bet tā nebija pieejama tik lielos daudzumos. Tāpēc savām rotām dejotāji izmantoja pieejamāko un arī vieglāk veidojamo kaparu.

Mārai jau bija pieredze rotu kalšanā, darinot sava tautastērpa rotas Adelaidē. Viņas skolotājs bija tēvs Laimons Freidenfelds, kurš pats rotu kalšanu bija apguvis pēc kara bēgļu nometnē Mērbekā, Vācijā. Māra piekrita izveidot pirmo archeoloģisko rotu komplekta paraugu un izdomāt, kā rotu darināšanā iesaistīt arī tos dejotājus, kuŗi līdz šim rotas nebija kaluši nekad. Tā visi metās pie darba ap ēdamistabas galdu Māras mājās!

Dejotāji sāka ar stieplu vainagu veidošanu. Izsist "pumpiņas" uz plāksnītēm un ieurbt

katrai malās četrus caurumus nebija ļoti grūti. Māra bija atradusi piemērotu biežuma stiepli, ko satīt spirālēs. Apzinoties, ka ar vainagu būs jādejo, tie tika darināti pēc iespējas viegli, taču izturīgi. Spirāles vija ap adāmadatu. Tas gāja viegli, ja adatu iespīlēja rokas urbjmašīnā un viens to lēnām grieza, kamēr otrs turēja stiepli. Lai valkājot spirāles neizstāpītos, vairākiem

gurē bija arī "astes" ar zvārguļiem. "Spriguliša" dejotājiem tās bija jādarina stipri īsas, lai, griežoties dejā, meitene sev nesadauzītu ausis un partnerim neiesītu pa degunu!

Rokassprādzes top no akumulatoru kapara, pakavsaktas – no caurulēm

un tad ap lielu miklas rulli jāsatina spirālē.

Kaklarotas darināja kopas vadītājas Skaidrītes brālis Imants Skrīveris. Viņš izveidoja piekariņu matricu, un dejotāji tos varēja ātri un viegli saražot lielos apjomos. Šī rota bija ļoti svarīga skatuves priekšnesumiem. Dejojot tā tik skaisti un ritmiski skanēja, ka dejotājiem bija jābūt nesajaukt takti!

saktas tapa no santechnikas veikalā atrastām kapara caurulēm, pielodējot galus un lielu spraužamadažu aiz kapara stieniša.

Skādi mazina ar nagu laku

Vislielākais izaicinājums bija villaiņu gatavošana – no fotogrāfijām un zīmējumiem bija grūti saprast, kā tās darināt. Aprakstos bija lasāms, ka raksti veidoti no "bronzas gredzenītiņiem", kas patiesībā bija salocītas plāksnītes, kam gali saspīesti kopā un ieausti audumā. "Sprigulītīm" nebija pieejamas ne audējas, ne stelles. Nebija arī laika, lai varētu noaut četras šādas villaines.

Tika sagādāts vienkāršs vilnas audums puslīdz atbilstošā tonī. Dejotāji izmantoja plānu kapara plāksni – gandrīz foliju – ko varēja viegli griezt un locīt. Vispirms tika izveidoti kapara "gredzenītiņi" – salocītas plāksnītes. Tad ar asmeni drēbē iegriezta caurumus, un caur tiem ievēra plāksnītes, kurām galus otrā pusē saspīdēja kopā. Darbs bija lēns, bet padarāms, un dejotāji paspēja laikā izgatavot četras skaistas villaines.

Dejojot diemžēl drīz atklājās, cik villaines trauslas! "Gredzenītiņi" ik pa laikam atlocījās, un iegriezumi audumā ar laiku ieplīsa lielāki. Skādes mazināšanai tika atrasts risinājums – salīmēt plāksniņu galiņus ar nagu laku!

Lai tērpu darinājumi būtu pēc iespējas tuvāki arheologu aprakstiem, brunču apakšmalām piešuva celu apaudus. Vairākām "Spriguliša" dejotājām celu aušanu iemācīja Vita Eversone un Inta Skrīvere, viņas noauda metriem gaŗus apaudus un bārkstainās jostas. Dažiem tērpiem, arī izstādes eksponātam, tika piešūtas rūpnieciski austas rakstainās lentas.

1976. gadā Kanberas tautasdeju kopa "Sprigulītis" apvienojās ar Sidnejas tautasdeju kopu "Jautrais Pāris" un kopā izveidoja ceļojošu tautasdejoju truppu "Saules josta", lai dotos turnejā pa ASV, Kanadu, Angliju, Vāciju un Zviedriju. Šim nolūkam "Spriguliša" saime sagatavoja vēl četrus archeoloģisko tērpu atdarinājumus. Kaut arī tērpi oficiāli bija deju grupas kopīpašums, tie glabājās pie atsevišķiem dejotājiem. Izstādē redzamais eksponāts ir sakomplektēts no tērpiem, kuŗus savulaik valkāja "Spriguliša" vadītāja Skaidrīte Darius un "Saules Jostas" dejotāja Maija Tebēcis.

Sirsnīga pateicība Mārai Siksnai un Skaidrītei Darius par dāvinājumu mūzeja krājumam un tērpa darināšanas stāsta atklāšanu!

Deju kopas "Sprigulītis" dejotāji 1979. gadā. Pirmajā rindā no kreisās: Anita Alpa, Maree Briede, Skaidrīte Darius, Maruta Darius, Māra Siksa, Dace Bobeta, Ilona Lasmane. Otrā rindā: Pēteris Eversons, Arnis Siksa, Jānis Blūms, Martin Stewart, Ojārs Bobets. Foto no mūzeja "Latvieši pasaulē" krājuma, Māras Siksnas dāvinājums

spirāles posmiem lika vēl otru stiepli vidū. Pēc vainaga valkāšanas dejotājam kādu laiku pierē palika iespīdētās rievās, bet nevienai vainags uz skatuves nenokrita!

Archeoloģiskajos izrakumos atrastajiem vainagiem aizmu-

Rokassprādzēm, kas satur krekla platās piedurknes, piemērota platuma un biežuma kaparu atrada vecu automašīnu akumulatoros. Tos "Sprigulītīm" puīši sagādāja no "auto kapsētu" lūžņiem. Metāls bija jātīra, jāizvalcē, jāiekaļ raksti

Archeoloģiskajos zīmējumos bija redzams, ka villaine sasprausta tikai ar vienu saktu. Dejotājiem tas nederēja, jo dejojot bija brīvi jākusīna rokas. Tādēļ tika nolemts veidot divas pakavveida saktas, savienojot tās ar važiņu un piespraužot uz pleciem. Pakav-

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Sarunu festivālā “Lampa” Cēsis – vairāk nekā 300 pasākumu

9. un 10. jūnijā Cēsis notika devītais Sarunu festivāls “Lampa”, piedāvājot vairāk nekā 300 pasākumu. Šogad programma tapusi, sadarbojoties ap 260 dažādām organizācijām un iedzīvotājiem – sabiedriskajām organizācijām, valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm, uzņēmumiem, medijiem, augstskolām, politiskām partijām un citiem. Festivāla teritorijā atradās 55 skatuves un teltis. Kā ierasts, “Lampas” programmā bija daudz diskusiju – to vidū par elektrības un gāzes cenām, diskusijas par narkotiku apkaršanu, nabadzības neredzamo seju, skolu segregāciju, valsts aizsardzības dienestu un zinātnes attīstību Latvijā. Notika arī sarunas par to, kā nosargāt demokrātiju un vārda brīvību, veidot iekļaujošu un noturīgu sabiedrību.

Bez tradicionālā “Politiku cepiena” un “Politiku disko” varēja vērot “Ārpolitikas čempionātu”, apmeklēt “Zaļo grilu”, kur vērtēja politiķu darbus un nedarbus klimata un vides aizsardzības jomā, varēja aiziet uz satikšanos ar Saeimas deputātu un izmēģināt politiskās programmas rakstīšanu ar maksīgā intelekta rīka “Chat GPT” palīdzību.

Lielā loma programmā bija veltīta ģimenei – kā veiksmīgi veidot attiecības ar partneri, kāda ir sieviešu loma ģimenē un sabiedrībā, kā audzināt un motivēt bērnus, un, visbeidzot, – kā cieņpilni atvadīties no tuviniekiem. Šogad savu vārdu teica arī lauksaimnieki un zemnieki, iesaistot apmeklētājus sarunās par reģionu attīstību un dzīvi laukos. Būtisks festivāla tēmu bloks bija veselība un tās saglabāšana – ko darīt, lai uzlabotu veselību, kādas darbības būtu jāveic, lai izvairītos no saslimšanām. Savukārt festivāla jaunākajiem apmeklētājiem bija iespēja izkustināt gan prātos, gan kājas dažādās aktivitātēs “Mini-Lampa” zonā. Tiem, kas uz Cēsīm nevarēja atbraukt, daļu no festivāla diskusijām bija iespējams vērot arī tiešsaistē festivāla mājaslapā. Rūpējoties par festivāla pieejamību visām sabiedrības grupām, daļai pasākumu bija nodrošināts tulktojums zīmju valodā un teksta reāllaika transkripcija.

Latvija piešķir 200 000 eiro Ukrainai Kahovkas HES avārijas seku likvidēšanai

Latvijas valdība 9. jūnijā nolēma piešķirt 200 000 eiro palīdzības sniegšanai Ukrainai, lai risinātu ekoloģisko un humāno krīzi, kas radusies, Krievijai sagraujot Kahovkas hidroelektrostacijas (HES) aizsprostu. Naudu pārskaitīs no valsts budžeta līdzekļiem nepa-

redzētiem gadījumiem. Valdība par atbalsta sniegšanu lēma aptaujas kārtībā. Ziedojumus Kahovkas plūdos cietušajiem vāc organizācijas *ziedot.lv* un “Tavi draugi”. Jau ziņots, ka Krievijas karaspēks otrdien Hersonas apgabalā uzspriedzināja Kahovkas HES, sagraujot tās aizsprostu un appludinot milzīgas teritorijas.

Cēsis apskatāms Ukrainas armijas iznīcinātus okupantu tanks

Cēsu Vecā tirgus laukumā līdz 20. jūnijam aplūkojams Ukrainas bruņoto spēku iznīcinātais Krievijas okupantu tanks “T-72B”, kas jau iepriekš ticis izvietots arī citās Latvijas pilsētās – Rīgā, Liepājā, Bauskā un Valkā. Tanku 2022. gada 31. martā cīņas laikā iznīcināja Ukrainas aizstāvji Bučas apkārtnē. Ukrainas bruņotajiem spēkiem izdevās tanku neitralizēt, izmantojot kumulatīvo lādiņu, trāpot tanka municijas nodalījumam, kas izraisīja sprādzienus un spēcīgu ugunsgrēku. Iznīcinātais okupantu tanks ir Ukrainas Nacionālā militārās vēstures muzeja eksponāts, par kura eksponēšanu līgumu ir noslēdzis Latvijas Kara muzejs. Jau vēstīts, ka Latvija turpina sniegt militāro palīdzību Ukrainas bruņotajiem spēkiem. Kopš kara sākuma Latvijas militārais atbalsts Ukrainai sasniedzis vairāk nekā 1% no Latvijas iekšzemes kopprodukta, ierindojošot mūsu valsti Ukrainas atbalstītāju līderos pēc iekšzemes kopprodukta. Papildus militārajam atbalstam, Latvija īsteno arī vērienīgu Ukrainas karavīru apmācību programmu, kurā šogad plānots apmācīt aptuveni 3000 karavīrus.

Kariņš: Ukrainas uzņemšana NATO ir vienīgā iespēja saglabāt mieru Eiropā

Ukrainas uzņemšana NATO ir vienīgā iespēja ilgtermiņā saglabāt mieru Eiropā, uzrunājot klātesošos starptautiskajā stratēģiskajai komunikācijai veltītā konferencē “Rīga StratCom Dialogue 2023”, sacīja Ministru prezidents

Krišjānis Kariņš (*attēlā*). Politikis norādīja, ka pretēja gadījumā Krievijas agresija agri vai vēl turpināsies un miers nekad netiks sasniegts. Tāpat Kariņš uzsvēra, ka Rietumi nav ģeogrāfiska, bet gan uz vērtībām balstīta vienība, un Krievijas režīma lideris Vladimirs Putins savā ziņā ir paveicis labu darbu, lai pirmo reizi pēc 1945. gada saliedētu Eiropu. Ministru prezidents norādīja, ka Ukrainas iedzīvotāji cīnās un mirst par brīvību, demokrātiju un vērtībām, kamēr Rietumi vien runā par šīm vērtībām. “Daži demokrāti un brīvību uzskata par pašprotamu, sakot, ka tā tas vienmēr ir bijis. Fakts ir tāds, ka tā gandrīz nekad nav bijis un mums tā ir jāaizsargā,” sacīja Kariņš, papildinot, ka Latvija ir gatava palīdzēt Ukrainai līdz tās uzvarai, jo miera var nest vien Ukrainas uzvaru. Jau vēstīts, ka konference ir ikgadējs NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra organizēts pasākums, kas šogad pulcēs vairāk kā 600 dalībnieku no 33 valstīm.

Sabiedrība vispozitīvāk vērtē Rinkēviča, bet visnegatīvāk – Čakšas sniegumu

No Ministru kabineta locekļiem sabiedrība visaugstāk vērtē ārlietu ministra, nesen par Valsts prezidentu ievēlētā Edgara Rinkēviča darbību, savukārt reitinga apakšgalā ir izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša (JV), priekšpēdējo vietu ieņem Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV), liecina tirgus un sociālo pētījumu aģentūras “Latvijas fakti” publicētās aptaujas dati. Rinkēviča popularitāte novērtēta ar 32 punktiem, tādējādi viņš krietni atāviries no savas sekotājas – veselības ministres Līgas Meņģelšones, kura ieguvusi 9,2 punktus. Tālāk popularitātes reitingā seko iekšlietu ministrs Māris Kučinskis (AS) ar 8,5 punktiem, aizsardzības ministre Ināra Mūrniece (NA) ar 7,9 punktiem, kultūras ministrs Nauris Puntulis (NA) ar 6,4 punktiem un tieslietu ministre Inese Lībiņa-Egnere (JV) ar 4,8 punktiem.

Saskaņā ar “Latvijas fakti” aptaujas datiem, diezgan neitrāli sabiedrība raugās uz ekonomikas ministres Ilzes Indrikšones (NA), vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra Māra Sprindžuka (AS) un labklājības ministres Evikas Siliņas (JV) darbu. Šie ministri reitingā ieguvuši attiecīgi 0,8, 0,4 un -0,5 punktus. Negatīvi, ar -4,6 punktiem, sabiedrība novērtējusi zemkopības ministra Didža Šmita (AS) sniegumu, bet reitingā zem viņa ir finanšu ministrs Arvils Ašeradens (JV) ar -8,6 punktiem, klimata un enerģētikas ministrs Raimonds Čudars (JV) ar -8,7 punktiem un satiksmes ministrs Jānis Vitenbergs (NA) ar -9,1 punktu.

Dziesmu svētkos drošības pasākumos iesaistīs arī bruņotos spēkus

Valdība 6. jūnijā atbalstīja Nacionālos bruņotos spēkus iesaistīšanu Dziesmu un Deju svētku organizēšanā.

No 30. jūnija līdz 9. jūlijam Rī-

gā norisināsies valsts nozīmes XXVII Vispārējie latviešu dziesmu un XVII Deju svētki. Ņemot vērā ievērojamo apmeklētāju skaitu, kā arī citus ar sabiedrisko kārtību un drošību saistītos faktoros, Valsts policija (VP) ir lūgusi Nacionālo bruņoto spēku atbalstu svētku sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanai.

Zemessargus un nepieciešamības gadījumā arī profesionālā dienesta karavīrus plānots iesaistīt VP atbalstam sabiedriskās kārtības un drošības, kā arī drošības perimetru nodrošināšanā.

KULTŪRAS ZIŅAS Mazajā ģildē nākamnedēļ notiks Komunistiskā genocīda upuru piemiņai veltīts koncerts

Rīgas Kultūras un tautas mākslas centrā “Mazā ģilde” 14. jūnijā notiks Komunistiskā genocīda upuru piemiņai veltīts koncerts “Laiks ir kā mainīgs burvīgs”, kas notiks Mazās ģildes Lielajā zālē. Koncerta programmā kokles skaņās tiks atskaņota latviešu komponistu oriģinālmūzika. No 1980. līdz šim brīdim koklētāju ansambli “Teiksma” vada Teiksma Jansone. Sākotnēji ansambļa dalībnieces bija kokles un tautas mūzikas amatieres, bet pamazām ansambļa sastāvu papildināja mūzikas skolu, mūzikas vidusskolu un pēdējos gados arī Mūzikas akadēmijas absolventes. Ansamblis koncertējis vairākkārt Igaunijā, Lietuvā, Krievijā, Vācijā, Polijā, Dānijā, Anglijā, Somijā, Japānā, Francijā, Bulgārijā, Portugālē, Spānijā, Čehijā, Turcijā, Šveicē, Velsā, Dienvidāfrikā, kā arī Kanādas latviešu Dziesmu svētkos Hamiltonā.

LNB apskatāma diasporas tautastērpu izstāde

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) pirmā stāva izstāžu zālē līdz 2. septembrim apskatāma muzeja un pētniecības centra “Latvieši pasaulē” diasporas tautastērpu izstāde “Uzvilkta Latviju. Latvieša tautastērps pasaulē”. Tautastērps ir gandrīz katrās latviešu mājās ārpus Latvijas, tas veido un uztur saikni ar Latviju. Izstāde aplūko tautastērpu kā nacionālas piederības simbolu, kurā emocionālais un sociālais aspekts ir tik-

pat svarīgs kā etnogrāfiskais. Iepazīstot ar ārzemju latviešu pieredzi, izstāde paver plašāku skatu uz latviešu tautastērpu kopumu.

Izstādē 40 tautastērpi atklāj to darināju un valkāju pieredzi Eiropā, Austrālijā un arī Amerikā. Izstādē būs arī divi tautastērpi no Krievijas – ar grūtībām atvesti no Baškīrijas un Omskas šogad, par spīti karam. Ekspozīciju vidū ir bēgļu gaitās līdzīti paņemti, no kara materiālu pārpalikumiem bēgļu nometnēs veidoti, trimdā pašu darināti un no paaudzes paaudzē nodoti tautastērpi. Daļa izstādes tērpu ir pašu rokām trūcīgos apstākļos darināti un apliecina to gatavotāju izdomu – kreklis no izpletņu zīda, brunči no pārkrāsotas segas, saktas no lidmašīnu stikla un rotas no ūdens boileru kapara. Turpretī citi izstādītie tautastērpi apliecina latviešu daļamatniecības meistarību un daudzveidību. Atšķirta no Latvijas, latviešu daļamatniecība diasporā ieguvusi jaunu nozīmi un citas izpausmes. Izstādē latvieša tautastērps pasaulē atklājas daudzveidībā. Mantoti no paaudzes paaudzē, nereti – izdiluši, nodzeltējuši, vairākkārt lāpīti, tērpi kļuvuši par dzimtu relikvijām. Muzejs un pētniecības centrs “Latvieši pasaulē” aicina ikvienu dalīties ar pasaules latviešu tautastērpu stāstiem, iesūtot fotogrāfijas un īsu aprakstu muzejs@lapamuzejs.lv. Izstādes norišu programma ietver pētnieku lekcijas un diasporas tautastērpu valkātāju stāstu pēcpusdienas. Izstādē varēs satikt sarunbiedrus – cilvēkus, kuriem uzdot jautājumus, dalīties savā pieredzē un kopīgi apspriest izstādē redzamo. Atsevišķās dienās apmeklētāji kopā ar audēju varēs izmēģināt aušanu stellēs, kuras darinātas Otrā pasaules kara bēgļu nometnē Vācijā. Izstādi veidojis muzejs un pētniecības centrs “Latvieši pasaulē”. Tās kuratores ir Marianna Auliciema un Ieva Vītola. Izstādes māksliniece ir Tatjana Raičiņeca. Ieeja izstādē bez maksas.

Dziesmusvētku Lielo balvu kā labākais koklētāju ansambļu konkursa finalā ieguvīs ansamblis “Balti”

Dziesmu svētku Lielo balvu kā labākais koklētāju ansamblis ieguvīs Mārupes novada Babītes Kultūrizglītības centra koklētāju ansamblis “Balti”. Līdz ar šo titulu Valdas Bagātās vadītais ansamblis ticis arī pie 2000 eiro naudas balvas, karoga naglas un “Rimi” labumu kastes.

(Turpinājums 10. lpp.)

Babītes Kultūrizglītības centra koklētāju ansamblis “Balti”

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 9. lpp.)

Sestdien, 10. jūnijā, visas dienas garumā Rīgas Kultūras un tautas mākslas centrā "Mazā gilde" notika koklētāju ansambļu konkursa fināls, kurā par Lielo balvu saņēma 19 koklētāju ansambli trīs dažādās grūtības pakāpēs – A, B un C. Konkursu vērtēja starptautiska žūrija – Ingrida Kuriene (Lietuva), Anna Liza Ellere (Igaunija), Arja Kastinena (Somija), Ēriks Ešenvalds, Andris Vecumnieks, Dita Neilande un Ūģis Prauliņš.

Koklētāju ansambļu sniegumu XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētkos varēs baudīt trīs koncertos kokļu mūzikas lielkoncertā "Laika upe" 6. jūlijā, kokļu mūzikas nakts koncertā "Gaismas dārzs" 3. jūlijā un kokļu mūzikas nakts koncertā "Nakts dziesma" 3. jūlijā.

Izstāde "Vilna, varš un mežģīnes"

Līdz 9. jūlijam Cēsu Izstāžu namā ir skatāma Francijā dzīvojošas latviešu tekstilmākslinieces Daigas Štālbergas personālizstāde "Vilna, varš un mežģīnes". Izstādi Latvijā māksliniece paredzējusi kā savu jubilejas pasākumu retrospektīvu. Daigai Štālbergai ir profesionāls pamats un viņa ar lepmumu pārstāv Latvijas tekstilmākslas skolas vārdu. Šoreiz lielajai retrospektīvā rakstura izstādei dotais nosaukums "Vilna, varš un mežģīnes" priekšplānā izceļ mākslas darbu materiālus. Taču aiz katra no tiem ir nesaskaitāmu dienu un mēnešu darbs, visdažādākos materiālus krāsojot, virpinot, šķetinot, satinot un atpinot, lai rezultātā tie iegūtu savu individuālo veidolu, nosaukumu un sajūtu stāstu.

Izstādē ir atklātas trīs darbu grupas – vara darbi, kas austi autortehnikā ar galvanizētu varu, savdabīgā autortehnikā darināti "mežģīņu" darbi un klasisko tradīciju tehnikā veidoti vilnas gobelēni. Izstādes darbi raksturojami kā lielformāta darbu grupas ar ažūru, gaisīgu raksturu, kas pārnesti uz monumentālām arhitektūras formām un atspoguļo dažādu mākslas vēstures stila ornamentiku.

Siguldā noticis franču mūzikas zvaigžņu "Phoenix" koncerts
6. jūnijā Siguldā pilsētas pilsdrupu estrādē koncertēs franču

elektroniskās mūzikas zvaigznes "Phoenix". Franču grupa "Phoenix" tika izveidota Versajā 1995. gadā. Jau no paša sākuma grupas ceļi krustojās ar topošajiem franču mūzikas gigantiem "Daft Punk" un "Air". Grupas atpazīstamību visā Eiropā sekmēja ieraksts "Wolfgang Amadeus Phoenix", kas 2010. gada "Grammy" balvu pasniegšanas ceremonijā tika atzīts par labāko alternatīvās mūzikas albumu. "Phoenix" vārds ir atrodams starp galvenajiem māksliniekiem festivālos "Coachella", "Rock en Seine", "Glastonbury", "Summer Sonic" un citos.

Rundāles pili "uzziedēs" Francijas manufaktūru gobelēni

Rundāles pili no 18. jūnija līdz 17. septembrim varēs aplūkot izstādē "Ziedošie gobelēni", kurā būs eksponēti senie gobelēni no Francijas Nacionālā mēbeļu fonda (*Mobilier national*) bagātīgās tekstiliju kolekcijas – 15 dārza tēmai veltīti gobelēni, kas tapuši Gobelēnu, Bovē un Obisonas manufaktūrās no 16. gadsimta sākuma līdz 20. gadsimta vidum.

Tie veidoti pēc flāmu un franču gleznotāju, arī Pola Sezana un Eduāra Manē, metiem.

Francijas Nacionālā mēbeļu fonda Gobelēnu, Bovē un Savonri manufaktūrām ir ilga vēsture. Par to uzplaukuma laiku uzskatāms 17. gadsimts, kad Francijas monarhi veicināja ražošanas attīstību savā zemē. Izpildot karaliskos pasūtījumus, tika sasniegta mākslinieciska un tehniska izcilība, kas saglabāta daudzās paaudzēs. Seno prasmju uzturēšana ar Francijas valsts atbalstu turpinās arī mūsdienās.

Laikā, kad celta Rundāles pils, gobelēnu nozīme interjeros bija mazinājusies. No arhīvu liecībām zināms, ka Rundāles pils interjeros gobelēni nav izmantoti – tur dominēja tēlnieciskais dekors kopā ar monumentālo glezniecību un augstvērtīgām auduma tapetēm. Tāpēc jo aizraujošāka tagad šķiet iespēja novērtēt gobelēnu radīto noskaņu pils parādes korpusa galerijās.

"Ziedošie gobelēni" Rundāles pili ir satelīzstāde Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja organizētajai 7. Rīgas Starptautiskajai tekstilmākslas un šķiedras mākslas triennālei "QUO VADIS?".

Pēdējo reizi notiks mūzikas festivāls "Summertime – aicina Inese Galante"

Jūrmalā, Dzintaru koncertzālē šovasar no 10. augusta līdz 13. augustam pēdējo reizi notiks mūzikas festivāls "Summertime – aicina Inese Galante". Festivāla patronese, operdziedātāja Inese Galante uzsver, ka festivāls šo gadu gaitā ir kļuvis par vienu no krāšņākajiem mūzikas pasākumiem Latvijā un kultūras vizītkarti Jūrmalai: "Taču 17 gadi ir ilgs laiks. Es augstu novērtēju savas meitas Diānas neatsveramo ieguldījumu festivāla organizēšanā, viņas uzlikto augsto latiņu un gaumes izjūtu. Bet Diāna vēlas pievērsties jaunām idejām, iespējām un projektiem, tāpēc mēs esam nolēmušas, ka šogad augustā festivāls notiks pēdējo reizi," skaidroja Galante. Viņa pati turpinās dziedātāja karjeru, kā arī īpaši pievērsīsies savam misijas darbam, jauno izpildītāju konkursa "Ineses Galantes talanti" rīkošanai. Ineses Galantes fonds arī turpinās rīkot augstvērtīgus mūzikas pasākumus ar starptautisku zvaigžņu piedalīšanos.

Festivāla "Summertime – aicina Inese Galante" programmā šovasar iekļauti seši koncerti. Atklāšanas koncertā 10. augustā uzstāsies virtuozī Latvijas pianisti Andrejs Osokins, Reinis Zariņš, Daumants Liepiņš un Aurēlija Šimkus. 11. augustā jestrū ballīti iegriezīs Balkānu ritmu karalis "Shantel", pauzē Šteinberga.

12. augustā klausītājus pulcēs Ineses Galantes vakars "Viva amore!", kurā uz skatuves kāps Metropolitēna operas un Milānas La Scala solists, ukraiņu bass Aleksandrs Cimbaljuks, Latvijas Nacionālās operas un baleta (LNOB) solists Artjoms Safroņovs, pie klavierēm austriete Grēta Erhartere – Sargsjana, uzstāsies arī jaunie mākslinieki. 12.

SPILGTS CITĀTS

Anda Burve-Rozīte (No nedēļraksta IR nr. 23)

Par mūsu jauno Valsts prezidentu

Kad pagājušā gada 3. oktobrī Saņemšanas vēlēšanās viņš kandidēja no *Jaunās Vienotības* saraksta un saņēma visvairāk plusu – pāri 35 tūkstošiem –, tā nebija nejaušība, bet gadiem rūpīgi veidota publiskā tēla, arī darba, rezultāts. Rinkēvičs gandrīz divpadsmit gadus bijis labs ārlietu ministrs, to nesēn atzina pat opozīcija. Viņš mācējies izveidot kontaktus ar citu valstu ārlietu sektora līderiem – tagad tas palīdzēs Valsts prezidenta amatā. Strādājis Latvijas pozīciju nostiprināšanā militārās drošības jomā. Ja kādam tas izkritis no prāta, Rinkēvičs bijis Valsts prezidenta kancelejas vadītājs Valda Zatlera prezidentūras laikā.

Viņš būs pirmais Valsts prezidents pasaulē, kurš atklāti paziņojis par savu piederību pie LGBT kopienas. Proti, 2014. gada 6. novembrī Rinkēvičs apstādīja aizkulisēs briešošo pazemošanas kampaņu un "iznāca no skapja" – paziņoja tviterī, ka Latvijā jāradā tiesiskais regulējums visu veidu partnerattiecībām, un pieļika savam tvītam tēmturi #proudtobegay. (..)Uzauzdis jūrmalnieku ģimenē – mamma bija ārste, tēvs saldēšanas iekārtu remonta meistars –, Jūrmalas Pumpuru vidusskolas (tolaik – Jūrmalas 4. vidusskolas) skolnieks Edgars Rinkēvičs varēja lepoties ar gaišu galvu.

Kā piecpadsmitgadnieks viņš esot priecīgi sēdējis Tautas frontes Jūrmalas nodaļas dibināšanas pasākumā Komponistu jaunrades namā Mellužos, kur bija uzaicināts reģistrēt kustības jaunos biedrus. Rinkēviča klase bija pirmā, kurai skolā vairs nebija militārās mācības stundu. Arī vēsturi viņš nemācījās no padomju grāmatām – vēstures skolotājs pats esot gatavojis stundas brīvās Latvijas garā. (..)

Kad 90. gados atjaunotajā Latvijā sāka veidoties ārlietu un aizsardzības jomas, tās jūrmalnieku ieinteresēja. "Pavisam noteikti viņš izcēlās ar augstu intelektu. Bija kultūras mīļotājs," atminas kursabiedrene Sigita Šnē. Rinkēvičs joprojām ir bieži redzams skatītāju zālē koncertos un izrādēs, viņu patiešām interesē māksla, nevis iespēja nokļūt smalko aprindu hronikās.

Mērķtiecība ir vēl viens vārds, kas jau studiju laikā raksturojis nākamo Valsts prezidentu. "Šķita, katrs solis, ko viņš sper, ir pārdomāts, ar konkrētu mērķi. Viņa izvēle bakalaura līmenī bija studēt vēsturi. Tālāk jau – politoloģiju. Arī zinātniskās intereses bija saistītas ar politoloģiju," pastāsta Šnē.

1997. gadā Rinkēvičs ieguva maģistra gradu politikas zinātnē. Viņš devās papildināt zināšanas politikas teorijā uz Nacionālo aizsardzības universitāti ASV, vēlāk Groningenas Universitāti Nīderlandē. (..)

2002. gadā abi strādāja Latvijas delegācijas sastāvā, kad notika sarunas par iestāšanos NATO. Interesanti, ka tolaik Rinkēvičs neesot izrādījis vēlmi iesaistīties politikā. Varbūt pagrieziena notika 2008. gadā, kad Valdis Zatlers viņu uzaicināja vadīt Valsts prezidenta kanceleju. (..)

Baltijā labi pazīstamais bijušais britu žurnāla *The Economist* žurnālists, tagad drošības politikas eksperts un rakstnieks Edvards Lūkass jauno Latvijas prezidentu raksturo kā šarmantu personību, vienlaikus dzelzainu, noteiktu un kompetentu, kurš bijis virtuozs ārlietu ministrs un panācis, ka Latvijas nostājai ir negaidīti liela ietekme starptautiskajā arēnā. "Viņa diplomātiskā pieredze būs īpaši gaidīta apstākļos, kad Lietuvai un Igaunijai ir līderi, kuri pamatā fokusējas uz iekšpolitiku."

Lūkass uzskata, ka Rinkēviča atklātība par piederību pie LGBT kopienas un tas, ka šī atklātība tikusi pieņemta Latvijas sabiedrībā, apgāz stereotipu, ka Austrumeiropa ir aizspriedumu un atpalcības perēklis. (..)

Kā Rinkēvičs izprot varu? Tagad viņa rokās būs ļoti liela vara. "Domāju, ka šī izpratne laika gaitā man ir evolucionējusi. Sākumā šķita – jādod tikai norādījumi, rīkojumi un jākontrolē izpilde. Tagad saprotu: kad strādā ar cilvēkiem, katram ir savas emocijas, sava pieeja, un ir brīži, kad nevajag izrādīt varu, bet jāmēģina cilvēkus pārliecināt." Vara, viņaprāt, pirmām kārtām ir atbildība.

augusta vakarā – arī Sanremo konkursa vairākkārtējs laureāts, Itālijas Eirovīzijas zvaigzne Rafaels Gvalaci.

13. augustā koncertā "Jaunie un spožie" uzstāsies saksofoniste Ilva Ešenvalde, LNOB soliste Inna Kločko un vijolnieks Andrejs Jegorovs. Festivāls noslēgsies 13. augu-

gusta vakarā ar Ūtes Lemperešes monoizrādi "Tikšanās ar Marlēnu", kas tapusi pēc aktrises trīs stundu garas telefona sarunas ar leģendāro Holivudas zvaigzni Marlēnu Dītrihu.

Ziņas apkopoja
Sallija Benfelde

VILNA, VARŠ UN MEŽĢĪNES

DAIGAS ŠTĀLBERGAS personālizstāde

CĒSU IZSTĀŽU NAMĀ no 08.06.2023. līdz 09.07.2023.

JURIS
LORENCIS

Katras tautas literatūrā ir darbi, kurus var atpazīt pēc pirmajiem teikumiem. Tādi ir arī Edvarta Virzas “Straumēni”: “Ikviena būs rāmā vasaras dienā noraudzījies ezera, upes vai diķa dziļumā. Kad viņš kaut mirkli tur būs skatījies, viņu aizgrābs velgā atstaroto lietu skaistums un ilgāki viņš pakāvēsies to aplūkošanā nekā tad, kad viņš uz visām šīm parādībām raudzītos virs zemes.” Es bieži esmu domājis par to, kāpēc padomju laikos Virza bija pilnībā aizliegts, “Straumēnus” ieskaitot, bet ne Vilis Plūdons, kurš uzrakstīja rindas “Mēs gribam būt kungi mūsu dzimtajā zemē, mēs gribam nu paši sev likumus lemt”. Iespējams, “Straumēnu” īpašais spēks slēpjas apstākļi, ka tajā nav neviena vārda par politiku. Grāmatā tēlotā Straumēnu sēta atrodas ārpus vēsturiskā laika. Mēs nezīnām, vai aprakstītie notikumi risinās 19. gadsimta nogalē, 20. gadsimta sākumā vai, teiksim, 1930. gados, kad Virza pabeidza savu darbu. Un patiesībā tas arī nemaz nav tik svarīgi. Jo autors apzināti uzbūvē pilnīgu, teiksmaino, ideālo Latviju, uz kuru var tikai tiekties: “Jūs jau esat ilgi raudzījušies šīs mājas sētsvidū, un jums paliekas tā, it kā, skaidrā un dziļā akā skatīda-

mies, jūs būtu ieraudzījuši savas tautas jaunības seju. Jā, patiešām tā ir tautas jaunība, kad jaunie neatšķēļas no vecajiem, bet kā zari pieaug viņiem klāt, un kopīgs viņiem ir klusums, un kopīga viņiem ir runāšana. Un šis gabaliņš kārtības, skaidrības un paklausības, ko jūs redzat šīnī mājā, ir isumā skatītas visas neizmērojamās debesis pāri manai vecajai latviešu zemei.” Un tieši te meklējams iemesls, kāpēc “Straumēni” padomju varai bija tik bīstami. Jo tie vēstīja par “zaudēto paradīzi”. Par Latviju, kāda tā reiz bija. Un kāda tā varēja būt, ja nebūtu okupācijas.

“Straumēnos”, manuprāt, atrodams viens no skaistākajiem Ligo vakara tēlojumiem latviešu literatūrā. Ieskatam daži teikumi: “Jāņu sestdienā darbi Straumēnos izbeidzās jau ap pusdienas laiku, un puīši, sakāpuši zirgiem mugurās, aizjāja tos uz upi peldināt. Paši, kaili tiem mugurā sēdēdami, viņi likumoja pa ūdeni, un zirgi aizpaktīšanas sprauslāja, kamēr ūdens no viņu spalvām izskaloja visus vasaras putekļus un sviedrus. Izkāpuši malā, viņi, brūni un melni, līdzinājās tiem kumeļiem, ar kuņģiem Jānis apbrauc Zemgales druvas. Straumēnu saimniece jau sen uz šo dienu bij gatavojusies,

un pagrabs tagad atvēra savas durvis vaļā līdz galam. Dzeltenu kā rudens saule viņa nesa uz klēti baltos diviešos ietītos apaļos Jāņu sierus, sviesta pilnās bļodiņas un cieti nožāvētus šķiņķus. Lielī ozoļa zari klēti jau iepriekš bij novietoti, un pāri gultu baltajiem pagalviem tie plēta savas robainās lapas, kas, pašas tumši zaļas, pilnīgi sakusa ar klēts krēslu, un tikai no svaiguma, ko tās izdvašoja, varēja manīt, ka tās tur dzīvo.”

Pienācis vasaras saulgriežu laiks. Bridis, kad, kā raksta Virza, “Jānis apbrauc Zemgales druvas”. Atkal skanēs dziesmas, tiks pīti vainagi, putos alus. Kaut neliela daļiņa no Straumēnu sētas skaidrā priekā ienāks katrās mājās, kur dzīvo latvieši. Trīs lietas, kas latviešiem palīdzēja izdzīvot okupāciju laikus, – Jāņi, Dziesmu svētki un latviešu valoda. Kopš neatkarības atjaunošanas Ligo diena un Jāņi ir svinamas dienas, ar likumu noteiktas brīvdienas. Paies Jāņi, un jūlija sākumā Rīgu pārņems Dziesmu svētku gars. Mežaparka estrādē skanēs Emīļa Melngaiļa “Jāņu vakars”. Cik reizes to šoreiz atkārtos? Vienu? Varbūt divas? Svētku repertuāru vairs neapspriež kompartijas kabinetos, neviens vairs neliek dziedāt “Varen plaša

mana zeme dzimtā...”. Tas, ko mēs vēl neesam pilnībā atguvuši, ir valoda. Joprojām darba sludinājumos redzam prasības pēc krievu valodas zināšanām. Tas nozīmē, ka diskriminācijai tiek pakļauti pirmām kārtām latviešu jaunieši, kuri skolā līdzās angļu valodai apguvuši nevis krievu, bet vācu vai franču valodas. Īpaši sarežģītā situācijā ir ārzemēs dzīvojošie, kuri vēlas atgriezties Latvijā, bet krieviski nezin ne vārda.

Lai izbeigtu šo netaisnību, gada sākumā grupa patriotiski noskaņotu cilvēku portālā *manabalss.lv* sāka parakstu vākšanu par jauna likumprojekta “Valsts valodas statusa nodrošināšana” virzīšanu izskatīšanai Saeimā. Kā raksta iniciatīvas autori, tā mērķis ir “nodrošināt 2012. gada 18. februāra tautas nobalsošanā pieņemtā lēmuma, ka krievu valoda nav otra valsts valoda, īstenošanu, mazinot ilggadējas rusifikācijas sekas, izskaužot nostiprinājušos praksi ikdienas saziņā darba vidē un pakalpojumu sniegšanā līdztekus izmantot latviešu un krievu valodu”. Cita starpā likums paredz, ka latviešu valodas lietošana būtu obligāta publiskajā un darba vidē, kā arī komersantu saziņā ar klientiem. Valsts vai pašvaldības

iestādei tiktu aizliegts papildus valsts valodai izmantot citu valodu, kas nav Eiropas Savienības oficiālā valoda. Dažu mēnešu laikā tika savāktas vajadzīgās 10 000 balsis. Trešdien, 7. jūnijā, Saeimas Mandātu, ētikas un iesniegumu komisija skatīja likumprojektu “Valsts valodas statusa nodrošināšana”. Neraugoties uz Saeimas Juridiskā biroja iebildumiem, uz opozīcijas politiku balsojumu “pret” (“Stabilitātei”, “Latvija pirmajā vietā”) vai “atturas” (“Progresīvie”), komisija atbalstīja dokumenta tālāku virzību Saeimā. Kā norādīja deputāts Raivis Dzintars (“Nacionālā apvienība”), tad “Ir tikai normāli, ka mēs ik pa brīdim veicam revīziju, lai Latvija kļūtu latviskāka”. Svarīga un principiāla uzvara, kas mūs kaut nedaudz tuvina ideālajai “Straumēnu Latvijai”. Labākai, taisnīgākai, latviskākai Latvijai. Tikmēr ievēroju, ka mana iecienītā “Tērvetes” alus darītava no savas interneta lapas izņēmusi krievu valodu. Paldies viņiem par to! It kā sīks, bet patiesībā svarīgs notikums, kas vēlreiz apliecina tautā valdošo noskaņojumu. Labs iemesls, lai paceltu glāzes. Priecīgs Jāņus! Ligo! Un uz tikšanos Dziesmu svētkos!

SALLIJA
BENFELDE

1943. gadā nacistu reihsfirers Heinrichs Himlers savā vēstulē toreizējam Ukrainas komisāram pirms hitleriešu karaspēka atkāpšanās rakstīja: “Mums aiz sevis jāatstāj izdedzināta zeme, nogaliniet visus, arī dzīvniekus.”

Acīmredzot Putins un viņa kliķe ir centīgi hitleriešu skolēni, rūpīgi apguvuši viņu metodes un domāšanas veidu. Patiesībā “izdedzinātās zemes” politiku Krievija ir izmantojusi un izmanto jau sen, ne tikai Ukrainā, tāpat kā visa dzīvā nogalināšana. Jau drīz pēc plašā mēroga iebrukuma Ukrainā pagājušajā gadā publiski parādījās fotografijas, ar kuņģiem “atbrīvotāji” lepojās – nogalināti mājdzīvnieki, nogriezti ķepām, pienagloti pie šķūņiem vai kāpnēm. Īpašu popularitāti pagājušajā gadā ieguva Krievijas valstij piederošā kanāla “Russia Today” (RT) televīzijas raidījumu vadītāja Antona Krasovska paziņojums, ka ukraiņu bērni ir jānosalicina vai jāsadēdzina. Uz brīdi pat it kā izraisījās skandāls, Krasovski uz laiku atstādināja no darba, bet vēl pēc kāda laika viņš atgriezās, it kā nekas nebūtu noticis. Nesen, agrā 6. jūnija rītā Krievijas armija uzspridzinājusi uz Dņepras upes esošo Kahovkas hidroelektrostaciju (HES), kas atrodas Hersonas apgabalā Ukrainas dienvidos. Applūdināti vismaz 600 kvadratkilometri teritorijas, septiņdesmit apdzīvotās vietas, ieskaitot Hersonas pilsētu. Lai saprastu, cik milzīga

bija Kahovkas ūdenskrātuve, tad visu trīs Latvijas lielo HES ūdenskrātuvju tilpums kopā nav pat ne puse no Kahovkas. Kā zināms, Dņipras kreisais krasts ir Krievijas okupantu rokās, un viņi pat nav mēģinājuši palīdzēt iedzīvotājiem, glābušies paši. Labajā upes krastā, kas ir atrodas Ukrainas kontrolē, notiek glābšanas darbi, palīdz gan paši iedzīvotāji, gan armija un valsts. Glāb ne tikai iedzīvotājus, bet arī mājdzīvniekus. Diemžēl Krievijas armijai uzspridzinot Kahovkas hidroelektrostācijas aizsprostu, nogalināti arī vairāk nekā 260 dzīvnieki Nova Kahovkā. Atpūtas parkā “Kazkova dibrova” jeb “Pasaku birzi” mitinājās gandrīz 300 dažādi zvēri, bet plūdos izglābušies vien daži gulbji un pīles, ar skumjām savā Facebook lapā vēsta parka pārstāvji. Applūdinātie apgabali, protams, ir bez elektrības, bez dzeramā ūdens, bez pārtikas, un jāglāb tūkstošiem cilvēku. Lieļākajai iedzīvotāju daļai nav laivu, viņi glābas uz māju jumtiem, ja tie vēl ir virs ūdens un ja ūdens vilnis mājas nav sagrāvis. Sociālajos tīklos lasāmi daudzi ieraksti, kuros radinieki vai bērni, kuņģi dzīvo citur, lūdz palīdzēt pensionāriem, tuviniekiem, kuriem izdevies paglābties uz māju jumtiem un kuņģi netiek prom.

8. jūnijā Hersonas apgabalu apmeklēja Ukrainas prezidents Volodimirs Zelenskis, satikās ar izglābtajiem cilvēkiem, apmeklēja slimnīcu. Tikmēr okupanti

turpina apšaudīt applūdinātās teritorijas, cenšoties trāpīt glābējiem, ierīko apšaudes postenus uz māju jumtiem.

Notikušais ir ekocīds, tas ir ne tikai kaķa noziegums, tas ir noziegums pret cilvēci, jo sekas ir neapreķināmas un katastrofālas. Kahovkas HES nodarītie postījumi ir tik lieli, ka to nebūs iespējams atjaunot, paziņojis Ukrainas valsts uzņēmums “Ukrhidroenergo”. Pēc aizsprosta uzspridzināšanas izskanēja bažas, ka tas varētu apdraudēt Zaporizjas atomelektrostaciju (AES), jo Kahovkas HES rezervuārs nodrošina ūdens piegādi AES dzesēšanas sistēmai. Kahovkas HES iznīcināšana novedīs pie tā, ka lauki Ukrainas dienvidos jau nākamgad var pārvērsties par tukšnesi, prognozē Ukrainas Agrārās politikas un pārtikas ministrija. Ministrija lēš, ka pēc Krievijas veiktās Kahovkas HES aizsprosta saspridzināšanas Hersonas apgabalā applūdis 10 tūkstoši hektaru lauksaimniecības zemju Ukrainas kontrolētajā Dņepras labajā krastā, kā arī vairākas reizes plašākas teritorijas okupētajā Dņepras kreisajā krastā. Technogēnā katastrofa apturēs ūdens piegādi 31 lauku apūdeņošanas sistēmai Dņiproretrovskas, Hersonas un Zaporizjas apgabalos. 2021. gadā šīs sistēmas nodrošināja apūdeņošanu 584 tūkstošiem hektaru, kur tika novākti graudaugi un eļļas augi aptuveni 1,5 miljardu ASV dolāru vērtībā, bet 2023.

gadā Dņepras labajā krastā darbojas tikai 13 apūdeņošanas sistēmas. Krievijas terorakts Kahovkas HES faktiski atstājis bez ūdens avota 94% apūdeņošanas sistēmu Hersonas apgabalā, 74% Zaporizjas apgabalā un 30% Dņiproretrovskas apgabalā. Jau neilgi pēc Krievijas īstenotā terrora akta kļuva skaidrs, ka upē nokļuvas vismaz 150 tonnas mašīneļļas, bet iespējams vēl lielāks šādu ķīmisku vielu piesārņojuma risks. Skaidrs, ka nodarīts neatgriezenisks kaitējums upes un reģiona ekosistēmai, bet tā apmēru varēs precizēt tikai pēc kāda laika. Plūdi un strauji plūstošais ūdens var pārvietot mīnas un sprādzienbīstamu munīciju uz jaunām zonām, kas iepriekš tika novērtētas kā drošas, tādējādi pakļaujot briesmām vairāk cilvēku. Turklāt zem ūdens ir nonākusi gan kanalizācija, gan atkritumi. Īsi sakot, Kahovkā draud ekoloģiskā katastrofa, kas var nest arī slimības, infekcijas, parazitārkaitiņu savairošanos, un tas var skart arī kaimiņvalstis.

Kahovkas hidroelektrostācijas (HES) uzspridzināšanas rezultātā Ukraina var zaudēt daudzas Sarkanajā grāmatā ietvertās augu un dzīvnieku sugas, kas ir unikālas tieši dienvidu reģionam, norādīja Ukrainas prezidenta biroja vadītājs Andrijs Jermaks. Viņš uzsvēra, ka pastāv draudi, ka konkrētās Sarkanajā grāmatā ietvertās augu un dzīvnieku sugas vairs nebūs iespē-

jams atjaunot vispār. Hersonas, Mikolajavas, Zaporizjas un Dņiproretrovskas apgabalos jau ir novērojama zivju bojāeja.

Marina Daniluk-Yarmolaeva raksta: “Mūsu cilvēkus noceļ no jumtiem, pēc mūsu cilvēkiem peld pat zem artilērijas uguns. Mēs glābjam dzīvniekus, skaidri saprotot, ka tas mazitīnais kaķēniņš, kas pieķēries pie sienas, tie esam mēs visi. Katrs.”

Atliek vien piebilst, ka Krievija neievēro un negrasās ievērot neko, pat ne elementāras cilvēcības normas. Tās mērķis ir iznīcināt ukraiņu tautu un padarīt Ukrainas zemi neapdzīvojamu.

Tas, ko varam darīt mēs – neļaut sev pierast pie kara Ukrainā kā pie ikdienišķas norises, atbalstīt, cik un kā katrs varam atļauties. Jāteic, ka Latvijas cilvēki tagad atbalsta un ziedo vairāk. *Ziedot.lv* vadītāja Rūta Dimanta pastāstīja Latvijas radio, ka pēc tam, kad Krievijas okupācijas spēki Ukrainā uzspridzināja Kahovkas HES un applūda plašas teritorijas, Latvijas cilvēku ziedojumi Ukrainai ir pieauguši.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Ļaunuma apokalipse

LĀSMA
GAITNIECE

Diena, kurā nevienu nesaudzēja. Tukumnieka Emīla Šteinberga stāsts

25. marts un 14. jūnijs ir datumu, kas Latvijā tiks pieminēti tik ilgi, kamēr pastāvēs pati valsts. Tie ir deportāciju datumu, kuros no visām trim Baltijas valstīm tika izsūtīti uz Sibīriju un Kazahstanu desmitiem tūkstoši cilvēku. Bez tiesas sprieduma un pilnīgi bez jebkāda pamata. Lielākā daļa no šiem nelaimīgajiem neizturēja un tūlīt gāja bojā. Tūkstoši no viņiem tika noslepkavoti. Par daudziem vēl joprojām nav zināma ne tikai kapavieta, kuras visbiežāk nemaz nav, bet arī liktenis. Kas attiecas uz to otro – likteni, precīzāk sakot, piemiņas saglabāšanu, lietas labā daudz ir darīts – izdotas grāmatas, uzņemtas dokumentālās filmas, publicēti raksti periodiskajos izdevumos.

Pieminot Latvijai tik melno dienu pirms 82 gadiem, kad tika deportēti vairāk nekā 15 400 tās iedzīvotāju, šķita interesanti pievērsties tukumnieka Emīla Šteinberga (31.01.1890. – 02.07.1942.) dzīvesstāstam. Vienīgais šī vīra “trūkums” bija viņa rakstura īpašības – čaklums, centība, arī godīgums. Pirmskara Tukumā Šteinbergam piederēja miesnieka darbnīca, kur viņš kopā ar dažiem palīgiem un nereti piepalīdzot arī krustdēlam – savas māsas Evelīnas Braunbergas dēlam Emīlam – gatavoja un pārdeva dažādu šķirņu desas. Augstās kvalitātes dēļ tās bija iecienījuši ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet nereti arī Tukuma viesi.

Edes Šteinbergas māja Dārza ielā 12, Tukumā. Fotografija redzama arī viņas vīra un vēlāk dēla Emīla darbnīcas ēkā // Foto: Jāņa Braunberga arhīvs

Augļu dārzs un darbnīca

Stāsta sākums bija daudzsoļošs, bez kaut niecīgākās šaubas ēnas, ka šis ģimenes dzīvē varētu notikt kas nelabojams. Atgriežoties no bēgļu gaitām pēc Pirmā pasaules kara, Ede un Ernests Šteinbergi sāka dzīvot Tukumā. Iekrājusi naudu, Ede 1925. gadā nopirka māju Dārzu un Zirgu ielas stūrī (Dārzu ielā 12), savukārt Ernests, kurš bija diplomēts “miesnieka cunftes amata meistars” un diplomu ieguvis Kuldigā, pagalma mājā iekārtoja miesnieka darbnīcu. Pēc viņa nāves 1932. gadā to pārņēma Šteinbergu vecākais dēls Emīls Augusts Teodors, kurš laika gaitā paturēja tikai Emīla vārdu. Sekojot tēva paraugam, meistara diplomu ieguva arī viņš, turklāt

Tukuma Viesīgās biedrības namā atvēra savu skārni.

Šteinberga darbnīcā strādāja viens meistars, viņa uzvārds – Štokenbergs, divi zēli un divi mācekļi. Emīls Šteinbergs ne tikai pats piedalījās ražošanas procesā, bet arī apbraukāja pagastu zemniekus un iepirka kautos lopus. Itin bieži sava krusttēva darbnīcā iegriezās un šo to piepalīdzēja arī viņa krustdēls Emīls – Šteinberga māsas dēls, kuram viņš bija tēva vietā. “Krusttēvs manū veikumu novērtēja atzinīgi un jau uzskatīja mani par šī amata turpinātāju. Jā, man šis darbs patika. Ja mūsu Latvijas dzīvē nebūtu ienākušas lielas un traģiskas pārmaiņas, var jau būt, ka no manis būtu iznācis kārtīgs miesnieks,” – tā pēc daudziem gadiem rakstīja Emīls Braunbergs, kurš savu dzīvi veltīja medicīnai, kļūdams par ķirurgu, un glezniecībai.

Otra lielā abu Emīlu aizraušanās bija Šteinbergu dārzs, kurā auga 130 dažādu plūmes. Tās viņi ik gadu rūpīgi nolasījuši rokām un sūtīja uz Rīgu “*Augļu Eksportam*”. Nelaimju sērija Emīla Šteinberga dzīvē sākās 1940./41. gada ziemā, kad aukstuma dēļ visas plūmes izsala.

Lasot ilustrēto žurnālu “*Atpūta*”, ģimene uzzināja par Otrā pasaules kara gaitu. Tolaik viņi vēl neticēja, ka šī traģēdija skars arī Latviju, pareizāk sakot, loloja klusas cerības, ka viss beigsies labi. Lai nodrošinātu savas darbnīcas darbu, Šteinbergs laikus iepirka lielākā apjomā dažādas garšvielas un darba rīkus – ārzemēs

Krustdēla Emīla Braunberga fotografija, uzņemta 1937. gada februārī, ko Emīls Šteinbergs bija paņēmis līdzī izsūtījumā. Pēc Šteinberga nāves foto 1946. gadā atgriezās Latvijā pie Šteinberga radniekiem, taču aprakstīta – fotografijas abās pusēs kāds bija uzrakstījis gan Šteinberga, gan citu izsūtīto tukumnieku miršanas datus. Fotografijas otrā puse, uz kuras uzrakstīti citu Sibīrijā bojā gājušo tukumnieku vārdi // Foto: Jāņa Braunberga arhīvs

Laikā, kad nekas vēl neliecināja, ka Latviju gaida skarbi laiki un lielu daļu tās iedzīvotāju – nāvē Sibīrijā. Tukumnieks Emīls Šteinbergs (1890-1942) // Foto: Jāņa Braunberga arhīvs

dienām gan viņu visžēlīgi atbrīvoja, taču mazajam krustdēlam stingri tika pieteikts pie krusttēva neiet, jo viņš esot ļoti slims. Tās bija pārsteidzoši, jo līdz šim Emīls Šteinbergs par veselību nekad nesūdzējās, taču pēc atgriešanās no aizturēšanas viņu katru vakaru pa tumsu apmeklēja un ārstēja dakteris Apsītis. Pēc pāris dienām krustdēls Emīls nejausi pamanīja, ka vecmāte Ede mazgā sava dēla balto pletkreklu, kas bijis vienos traipos. Tās bija sakaltušas asiņu pleķi. Tad arī puisis sapratīs, ka patiesībā krusttēvs ir sists līdz asinīm, taču nekā nav varējis saprast – par ko. Tikai pēc gadiem viņš uzzinājis, ka viņa krusttēva mocītāji bijuši Tukuma čekists Rautenbergs un milicis Mazjēcis. “Situācija tādēļ, ka krusttēvs atteicies parakstīt pret viņu celto apsūdzību

Emīla Šteinberga krustdēla Emīla Braunberga dēls Jānis Braunbergs (kreisajā pusē) aktīvi darbojas labdarības biedrībā “*Ukrainas un Latvijas draudzība*”. Fotografijā pie Brīvības pieminekļa viņš ir kopā ar ievainotu ukraiņu karavīru, kurš Latvijā atgūst veselību // Foto: Jāņa Braunberga arhīvs

par to, ka “gatavojies gāzt vietējo padomju varu”, jo šim nolūkam esot sagādājis vairākus desmitus dunču, kas atrasti darbnīcas nacionalizācijas gaitā! Parakstu nesagaidījuši, sasīst to atlaidīši mājās, piebilzdami, ka atradiot cilvēkus, kas apliecinās krusttēva “pretpadomju” nodomus un parakstīstot viņa vietā,” savas atmiņas rakstīja Emīls Braunbergs. “Ar šausmām vēl šodien man atmiņā ir šie Rautenberga un Mazjēča “darba rīki”, kurus varēja redzēt pēc vāciešu ienākšanas Tukumā tagadējā būvmateriālu veikala skatlogā Brīvības laukumā.”

Nežēlīgā izreķināšanās bija atstājusi sekas ne tikai Šteinberga veselībā, bet arī noskaņojumā. Pēc apārstešanās līdz šim vienmēr tik jautrais un spēcīgais vīrs bija kļuvis drūms, savukārt pret savu mazo krustdēlu izturējās ar vēl lielāku uzmanību. Kas to lai zina, varbūt Emīls Šteinbergs nojauta, kas viņu sagaida.

Viņš savā kabatas portfeli vienmēr nēsāja krustdēla fotografiju, kas uzņemta 1937. gada februārī un kurai otrajā pusē ar sarkanu krāsu uzrakstīts veltījums. “To

krusttēvs bija paslēpis un paņēmis līdzī izsūtījumā. Šo fotografiju 1946. gadā mums atveda kāda izsūtītā, kura bija nelegāli atgriezies. Visas brīvās vietas bija aprakstītas ar izsūtījumā mirušo vārdiem. Tā uzzināju, ka krusttēvs miris 1942. gada 2. jūlijā Vjatlaga stacionārā,” savas atmiņas rakstīja Emīls Braunbergs. Tagad šo fotografiju glabā viņa dēls Jānis Braunbergs.

Sieviete, kas fotografiju atveda uz Latviju un atdeva Šteinberga piederīgajiem, tika apcietināta un izsūtīta vēlreiz. Savukārt uz atēla bez krusttēva vārda atrodami arī citu tūlīt mirušo tukumnieku vārdi: Sauja, Skribo, Šelfs no Irlavas, ģenerālis Ādams Kreicbergs no Dzirciema un citi.

Tā beidzās kāda darbīga latvieša dzīve. Šteinbergu vainot pie viņa traģiskā likteņa nekādi nav iespējams. Tāpat kā tos citus tūkstošus latviešu, kurus aizveda nāvē 1941. gada 14. jūnijā un 1949. gada 25. martā.

Raksta autore izsaka pateicību Jānim Braunbergam par savas dzimtas stāsta uzticēšanu.

Veselība ir labklājība. Un otrādi

Par veselības aprūpi Latvijā **Vilnis Dzērve**, ārsts, zinātnieks, Latvijas Universitātes Kardioloģijas un reģeneratīvās medicīnas institūta vadošais pētnieks stāsta **Mārai Libekai**

Lai dzīvotu labāk un ilgāk, jābūt labai sirds un asinsvadu slimību aprūpei.

Veselība ir labklājība. Domāju, daudzi no mums neskaitāmas reizes ir dzirdējuši šo amerikāņu filozofa un esejista Ralfa Valdo Emersona atziņu.

Proti, veseli, izglītoti un profesionāli cilvēki veicina savas valsts ekonomisko uzplaukumu, savukārt valsts ekonomiskā augšupeja nodrošina tās iedzīvotāju labklājību un labbūtību. Un ja mēs runājam, ka mūsu sabiedrības veselības (tajā skaitā arī sirds un asinsvadu) rādītāji ilgstoši ir neapmierinoši, tad mēs nevaram šo situāciju atraut no sociālekonomiskajiem apstākļiem – tiem, kādi bija Latvijā pirms 30 gadiem, un diemžēl arī tiem, kādos dzīvojam šodien. Un ja man prasa, kas ir pamatā nepietiekamajai veselības (tajā skaitā arī sirds un asinsvadu) aprūpes pieejamībai, man atbilde ir – sociālekonomiskie apstākļi, kas saistīti ar virkni citu faktoru.

“Finanšu chroniskā nepietiekamība”?

Tas ir pirmais sliktās kardioloģiskās aprūpes iemesls. Valsts neiegulda pietiekamus finanšu resursus ārstu konsultāciju un izmeklējumu nodrošināšanā, darbojas dažādas kvotu sistēmas utt. Rezultātā veidojas garas rindas uz valsts apmaksātajiem pakalpojumiem – piemēram, uz slodzes testa izmeklējumu jāgaida trīs mēneši, bet uz ehokardiogrammas izmeklējumu – pat astoņi mēneši. Protams, šo neapmierināto pieprasījumu kompensē privātmedicīna ar maksas pakalpojumiem, un pat tie ne vienmēr ir pieejami saprātīgos termiņos.

No visām OECD valstīm Latvijā ir vislielākie privātie maksājumi par veselības aprūpi – 2018. gadā tie bija 39,2%, salīdzinot ar OECD vidējo rādītāju – 20,1%. Ņemot vērā mūsu iedzīvotāju ienākumu līmeni un pieaugošās veselības aprūpes izmaksas, liela daļa no viņiem nav spējīgi nepieciešamos pakalpojumus apmaksāt. Un patiesībā viņiem to arī nevajadzētu spēt – pie mums taču it kā *de facto* pastāv valsts garantēta medicīniskā aprūpe. Diemžēl situācijā, kad valsts finansējums ir akūti un ilgstoši nepietiekams (Latvijā veselības aprūpei tiek tērēti 1140 eiro uz vienu iedzīvotāju, kamēr kaimiņos Lietuvā – 1555 eiro, Igaunijā – 1720 eiro), valsts atbildība netiek īstenota.

Cilvēkresursu bads.

Pirmkārt, ārsti pamet Latviju. Ārstu biedrības valde ik gadu saņem ap 200 iesniegumus no ārstiem, kuŗi nolēmuši uzsākt darba gaitas ārzemēs un vērsas pie biedrības ar lūgumu sertifikātu un citu dokumentu atzīšanai, kas nepieciešami viņu kvalifikācijas apliecinājumam.

Otrkārt, plānošanas nepilnības un aplamības. Nacionālais veselības dienests plāno, piemēram, nepieciešamo kardiologu skaitu pa gadiem. Šobrīd mums Latvijā ir 250 sertificēti kardiologi, bet strādā 130. Speciālistu trūkst – pat Jelgavā, 40 kilometrus no Rīgas, nav

kardiologa! Taču, neraugoties uz to, veselības aprūpes cilvēkresursu attīstības plāns laika posmā līdz 2030. gadam paredz kardiologu skaita samazinājumu līdz 70. Esam prasījuši – no kurienes šādi aprēķini? Pasaules Banka tā esot teikusi! Objektīvi rēķinot, mums ir vajadzīgi, kā minimums, 10 – 12 jaunie speciālisti ik gadu, jo daļa kardiologu taču arī pensionējas, bet, saskaņā ar šo mistisko skaitli 70, mēs katru gadu iegūstam tikai divus-trīs kolēģus, tātad teju četras reizes mazāk. Kādu pieejamību mēs varam nodrošināt?!

Aprūpes organizatoriskās nepilnības.

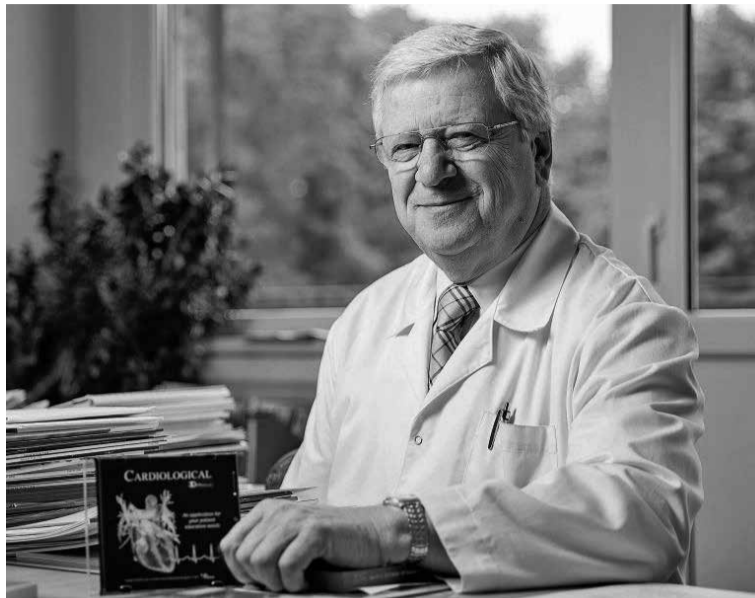
Jāatzīst – palīdzības līmenis akūto gadījumos ir labs. Piemēram, ja reģionā kādam cilvēkam neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde konstatē sirds infarktu, ātri tiek nodrošināta viņa transportēšana uz kādu no lielajiem centriem, kur iespējams sniegt labu kardioloģisko aprūpi.

Bet kas notiek, kad pacients pēc piecām līdz septiņām dienām tiek izrakstīts no slimnīcas? Kardiologs sagatavo izrakstu, nosaka ārstēšanas plānu, nosūta pie ģimenes ārsta tālākai uzraudzībai un novērošanai. Ir labi, ja šis pacients pie ģimenes ārsta aiziet, bet pētījumi rāda, ka teju 20 % to neizdara – vienkārši “pazūd”. Protams, gadījumos, kad cilvēks jūtas labi, tas vēl būtu saprotami, bet diemžēl pārsvarā mēs šos pacientus atkal ieraugām brīdī, kad iestājies nākamais nopietnais notikums. Šādi pacienti nedrīkstētu pazust no ģimenes ārsta redzesloka, taču sistēmas nepilnību dēļ tas diemžēl notiek: nav elektronisko datu bāzu un informācijas apmaiņas – ģimenes ārsts neuzzina, “automātiski” nesaņem ziņu par pacienta stacionēšanu un pēc tam izrakstīšanu no slimnīcas, nesaņem un neredz attiecīgos dokumentus, viņam nav māsu, kuŗas varētu šīs “pazudušās dvēseles” sameklēt un uzrunāt.

Nepieciešami reģistri un datu bāzes.

Pirms gandrīz 20 gadiem Latvijas Kardioloģijas centrā tika izveidots akūto sirds slimību pacientu reģistrs, kuŗā ik gadu tika apkopoti dati no 35 – 40 Latvijas slimnīcām. Kādu laiku viss ļoti labi darbojās, bet šādas datu bāzes nav iespējams ilgstoši uzturēt, balstoties vien uz privātu iniciatīvu un finansējumu – to izveide, uzturēšana un administrēšana ir valsts atbildība.

Varu tikai līdz ar citiem atkārtot – e-veselība nav pilnvērtīgs un atbilstošs risinājums. Nav ne kardioloģisko pacientu reģistra, ne visaptverošas kopējās pacientu digitālās datu bāzes, kuŗā, piemēram, ikviens ģimenes ārsts vai speciālists par konkrētā cilvēka slimības vēsturi, izmantoto terapiju, veiktajām manipulācijām un izmeklējumu rezultātiem varētu detalizēti uzziņāt visu. Rezultātā digitālo risinājumu neesamība kavē ģimenes ārstu un kardiologu sadarbību un saziņu konkrētu pacientu ar sirds un asinsvadu slimībām sekmīgas aprūpes nodrošināšanā.

Par savu veselību zinām maz un neprotam to novērtēt.

Ir gana daudz pētījumu kā Latvijā, tā citviet, kas uzskatāmi pierāda – jo izglītotāks cilvēks, jo lielāka ir viņa informētība un zināšanas par dažādiem veselības jautājumiem, jo labāka līdzestība ārstējoties. Diemžēl mūsu valstī cilvēku izpratne par savu veselības stāvokli daudzos gadījumos ir nepietiekama un neobjektīva, starp citu, “pateicoties” arī reiz likvidētajam veselības mācības stundām skolās. Tā, piemēram, vienā Latvijā veiktā pētījumā ap 60% respondentu savu veselības stāvokli vērtēja kā labu vai ļoti labu, proti, veselības stāvokļa pašvērtējums bija augsts. Tajā pašā laikā viņu veselības dati (izmeklējumu, analīžu rezultāti utt.) liecināja par ko gluži pretēju: vairāku riska faktoru – hipertensijas, paaugstināta lipīdu līmeņa, palielināta ķermeņa svara u.c. – esamību. Proti, cilvēki, kuri smēķē vai ir ar nenoregulētu arteriālo asinsspiedienu vai citiem

veselības riska faktoriem, uzskatīja sevi par veselīgiem, kaut patiesībā tādi nemaz nebija.

Ir arī labi, un tomēr...

Uzskaitot šīs daudzās nepilnības, es nebūt negribu teikt, ka viss ir slikti. Manas karjeras sākumā Latvijā bija ap 6 000 sirds infarkta gadījumu gadā, šodien šis rādītājs ir ap 3 000. Tas pats attiecas arī uz hipertensijas aprūpi – 2009. gadā rēģulāras terapijas rezultātā tikai 17% pacientu asinsspiediens atbilda normai, savukārt šobrīd to skaits jau mērāms ap 25%.

Arī demografiskie dati liecina par pozitīvām tendencēm: gadsimtu mijā Latvijā bija nepilni 60 tūkstoši cilvēku vecumā virs 80 gadiem, šodien – jau ap 115 tūkstošiem. Jā, no vienas puses, varētu teikt – populācijas novecošanās, no otras – dzīves ilguma pieaugums, ko cita starpā nodrošina arī pacientu ar sirds un asinsvadu slimībām aprūpes uzlabošanās – neskaitāmiem pacientiem ir “uzdāvināti” vismaz 20 dzīves gadi.

Jautājumi par finansējuma pieaugumu, veselības aprūpes digitalizāciju (tajā skaitā sirds slimību pacientu reģistra izveidi) un sabiedrības veselības prātības līmeņa paaugstināšanu aizvien ir aktuāls un steidzami risināmi.

Ko tas īsti nozīmē - stipra sirds?

Atbild Latvijas kardioloģijas supertrio

Andrejs Ērglis

Kārlis Trušinskis

Oskars Kalējs

Atbild Dr. med. **Andrejs Ērglis**, Latvijas Universitātes profesors, Latvijas Universitātes Kardioloģijas un reģeneratīvās medicīnas institūta vadošais pētnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Latvijas Kardioloģijas centra vadītājs un invazīvais kardiologs.

Dr. med. **Kārlis Trušinskis**, Rīgas Stradiņa universitātes asociētais profesors, Latvijas Universitātes Latvijas Kardioloģijas institūta pētnieks, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Latvijas Kardioloģijas centra invazīvais kardiologs.

Dr. med. **Oskars Kalējs**, Rīgas Stradiņa universitātes profesors, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Latvijas Kardioloģijas centra kardiologs un aritmologs.

A. Ē.: Stipra sirds ir disciplīna. Nerunājam par iedzīmtām sirdskaitēm, ko gan arī ietekmē disciplīna, jo šodien medicīna spēj daudz palīdzēt. Disciplīna nozīmē spēju pietiekami daudz laba

darīt savai sirdij un organismam – trenējamies, ne vienmēr ēdam to, ko gribas, atsakāmies no cigaretēm. Ballīte – tas ir labi, jo cilvēkam vajag pozitīvas emocijas. Visa dzīve jāpadara par ballīti, tikai ar noteikumu, ka tā nepārņem citas lietas. Un tas atkal ir disciplīnas jautājums.

O. K.: Jēdziens ballīte nozīmē kvalitatīvi dzīvot, nevis tikai saņākt kopā un ballēties. Aizej uz treniņu tā ir ballīte, aizej uz spēli – ballīte, aizbrauc uz kādu foršu vietu, vai tā ir Jamaika ar regeju vai kas cits, – arī tā ir ballīte. Arī cilvēkam pēc 65 un 75 vajag pozitīvas emocijas – kāpēc viņam nevarētu būt ballīte?

K. T.: Stipra sirds noteikti ir kustība – gan veselīgiem, gan slimiem cilvēkiem. Tiem nav obligāti jābūt trīs vai 13 kilometriem, bet atbilstoši cilvēka spējam. Ir virkne pierādījumu, cik svarīgas pat pavisam nelielas kustības, kaut vai aiziešana uz virtuvi, ir cilvēkiem ar smagām slimībām – onkoloģijas, sirds mazspējas pacientiem. **A.Ē.:** Vadlīnijās drīzāk

ir otrādi – jo esi slimāks, jo vairāk sevi jāspiež kustēties. Jo agresīvāka problēma, jo agresīvāk tā jārisina. Sevi žēlodams, tu sevi nogalini.

O. K.: Arī es esmu par disciplīnu. Reizēm ļoti gribas ceptos kartupeļus un karbonādi ar sēnēm, bet tad atceries savus ģenētiskos riskus un iedod pats sev knipi pa pieri, ka varbūt tev tomēr to nevajag ēst. Ja sirdi nepārtraukti kustini un trenē, tā pieradusi strādāt – ja arī vajadzēs piepūlēties, tiks galā. Pētījumi pierāda, ka tiem, kas praktizē fiziskas aktivitātes, kritiskās situācijās gan sekmīgas atdzīvināšanas, gan izdzīvošanas pakāpe ir daudz augstāka.

A. Ē.: Ateroskleroze ir pilnīgi normāls process, kā Bībele saka – mēs piedzimstot nomirstam. Tikko piedzimstam, jau sāk attīstīties ateroskleroze, bet mums tā jāaizkavē, un tas ir stāsts par disciplīnu. Pierādīts, ka aterosklerozi ietekmē zema

No žurnāla KLUBS, 2023. gada aprīļa nr.4

MĀRIS
BRANCIS

Šim rakstam gribēju dot nosaukumu "Sapinusies fotografijā", taču tad sapratu, ka tas būs neolģisks, pat samocīts, nebūs īstēni latvisks. Vismaz attiecībā uz izstādes autori nebūtu pareizi. Par viņu vēlos pastāstīt latviešiem tālās zemēs. Sapīties var pakulās, stīgās vai melos, bet ne fotografijā. Tajā var pazust, iekļīst un nenākt ārā, ja fotografēšana ir kļuvusi par neatņemamu dzīves saturu vai kaislību. Un Dzintra Žvagiņa bez fotoaparāta vairs nav iedomājama. Viņa gan pēc profesijas ir meža inženiere, taču kopš 2005.gada, kad viņa nolēma sevi ziedot ģimenei, izprātoja pievērsties fotografijai, kurai palikusi uzticīga joprojām, gūdamā ardzan starptautiskus panākumus.

Ja seko Dzintras radošajai darbībai, pat liekas, ka viņa vai uz katra soļa ikdienā ierauga intriģējošus sīžetus, kas noteikti jāiemūžina foto uzņēmumos. Es

sevi kauninu, ka staigāju pa dzīvi aizsietām acīm un nepamanu to, ko foto māksliniece pamana, taču tūdaļ nomierinu sevi, ka es jau neesmu fotogrāfs, bet gan aprakstnieks un kritiķis...

Pie visa sacītā jāpiebilst, ka Dzintra ne tikai redz, bet nepārtraukti viņai galvā top jauni projekti. Lai atceramies foto seriju, kas veltīta pandēmijai (tā, starp citu, aizceļoja pat uz Portugāli). Latvijas Simtgades gadā viņa sarīkoja izcilu izstādi "Jelgavnieki 1918-2019", sameklējama pat simtgadniekus, kas dzimuši mūsu valsts dibināšanas gadā un joprojām ir mūsu vidū. Šis projekts vēlāk pārtapa grāmatā.

Dodoties līdzī vīram darba gaitās uz svešām zemēm, rodas izcilas fotografijas, kas veltītas redzētajam Rumānijā. Patlaban viņa jau otro gadu *Facebook* lietotājus aplaimo ar ieraudzīto Vjetnamā, vēstot par savdabīgo, mums nezināmo ikdienas dzīvi

šajā Austrumu valstī. Vienlaikus tapusi izstāde "Sapinusies. Hair", kas kopš 17. maija aplūkojama Jelgavas Vecpilsētas ielas nama divās telpās – bēniņos un vienā no zālēm.

Kā autore atzīstas, kopš bērnu dienām viņa sapņojusi par tantes Ances gaŗajiem matiem. Arī pašai tie bija izauguši jo gaŗi, un no tiem viņa šķīrusies tikai 42

gadū vecumā. "2022.gada februārī, laikā, kad pasaule sapinās kaŗos, slimībās, es nolēmu spēku meklēt, iemūžinot matus, stāstus par viņiem," paskaidro foto māksliniece. "Šis projekts ir ne tikai par matiem, bet šie mati ir arī stāsts par dzīvi".

Tā tas patiesi arī ir: izstādē ieraugām dzīves situācijas, kur centrā ir skaistie mati gan mei-

tām, jaunkundzēm un dāmām, gan puišiem un vīriem, tāpat inscenētus sīžetus, kas izceļ matu krāšņumu. Pie reizes jāpiemēta, ka izstādei izvēlēta patiesi lieliska vieta, kas paspīlgtina foto uzņēmumus, viens otru papildinot. Šķiet, ka iemūžinātajām iso mirkļu fotografijām senatnīgā apkārtne piešķir ilglaicīguma spēku. Vecpilsētas ielas 14.nama apsaimniekotāji iepazīstina apmeklētājus ar to, kas ir bēniņi, jo daudzdzīvokļu standarta ēku bēniņi ir tukši, kā tam jābūt pēc ugunsdzēsības noteikumiem. Taču, kā zināms, vēsturiski bēniņos un paŗobelēs krājās lietas, kas savu laiku bija kalpojušas to saimniekiem. Tās ir atmiņas par nodzīvoto mūžu, senčiem un viņu likteņstāstiem. Arī Dzintras Žvagiņas fotografijas vēsta par aizgājušo dienu notikumiem un ļaudīm, kam gaŗie mati bija rota, lepnums, ētisko un estētisko vērtību apliecinātāji.

ZIŅAS NO VĪTOLU FONDA

MAIJS VĪTOLU FONDĀ

Katrā mācību gada noslēgumā Vītolu fonds atskatās uz paveikto. Maijā jaunieši saņēma pēdējo mācību stipendiju, un tagad priekšā eksāmeni. Lepojamies, ka, pateicoties ziedotāju atbalstam, stipendijās 2022./2023. studiju gadā spējam izmaksāt vairāk nekā 1,6 miljoni eiro.

Neskatoties uz studiju gada noslēgumu, Fondā darbs neapstājas. Ik dienu uz intervijām tika aicināti jaunieši, kuri lūguši palīdzību, lai uzsāktu studijas septembrī. Šogad intervējām 476 jauniešus no dažādiem Latvijas novadiem, to skaitā 17 bāreņus, 199 jauniešus, kas aug nepilnās ģimenēs, un 53 kandidātus, kuri nāk no ģimenēm, kam pašvaldība ir piešķīrusi maznodrošinātās ģimenes statusu. Neraugoties uz to, 85 jauniešiem ir izcilas zināšanas, viņu vidējā atzīme vidusskolā ir 9 un augstāka, ir godalgotas vietas novadu, valsts, Eiropas olimpiādēs.

Stipendiātu dzīvesstāsti runā paši par sevi. Piemēram, kādai jaunietai pēc intervijas tika piešķirta ārkārtas SOS stipendija, jo aizvadītajā gadā viņa zaudēja abus vecākus. Par abām māsām atbildību uzņēmusies vecmāmiņa, un viņu vienīgais iztikas avots ir pensija un meitenes viesmīles darba alga. Meitenes sapnis ir studēt medicīnu. Šādu sareŗģītu dzīves stāstu ir daudz, un katrs no šiem jauniešiem ir pelnījis atbalstu.

Maijs fondā ir piepildīts ne tikai ar jauno kandidātu intervijām, bet arī ziedotāju rīkotajām tikšanās reizēm.

10. maijā ziedotāja **Rita Kaimiņa** aicināja savus stipendiātus uz svētku pusdienām restorānā "Kolonāde". Šogad Egona un Ritas Kaimiņu stipendiju saņē-

Rita Kaimiņa

topošais mediķis Nils Zīle, bet Martas Mirdzas Gulbis piemiņas stipendiju – topošais ķīmiķis Toms Pulle. Rita Kaimiņa sadarbību ar Vītolu fondu aizsāka 2012. gadā, dibinot stipendijas vīra Egona Kaimiņa un māsas Martas Mirdzas Gulbis piemiņai. Viņa ik gadu ziedo dažādiem labdarības projektiem, iedvesmojot un mudinot arī apkārtējos iesaistīties. "Bez pagātnes nav nākotnes. Ja nemācāmes no pagātnes, tad nevaram būvēt gaišu nākotni. Mana dzīve būtu tukša, ja neziedotu. Mēs visi varam atrast kādu mazumiņu, ko ziedot," tā uzskata Rita Kaimiņa. Sīrsnīgs paldies ziedotājam par gaišumu un iedvesmu, dāloties pieredzē ar jauniešiem!

12. maijā viesnīcā "Hestia Hotel Draugi" tika godināta ziedotāja Juŗa Petriŗeka piemiņa un viņa devums Latvijai. Sarīkojuma iniciators, Juŗa brāļa dēls Andris Petriŗeks pulcināja draugus, tuviniekus un bijušos stipendiātus, lai kopīgi atcerētos pavadīto laiku un piešķirtu Vītolu fondam apliecinājumu par 400 000 USD lielo Petriŗeku ģimenes testamentāro vēlējumu jauniešu izglītibai. Paldies Andrim Petriŗe-

Lalita Muiŗniece

kam, Dzintaram un Sanitai Kalniņiem par sadarbību!

16. maijā ar Valŗa Muiŗnieka piemiņas stipendijas saņēmeŗu Lanu Emiliju Ozolu tikās ziedotāja **Lalita Muiŗniece**. Meitene studē Latvijas Universitātes 1. kursā, kur apgūst latvieŗu valodas un literāturas skolotājas profesiju. Fonda sadarbība ar ziedotāju sākās 2004. gadā, kad tika dibināta Arnolda un Helēnas Sildegu fonda stipendija mākslu studējoŗiem. Vēlāk, 2009. gadā, dibināta vīra Valŗa Muiŗnieka piemiņas stipendija, kas ir atbalsts baltu filoloŗijas studentiem. Ziedotāja ik gadu aicina savus stipendiātus uz sīrsnīgu tikŗanos kafejnīcā. Paldies Lalitai Muiŗniecei!

26. maijā Fondā viesojās ziedotājs **Pēteris Dzenis** no ASV un SIA "Kokpārstrāde 98" vadītājs **Gunārs Dzenis**. Uzņēmums ik gadu piešķir stipendijas ne tikai universitātē studējoŗiem, bet arī profesionālo izglītibas iestāŗu skolēniem, kuri apgūst kokapstrādi un mechatroniku. Viena stipendija ir dibināta SIA "Kokpārstrādes 98" dibinātāja un stipendiju iniciatora Visvalŗa Dzeņņa piemiņai. Ik gadu atbalstu sa-

Gunārs Dzenis

ņem 16 jaunieŗi. Paldies ziedotājiem par ilgstoŗo sadarbību!

Mūsu stipendiāti maijā uzrādījuŗi lieliskus rezultātus konkursos un semināros. Lepojamies ar Gunāra Šterna piemiņas stipendijas saņēmeŗu (2020-2022) Anci Eikenu, kuŗa saņēma Purviŗa balvu 2023. Viņas personālizstādē "Dievs Tēvs Debesīs" ietvertas sava tēva dienasgrāmatas no ārstniecības iestādes. Skatītāji saskatījuŗi drosmi un jutuŗi līdzī tam, kā tik personisku pieredzi pārvērst mākslas darbā, kas trausli, bet vienlaikus dzelzīnī atklāti spēŗ izgaismot milzīgu sociālo problēmu Latvijā.

Tāpat arī Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Zinātnes un inovāciju centra rīkotajā Studentu inovāciju grantu dienā uzvaras laurus par labāko risinājumu plūca divi Fonda stipendiāti Aija Monika Vainiņa (Baibas Priedītes stipendija) un Dairis Richards Irbe (Rīgas Hanzas Rotari kluba - Viktora Kulberga piemiņas stipendija), kuri pilnveidoja lieljaudas raŗeti un plāno raŗetes palaiŗšanu no stratosfēras balona. "Mūsu galvenais uzdevums bija pārliecināties, ka izstrādātas tehnoloŗijas un sis-

Pēteris Dzenis

tēmas atbilst prasībām un veic plānotās darbības – iegūst datus, lidojumā izŗauŗ izpletņi, veiksmīgi piezēmeŗas. Lidojums ir vienīgais veids, kā to pārbaudīt," stāstīja stipendiāte.

Lepojamies ar bijuŗo stipendiātu un fonda ziedotāju Meŗis-slavu Maculēviŗu, kuŗš uzstājās "Rotary D2410 apgabala konference 2023" un stāstīja par labdarību. Viņŗ pauda savu redzējumu par to, kā stipendija ietekmē personības attīstību un kas rada motivāciju ziedot: "Lūkojoties nākotnē, es tik tieŗām neredzu finīŗu. Pamati, uz kuŗiem mums ir dota iespēja stāvēt, ļauj bīdīt latiņu augstāk, skriet tālāk un pastumt malā kavēkļus. Turklāt, esmu pieredzējis kā godaprāts, kaismīgs darbs un atbalsts spēŗ atvērt iespējas mūsu līdzcilvēkiem. Neizsakāma ir mani cieņa un pateicība cilvēkiem, kas to visu ir padarījuŗi iespējamu!"

Esam pateicīgi visiem, kas uzticējuŗies Fondam un kļuvuŗi par sadarbības partneriem. Jūsu atbalsts dod mums iespēju sniegt nepiecieŗamo palīdzību jaunieŗiem.

Vītolu fonds
www.vitolufonds.lv

MĀRA
LIBEKA

Karš Ukrainā maina attieksmi pret deportācijām

Beidzot padomju deportāciju upurus oficiāli ik gadu atcerēsies Eiropas Parlamentā rīkotā piemiņas ceremonijā

Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā 14. jūnijā tiks rīkoti atceres pasākumi ne tikai Latvijā un citās valstīs, kas cieta no padomju laika totalitārā režīma, bet arī Strasbūrā. Deportāciju upuru piemiņas ceremonijā Eiropas Parlamentā (EP) uzrunu teiks EP prezidente Robertsas Metsola. Viņa un arī citu valstu deputāti un ielūgtie viesi lasīs uz Sibīriju izvesto cilvēku uzvārdus. Uz Strasbūru dosies arī Latvijas Politiski represēto apvienības priekšsēdētājs Ivars Kaļķis kopā ar vēl diviem šīs organizācijas pārstāvjiem, lai teiktu runu parlamentā ne tikai Latvijas, bet arī citu Austrumeiropas valstu represēto personu vārdā. Savukārt 13. jūnijā Strasbūras universitātes nacionālajā bibliotēkā atklās izstādi "Sibīrijas vēstules", kura bija apskatāma arī Latvijā, bet tagad ir papildināta ar jaunām deportēto cilvēku vēstulēm, kas rakstītas uz bērzu tāss.

Pirmais gads, kad iesaistās oficiālie dienesti

Ir noiets diezgan ilgs ceļš līdz brīdim, kad represēto cilvēku oficiāla piemiņas ceremonija tiek rīkota arī Eiropas Parlamentā. Atgādināšu, ka pirmie pūļiņi iemūžināt komunistiskā režīma upuru piemiņu bija divtūkstošu gadu sākumā, kad pēc Eiropas Savienības paplašināšanas Baltijas valstu deputāti pirmo reizi tika ievēlēti Eiropas Parlamentā. Toreiz viņi pasniedza parlamentam memoriālo plāksni padomju deportāciju upuriem. Tajā laikā parlamenta priekšsēdētājs Žuzeps Borels Fonteljess, kurš bija Spānijas Sociālistiskās darba partijas biedrs, neatļāva to piestiprināt parlamenta ēkā Strasbūrā. Tikai pēc divarpus gadiem, kad bija beidzies viņa pilnvaru laiks un ievēlēts jauns EP priekšsēdētājs, piemiņas plāksni novietoja EP Strasbūrā pie apmeklētāju telpas sienas.

Kad pirmo reizi Eiropas Parlamentā mēģināja dabūt cauri rezolūciju par komunisma noziegumiem, un tas bija 2004. gadā,

Latviešu bāreņi Eitinā, *Save the children Fund* mājā. Vācija, angļu okupācijas zona. 1946. gads 24. jūnijs

parlaments par to atteicās balsot. Pirmā sasaukuma pilnvaru beigās tomēr nobalsoja par 20. gadsimta totalitārā režīma noziegumiem.

"Pirms pāris gadiem, ar pārtraukumu kovida laikā, baltieši nāca klajā ar ierosinājumu, ka mēs gribētu pie parlamenta Luksemburgas laukumā lasīt izsūtīto cilvēku uzvārdus. Tā bija mūsu iniciatīva. Toreiz Lietuva uzņēmās organizēšanu, un tas izvērtās par ļoti skaistu notikumu.

Aizvadītajā gadā, kad kovida pandēmija bija rimusies, mēs to atkal atkārtojām un tā paša gada rudenī jau lūdzām Eiropas Parlamenta prezidijam to padarīt par oficiālu parlamenta piemiņas ceremoniju. Jāteic, ka man par lielu apmierinājumu un arī pārsteigumu tas tika nolemts. Protams, ka sava loma šajā lēmumā ir traģiskajiem notikumiem Ukrainā, jo tur tiek deportēti cilvēki un vēsturiskais patiesīgums iegūst pavisam citu nozīmi mūsdienu politikas veidošanā. Jāņem vērā, ka šoreiz to vairs nerīko kāda no parlamenta delegācijām, kā tas bija iepriekš, bet to dara jau parlamenta oficiālie dienesti. Piemiņas ceremonijā uzstāsies parlamenta priekšsēdētāja Roberta Metsola, arī Latvijas Politiski represēto ap-

vienības priekšsēdētājs Ivars Kaļķis un citas personas," pastāstīja EP deputāte Sandra Kalniete.

Ivars Kaļķis no parlamenta tribīnes runās ne tikai visu Baltijas valstu, bet arī citu Austrumeiropas valstu politiski represēto vārdā.

"Gadu pēc padomju okupācijas no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Ukrainas, Baltkrievijas, Moldovas tika deportēti 143 tūkstoši cilvēku, tajā skaitā vairāk nekā 11 tūkstoši no Latvijas. Baltiešiem jāturpina atgādināt par staļinisma režīma noziegumiem,

Aicināšu arī veidot kaut ko līdzīgu Nirnbergas tribunālam, kur tiktu nosodīts komunistiskais režīms. Ar nožēlu pieminēšu arī to, ka joprojām Briselē nav neviena komunistiskā režīma upuru piemiņas memoriāla," tā savas uzstāšanās galvenos virzienus iezīmēja Latvijas politiski represēto apvienības vadītājs.

Gājuši bojā ap 94,5 miljoni cilvēku

Eiropas Padomes politiskā komiteja 2000. gada sākumā nāca klajā ar ziņojumu, kurā bija konstatēts, ka pēc aptuveniem datiem komunistiskā režīma noziegumu rezultātā Austrumeiropas un Centrāleiropas valstīs, kā arī daudzās

citās valstīs gājuši bojā 94,5 miljoni cilvēku. Kalniete norādīja, ka šis skaitlis neesot precīzs, jo upuru skaits dažādās valstīs statistiski ir atšķirīgi uzskaitīts un ne visi upuri ir zināmi. Piemēram, bada nāvē mirušo skaits Staļina rīkotajā golodomorā Ukrainā nav precīzi zināms, jo tolaik to neuzskaitīja.

Tā kā komunistiskie režīmi ir sagādājuši neizsakāmas ciešanas cilvēkiem daudzās valstīs, vairāki EP deputāti ir iesnieguši priekšlikumus EP rezolūcijai par 100 miljoniem komunisma upuru. Kā zināms, ikviens deputāts var iesniegt rezolūcijas priekšlikumus par jautājumu, kas attiecas uz EP darbības jomām. Viens no priekšlikumiem ir ik gadu 7. novembrī – Oktobra apvērsuma gadadienā – organizēt ikgadēju atceres pasākumu, godinot 100 miljonu komunistiskā režīma upuru piemiņu. Parlaments vēl nav teicis galavārdu, jo šis priekšlikums tiek izvērtēts.

Top memoriāls Briselē

Kalniete ir aktualizējusi jautājumu par to, ka joprojām ES galvaspilsētā Briselē nav uzcelts memoriāls komunistiskā režīma upuriem. Šo ideju virza ES vēstures grupa, kura izveidota pēc de-

putātes iniciatīvas un kuru patlaban vada pirmo reizi EP ievēlētā Lietuvas deputāte Rasa Juhnevičiene.

Memoriāla veidošana ir uzticēta arhitektam Tszwai So. Kalniete pastāstīja, ka memoriāla ideja esot iespējama: "Arhitekts sevi redz kā vēstnesi, kuram līdzī ir soma, kas pilna ar totalitārā režīma upuru rakstītajām vēstulēm. Tāpat kā Vēstures taktila Rīgā pie Okupācijas muzeja, kurā ar dokumentālu precizitāti metālā pārceļti izsūtītās Mērijas Stakles kabatlakatiņā izsūtītie Gulagā ieslodzīto sieviešu paraksti, tā Tszwai So ir iecerējis dot vārdu komunistiskā režīma represētajiem, dokumentāli reproducējot laukuma klājumā viņu rakstītās vēstules tuviniekiem. Ar pazemīgu cieņu viņš atdod balsi miljoniem cilvēku, kuri mūs uzrunās dažādās valodās no pagātnes."

Patlaban lielākais izaicinājums esot saņemt atļauju no Briseles reģiona pašvaldības šā memoriāla izvietojumam.

"Sibīrijas vēstules"

Strasbūras universitātē

No 13. jūnijā Strasbūras universitātes nacionālajā bibliotēkā būs skatāma izstāde "Sibīrijas vēstules". Tā būs ļoti vērienīga izstāde, kuras sagatavošanas darbs uzsāks jau pirms pāris gadiem un kas ir izvietota arī sakarā ar Latvijas prezidentūru Eiropas Padomē, kas sākas maijā un beigsies novembrī.

S. Kalniete: "Esmu ar šo izstādi saistīta kopš 2012. gada, kad uzaicināju uz Eiropas parlamentu Tukuma muzeju ar izstādi, kurā bija skatāmas Sibīrijā uz bērzu tāss rakstītas vēstules un to cilvēku piemiņas lietas, kas šīs vēstules rakstījuši. Toreiz uzrakstījām arī anotācijas angļu un franču valodā un izdevām katalogu. Faktiski tas bija tāds kā grūdiens, lai šī izstāde sāktu ceļot pa Latviju. Šajā ceļošanas gaitā daudzi bijušie deportētie cilvēki saprata, ka arī viņu krājumā ir kāda vēstule uz bērzu tāss. Līdz ar to vēstuļu skaits krietni palielinājās un tagad šīs vēstules ir ierakstītas UNESCO nemateriālajā mantojumā.

Lejas Bulānā gatavojas Zāļu vakaram. 1977. gads. Fotografijā redzams Andris Slapiņš filmējot // Foto: V. Strautniece

Konference “Helmaram Rudzītim 120” Mazajā Ģildē

No kreisās: Diana Rudzītis-Simmons, Rasma Adams un Dace Rudzītis pēta izstādi

Skats izstādē, kas ataino Helmara Rudzīša mūža darbu

Konferences organizētāja, Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore Dzidra Šmita sarunā ar grāmatzinātnieku Viesturu Zanderu

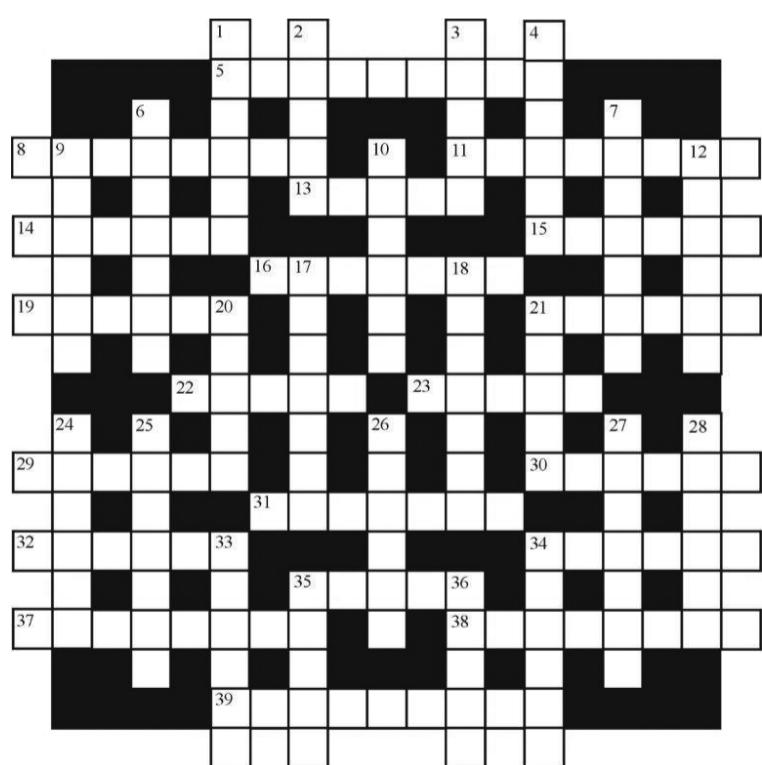
Runā literatūras pētniece Inguna Daukste-Silasproģe

Helmara Rudzīša dzimtas pārstāvji

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Horizontāli: 5. Konditorejas izstrādājumi. 8. Kontrolinstrumenti. 11. Nelegālas. 13. Somu pirts. 14. Rieva, krunka. 15. Dzīvībai bistama. 16. Atrīvēts no mikroorganismiem. 19. Stiprs karstums. 21. Miecviela. 22. Šabiedriskā pirts Senajā Romā. 23. Ābolu šķirne. 29. Karpu dzimtas

zivis. 30. Dārza puķe. 31. Nogurt. 32. Gultas piederums. 34. Apavi. 35. Cietā kurināmā sausās pārtikas produkts. 37. Nevēlīga, neatsaucīga. 38. Bezšķeku rozīnes. 39. Radinieki.

Vertikāli: 1. Reibums. 2. Peldešanas stils. 3. Parazitisks kukainis. 4. Organisko skābju at-

vasinājumi. 6. Pamudinājums darbībai. 7. Ne īsti silta, ne auksta. 9. Jupitera pavadoņi. 10. Izteikts mugurkaula patoloģisks izliekums. 12. Akūta infekcijas slimība. 17. Dubultsienu trauki. 18. Ēdienreize. 20. Dabiska ūdens tilpe. 21. Šķidrums patoloģiska uzkrāšanās audos. 24. Karpu dzimtas zivs. 25. Bērnu infekcijas slimība. 26. Pārtikas produkts. 27. Acs daļa. 28. Kaprifoliju dzimtas krūms. 33. Savīta. 34. Kukaiņēdāju kārtas dzīvnieks. 35. Katra no vienveidīgām norobežotām daļām, kas veido veselo. 36. Pinnes, pūtītes.

Krustvārdu mīklas Nr. 22 atrisinājums

Horizontāli: 3. Pastēte. 8. Karaša. 10. Melisa. 12. Sirds. 14. Šautra. 15. Imanta. 16. Strutas. 19. Rapsis. 21. Skadra. 22. Trimo. 23. Stepe. 29. Pomelo. 30. Skaras. 31. Biretes. 32. Iecava. 34. Salons. 35. Rumba. 37. Snauda. 38. Rumaks. 39. Indīgas.

Vertikāli: 1. Vasas. 2. Atoms. 4. Paltusi. 5. Rasa. 6. Alpi. 7. Istabas. 9. Trauma. 11. Bakas. 13. Store. 17. Termosi. 18. Austere. 20. Sorgo. 21. Sāpes. 24. Potes. 25. Senatne. 26. Svelme. 27. Šarlaks. 28. Sauna. 33. Alus. 34. Sams. 35. Rauna. 36. Arkas.

Architektūras pētniece Zane Ramaņa

Atmiņās dalās Ilze Auzere

SPORTS

Intrigas ap LOK turpinās

// FOTO: LOK

Investoru un mazākuma akcionāru biedrība (IMAB) pauž bažas par Latvijas Olimpiskās (LOK) komitejas integritāti pēc medijos izskanējušās informā-

cijas ar to, ka uz LOK prezidenta amata kandidē Latvijas Volejbola federācijas prezidents Jānis Buks. IMAB uzskata, ka Latvijai un LOK ir bīstami par prezidentu ievēlēt personu, kura ir bijusi instrumentāla trīs miljonu eiro vērtu aktīvu izkrāpšanā vai izzagšanā no AS "Olainfarm". Jānis Buks bija AS "Olainfarm" valdes priekšsēdētājs, laikā kad AS "Olainfarm" "pārdeva" uzņēmumu SIA "First Class Lounge", kuram piederēja 3 miljonus EUR vērtā villa Taizemē. Zaudējot šo villu Taizemē AS Olainfarm tika izkrāpti trīs miljoni eiro un tika apkrāpti mazākuma akcionāri.

Daudzi domā, ka šis noziedzīgais darījums noticis AS "AB CITY" tā laika patiesā labuma guvēja Andreja Leiboviča interesēs, lai tādējādi norēķinātos ar vienu no AS "Olainfarm" lielajām akcionārēm, kura bija ieradusi lietot šo villu savām personiskajām vajadzībām. Ja tā, tad gan Jānis Buks, tad gan Andrejs Leibovičs būtu jāuzskata par noziedzīgas organizācijas locekļiem, kuri piedalījušies AS "Olainfarm" mazākuma akcionāru apkrāpšanā. Turklāt 2021. gadā, kriminālpolīcijā ir bijusi uzsākta resoriskās pārbaudes lieta par Jāņa Buka iespējamo komerciālo uzpirk-

šanu saistībā ar maksājumiem Latvijas Volejbola Federācijai. Arī tur kā naudas maksātājs figurē uzņēmums, kura patiesais labuma guvējs esot bijis Andrejs Leibovičs.

Jānis Buks kā AS "Olainfarm" padomes loceklis tika saņēmis dāsnu kompensāciju par kļūšanu no AS "Olainfarm" padomes locekļa par valdes locekli 2021. gada jūnijā. Savukārt AS "Olainfarm" kompensācijas vietā bargi vērsās tiesā pret vairākiem citiem padomes locekļiem, kuriem bija iebildumi pret to, ka Andreja Leiboviča grupējums pārņēma kontroli pār AS "Olainfarm". Vairākiem mazākuma akcionāriem ir aizdomas, ka šī dāsnā J. Bukam izmaksātā kompensācija varētu būt AS "AB CITY" patiesā labuma guvēja Andreja Leiboviča veiktas Jāņa Buka komerciālās uzpirkšanas sastāvdaļa. Darbības atklātību un caurspīdīgumu neveicina arī tas, ka Jānis Buks ir centies izmantot policiju un draudus ar kriminālprocesu uzsākšanu, lai censtos slēpt par sevi nelabvēlīgas informācijas publiskošanu medijos.

Kāda nākotne sagaida LOK? Vai Volejbola federācijas prezidents Buks būs īstais vīrs?

Kādēļ Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK) nonākusi krīzē, kā organizāciju no tās izvest un kurš būtu gatavs uzņemties apvienot sporta organizācijas. Latvijas Volejbola federācijas vadītājs Jānis Buks pagaidām ir vienīgais vienīgais potenciālais kandidāts uz LOK prezidenta amatu. Lai LOK kļūtu "par vieniņo sporta nozares jumta organizāciju", nepieciešams LOK vadībā izvirzīt spēcīgu un kompetentu līderi, kurš varētu gan vadīt pārmaiņas un nodrošināt apvienošanu, gan uzņemties LOK darbības auditu un pārskatīt olimpisko centru darbības un biznesa modeli, kā arī īstenot

(Turpinājums 20. lpp.)

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS Simtgades Testamentāro novēlējumu fonds

THE AMERICAN LATVIAN ASSOCIATION CENTURY BEQUEST FUND

Novēlot kaut mazu daļu savā testamentā šim ALA nākotnes fondam, mēs liksim stipru un paliekošu pamatu latvietības uzturēšanai ASV, mēs celsim un sargāsim latvju tautu, valsti un kultūru. ALA dara daudz, un mums visiem jāgādā, lai tā savu darbu turpinātu vēl ilgus gadus nākotnē mūsu nākamajām paaudzēm!

American Latvian Association
400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850
301-340-1914; info@alusa.org
EIN: 53-0215408

LATVIJAS UNIVERSITĀTES FONDS

KOPŠ 2005. GADA VAIRĀK NEKĀ 4 000 ZIEDOTĀJU AR ZIEDOJUMIEM APLIECINĀJUŠI UZTICĪBU LATVIJAS UNIVERSITĀTES FONDAM

Atbalstīti vairāk nekā 2 000 čakli un mērķtiecīgi studenti,
īstenoti 540 pētniecības un rekonstrukcijas – būvniecības projekti

IKVIENS ZIEDOJUMS IR SVARĪGS UN NOZĪMĪGS!
PALDIES PAR ATBALSTU!

"LU fonda stipendija sniedz būtisku atbalstu, lai domas par ienākumiem paliktu otrajā plānā, par būtiskāko mērķi studiju laikā izvirzot zinātņi, pētniecību. Saņemt stipendiju ir vienlaikus liels gods un izaugsmi veicinošs izaicinājums." Trīne Žagare, LU Vēstures un filozofijas fakultāte, Gustava Zemgala piemiņas stipendijas saņēmēja

Lai pārrunātu ziedojuma mērķus, lūdzam sazināties ar

"Friends of the University of Latvia" valdes priekšsēdētāju Mārtiņu Andersonu
+1 415.617.9959 | tikunta@yahoo.com | www.friendslu.com

Latvijas Universitātes fonda izpilddirektori Lailu Kundziņu
+371 29212426 | laila@fonds.lu.lv | www.ziedot.lu.lv

Čeki izrakstāmi "Friends of the University of Latvia". Lūdzam sūtīt tos
Mr. Peter A. Ragauss, 2120 Troon Road, Huston, Texas 77019, USA.
Fondam kopš 2012. gada ir labdarības organizācijas statuss(501©(3) charity).

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Kravas pārvadājumi starp ASV un Latviju!

Visāda veida kravas sūtījumi: **pārcelšanās** (uz vai no Latvijas), **auto transports, gaisa kravas**. Arī kārtojām palīdzības sūtījumus **uz Ukrainu** (caur Latviju).

• **Paku un grāmatu sūtījumi ir izgājuši un ir ceļā uz Latviju!**

Ir mums regulāri jūras un gaisa sūtījumi no NJ uz Rīgu! → Piesakieties mūsu paku epastiem!

Zvaniet: 1-888-LATVIAN • Rakstiet: info@lasl.com • www.lasl.com

PĒRK

Nopirkšu mežu ar zemi vai lauku viensētu Latvijā.
Tālr. +371 26157008.

Latvian Cremation Urn Solid Birch with Walnut and Amber

for more information visit:

www.BalticSantas.com

Call: 262-786-1553

Email: Maija@BalticSantas.com

MATIŠS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
e-pasts: matiss@ska.lv
+371 28390346

Kopuzņēmums BALVINAMI piedāvā:

- PIRKT Jūsu daudzīvokļu namu vai tā daļu Rīgā;
 - PIRKT Jūsu zemi un mežu platības vai to daļas Latvijā;
 - SAKĀRTOT īpašuma tiesības.
- Izskatīsim visus piedāvājumus

Andris Padegs, Anita Batarags: 201-788-5315 (NJ)

abatarags@optonline.net

Raimonds Mauliņš +371-29-614-612 (LV)

raimondsmaulins@gmail.com

APGĀDS "LAIKA GRĀMATA" PIEDĀVĀ

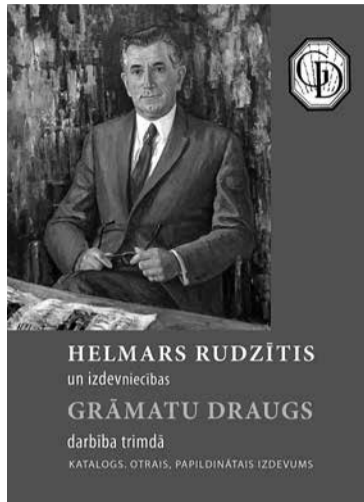
Esat nolēmis izdot savu atmiņu grāmatu, dzejoļu krājumu, romānu? Laipni lūgti mūsu apgādā!

Redakcijā strādā profesionāli redaktori un mākslinieki, sadarbojamies ar tulkotājiem un Latvijas labākajām spiestuvēm. Nodrošināsim arī Jūsu grāmatas tirdzniecību un reklāmu, ja to vēlēsities. Draudzīgas cenas par augstu kvalitāti. Apgāds ir saņēmis sešas "Zelta ābeles" balvas par Latvijas gada skaistāko grāmatu. **Īstenosim Jūsu radošās ieceres kopā!**

Šobrīd "redakcijas portfeli" klajā laišanai tiek gatavoti šādi darbi:

- *Rūta Rudzīte. "Burtu meistars"* – krāsaina, ilustrēta grāmata bērniem latviešu un angļu valodā. Nāks klajā šovasar.
- *Ojārs Celle. Atklātas vēstules* – Māras Celles sakopotās Ojāra vēstules no Rīgas. Nāks klajā šovasar.
- *Lāsma Gaitniece. "Kāda laimīga sagādīšanās"* – grāmata par izcilo latviešu kontrtenoru Sergeju Jēgeru. Nāks klajā septembrī – oktobrī.
- *Jānis Zālītis. "Pasaule uz spārna jeb grāmatu draugs Helmars Rudzītis"*. Nāks klajā 2024. gada sākumā.
- Top arī **Laika Mākslas kalendārs 2024**. Šoreiz, protams, par lielajiem Dziesmu svētkiem.

Jaunums!

Katalogs
"Helmars Rudzītis un izdevniecības "Grāmatu Draugs" darbība trimdā"

USD 25,-

"Laika grāmatas" izdevumus

Amerikā varat iegādāties, sūtot čeku
Inesei Zaķis, adrese: 6051 A SUN BLVD #604,
ST. PETERSBURG, FLORIDA 33715, USA

Visvairāk pirtās grāmatas šomēnes

- Zenta Liepa. "Dainu Latvija zied" USD 45,-
 - Helmars Rudzītis. "The Adventures of my Life" USD 35,-
 - Jānis Zilgalvis. "Laiks ceļot" 3. daļa USD 35,-
 - Baiba Bičole. "Balts ūdensputns/ White Waterbird" USD 40,-
 - Ģirts Salmgriezis. "Briseles pastkartes" USD 45,-
- Ierobežotā skaitā vēl pieejamas**
- Gundega Zikmane. "Gleznošana brīvā dabā" USD 35,-
 - Alberts Legzdiņš. "Čikāgas piecīšu brīnišķīgie piedzīvojumi" USD 25,-
 - Māra Celle. "Mežaparka meitene uzaug Amerikā" USD 25,-

Priecīgu lasīšanu!

Notiks Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums

5. jūlijā Rīgā norisināsies gadskārtējais Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums 2023 (PLEIF 2023), iezīmējot tieši 10 gadus, kopš forums pirmo reizi vienviet Rīgā pulcēja diasporas latviešu

par šo nozīmīgo jomu ietekmi uz Latvijas ekonomiku.

Konferenci atklās Valsts prezidents **Egils Levits**, Latvijas Republikas **Ministru prezidents Krišjānis Kariņš**, Latvijas Republikas ārlietu ministrs **Edgars**

Latvijas ekonomikas attīstība un investīcijas, darbaspēka piesaiste un piedāvājums, inovācijas medicīnā un enerģētikas jomā un valsts tēla nozīme uzņēmējdarbības un tūristu piesaistē. Katru no daļām ievadīs nozares ekspertu prezentācijas, kam sekos diskusijas.

"Šo nozīmīgo jomu izpratne un attīstības veicināšana caur diskusiju ir būtiskas, lai mēs varētu izcelt Latviju kā inovāciju un tehnoloģiju pionieri reģionā un piesaistītu investīcijas, talantus un uzņēmējus. Tikai identificējot iespējas šo jomu turpmākā attīstībā un atklāti par tām diskutējot, mēs varam radīt vidi, kurā uzplaukt gan uzņēmējdarbībai, gan sabiedrības labklājībai, un veidot ilgtspējīgu nākotni Latvijai," sacīja Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstniece diasporas jautājumos **Elita Gavele**.

PLEIF 2023 norisināsies klātienē, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, š.g. 5. jūlijā no pulksten 9.00 līdz 17.00. Pilna konferences programma un saite uz reģistrēšanos pieejama foruma mājaslapā www.wleif.lv. Dalība pasākumā ir bez maksas.

Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumu riko Pasaules Brīvo latviešu apvienība un Latvijas Republikas Ārlietu Ministrija, sadarbībā ar konsultāciju uzņēmumu ERDA, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru, Rīgas Domi, Amerikas latviešu apvienību un Nodarbinātības valsts aģentūru.

uzņēmējus no visas pasaules ar mērķi dibināt un attīstīt biznesa kontaktus ar Latvijas uzņēmējiem. Kopš tā laika PLEIF ir notikuši Rīgā, Valmierā un Melburnā, un divus gadus atālināti, izveidojot arī neatkarīgu atzarus ASV ar "Spotlight Latvia" biznesa konferencēm, kurās riko Latvijas Tirdzniecības palāta ASV.

Šī gada foruma dalībnieki diskusiju formātā pievērsīsies Latvijas ekonomikas attīstībai svarīgām nozarēm, tai skaitā biomedicīnai, medicīnas tehnoloģijām, farmācijai, zaļajām tehnoloģijām, viedajai enerģētikai, transportam un mobilitātei, lai atskatītos uz šajās nozarēs paveikto un veicinātu diskusijas

Rinkēvičs un Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) priekšsēdis **Pēteris Blumbers**.

"Šajā nemierīgajā periodā Latvija ir Ziemeļaustrumeiropas demokrātijas un investīciju bāka. Ar šo forumu vēlamies izcelt Latvijas stiprās puses un potenciālu, kā arī apvienot Latvijas uzņēmēju aprindas ar latviešu diasporu un citiem starptautiskā biznesa lideriem. Jau 10 gadus Pasaules Brīvo latviešu apvienība pilda foruma organizatora un biznesa sadarbības koordinatora lomu, un esam priecīgi turpināt tradīciju," teica PBLA priekšsēdis **Pēteris Blumbers**.

Konferences diskusijas iezīmēs četrus tematiskos virzienus –

SARĪKOJUMI

SARĪKOJUMI
Redakcija lūdz lasītājus sazināties ar sarīkojumu un dievkalpojumu rīkotājiem, precizējot, vai paredzētie sarīkojumi notiks vai arī tie ir atcelti!

PRIEDAINĒ, NJ
Priedaines Jāņu sarīkojums plānots 17. jūnijā. Uzvelc savu tautastērpu un nāc ieskandināt vasaras Šaulgriežus 17. jūnijā 18:30 kopā ar Artu Jēkabsoni, "Jumalīti", "Jumi", "Mazo Jumi", Ņujorkas koņa un Ņudžersijas latviešu pamatskolas pārstāvjiem, Ņudžersijas biedrības teātra kopu kā arī ar Priedaines saimi. Sadziedāšanās pie uguns-kura, balle, varēs gardi paēst un atspirdzināties bārā. Ierašanās no 16:30. Ieejas maksa – \$45, biedriem – \$30, 15-18gadi – \$20, telts vietas – \$30. Ja vēlies andelēties, sazinies ar Sarmīti 732-610-8227.

FLORIDA – ST. PETERSBURG

LĪGO SVĒTKI sestdien, 17. jūnijā plkst. 5:00 pēcpusdienā (5010 Point Brittany Drive S, St. Petersburg FL). Sirsnīgi aicinām uz biedrības Jāņu ieligošanu! Ligosim kopā ar grupu "Atkal kopā!"

Dziedāsim, dejosim, iesim rotaļās, vērtēsim skaistākos ziedu vainagus un latviskākos tērpus! Lūdzam līdzīgi ņemt "groziņu", gatavu servēšanai, ka arī savu iecienīto dzērienu. Biedrība cienās ar Jāņu sieru, pīrādziņiem un alu. Dalības

maksa \$30, maksājot iepriekš; \$40 pie ieejas pirms sarīkojuma. Bērniem līdz 18 gadiem ieeja bez maksas. Lūgums pieteikties pie Daces līdz 14. jūnijam, zvanot 917-755-1391. Samaksu veikt <https://paypal.me/LV-biedribaFL> vai nosūtīt čeku Dacei Nebarei 5220 Brittany Drive S, # 1410, St. Petersburg, FL 33715 (kā saņēmēju norādot "Latvian Association of St. Petersburg Inc").

SIETLA (WA)
Sietlas latviešu sabiedriskais centrs (11710 3rd Ave. N. E. Seattle, WA 98125). Mājas lapa: www.seattlatviancenter.com.

SAGINAVA TERVETE
2023. gada Tērvetes sarīkojumu kalendārs, atrodami www.tervete.org.

ZIEMEĻKALIFORNIJA
(425 Hoffman Ave, San Francisco), Info: www.zklb.wordpress.com, ZKLB sekr. un informāc. daļas vadītāja Una Veilande tālr.: 408-813-5104, e-pasts: una.veilande@gmail.com.

DIEVKALPOJUMI
Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.: (58 Irving st, Brookline MA 02445). Info: 617-232-5994, e-pasts: bostonastrimdasdraudze@gmail.com, tālr.: 617-232-5994 Māc. Igors Safins. Tālr.: 617-935-4917. E-pasts: igorssafins@gmail.com.

Čikāgas latv. ev. lut. Ciānas dr.: (6551 W Montrose Ave, Chicago IL 60634).

(Turpinājums 19. lpp.)

DIEVKALPOJUMI

(Turpināts no 18. lpp.)

Tāl.: 773-725-3820; e-pasts: cianasdraudze@gmail.com; www.facebook.com/ Čikāgas-Ciānas draudze 2550-4389-7965-234. **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Pēc dievk. kafijas galds. Māc. Gundega Puidza, tālr. birojā: 773-736-1295; mājas: 708-453-0534, e-pasts: puidza@yahoo.com.

Čikāgas latv. ev. lut. Sv. Pēterā dr.: (450 Forest Preserve Dr, Wood Dale IL 60191). Tāl.: 630-595-0143. Māc. Ojārs Freimanis. 1-773-818-6965 St.Peters.-latvian.church@gmail.com, inese42@outlook.com Inese Stokes priekšniece. **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Pēc dievk. kafijas galds.

Čikāgas latv. baptistu dr.: (820 Ontario St, Oak Park, IL 60302). Māc. Oļģerts Cakars. Tāl.: 708-383-5285.

Denveras latv. ev. lut. dr.: (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226). Birojs atvērts ceturtdienās no 10:00 līdz 14:00. E-pasts: reglite@aol.com **Dievk. notiek svētdienās 9:30.** Pēc dievk. sadraudzība.

Detroitas Sv. Paula latv. ev. lut. dr.: (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI 48334). **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Seko sadraudzības stunda.

Dienvīdfloridas latv. ev. lut. dr.: Shepherd of the Coast Luth. Church (1901 E Commercial Blvd, Ft. Lauderdale FL 33308). Info: Ilze Folkmane Gibbs, e-pasts: folkmane@hotmail.com Info: Andrejs Jugs, tālr.: 561-447-9050. **Dievk. notiek 14:00.** Pēc dievk. visi lūgti pie kafijas galda!

Dienvīdkalifornijas latv. ev. lut. dr.: baznīca (1927 Riverside Dr., Los Angeles CA90039). **18. jūnijā** plkst. 11:00 no rīta Aizvesto piemiņas dievkalpojums ar dievgaldu. Jūlijā dievkalpojumu nebūs.

Džamaikpleinas Trīsvienības latv. ev. lut. dr.: Unitarian Congregational Parish of Norton (2 W Main St, Norton, MA 02766). MA 02766). **Dievkalpojumi ar dievgaldu divreiz mēnesī 2:30 pēcpusdienā ar viesu mācītāju Igors Safins.** Lūdzu, zvaniet draudzes sekretārei Zigrīdai Kručkovai par datumiem, tālr.: 617-323-0615.

Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.: (301 N Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073), tālr.: 610-353-2227. Māc. Gija Galiņa. **18. jūnijā** Ekumēniskais dievkalpojums – Tautas sēru diena plkst. 11:00. **25. jūnijā** Dievkalpojums ar dievgaldu plkst. 11:00. **2. jūlijā** Dievkalpojuma nebūs – ASV neatkarības dienas nogale plkst. 11:00.

Grandrapīdu latv. ev. lut. dr.: Faith Lutheran Church. (2740 Fuller Ave NE, Grand Rapids MI 49505.) Tāl.: 616-361-6003.) Māc. Aija Graham. Dr. pr. Ivars Petrovskis, tālr.: 616-975-2705. **Dievk. notiek divreiz mēnesī 2:00** pēcpusdienā. Par datumiem, lūdzu, sazināties ar dr. pr. Ivaru. Pēc

dievk. kafijas galds.

Grandrapīdu latv. katoļu dr.: Our Lady of Anglona (504 Grand Ave NE Grand Rapids MI 49503) Grand Rapids Association Nama – Māc. Mark Mitchell Priekšnieks Bronislavs Viscockis – tālr.: 616-540-1322. **Dievk. notiek katru svētdienu 10:00** – seko kafijas galds.

Kalamazū latv. ev. lut. apv. dr.: (122 Cherry Hill St, Kalamazoo MI 49006). Māc. Aija Graham. Latviešu ev. lut. apvienotā draudze notur klātieņu dievkalpojumus **katru svētdienu, plkst. 10:00.** Pieejami arī sprediķu ieraksti draudzes YouTube kanālā (meklēšanas atslēgas vārds “Latviešu apvienotā draudze Kalamazū”).

Klīvlandes apvienotā latv. ev. lut. dr.: (1385 Andrews Ave, Lakewood, OH 44107) Draudzes **dievk. notiek svētdienās 11:00.** Bībeles stundas notiek 10:00 katrā mēneša otrajā un ceturtdajā trešdienā. Baptistu dr.: Bethel Baptist Church (2706 Noble Rd, Cleveland 44121) Dievk. notiek svētdienās 14:30.

Linkolnas apv. latv. ev. lut. dr.: (3300 C St, Lincoln NE 68510). Dievkalpojumi ar viesu mācītājiem latviešu un angļu valodā plkst. 10:00. Par datumiem sazināties ar draudzes pr. Kārli Indriksonu, tālr.: 402-730-3427, e-pasts: kindriks@aol.com. Pensionāru saiets katrā mēneša otrajā ceturtdienā plkst. 11:00 sabiedriskajās telpās. **Latvian Hall** (Latviešu ev. lut. sabiedriskās telpās, 33rd & Mohawk iela, Baznīca, 33rd & C iela, Linkolnā. kunora@windstream.net.

Mančesteras latv. ev. lut. dr.: (dievk. Notiek Holy Transfiguration Romanian Orth. Church, 2 Winter St., Manchester, CT 06040). Dr. pr. Astra Vilinskis, tālr. 413-568-9062. **8. jūlijā**, plkst. 11:00 dievkalpojums ar dievgaldu. Viesmāc. Igors Safins. Sekos kafijas stunda.

Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.: (1853 N 75th St, Wauwatosa WI 53213), tālr.: 414-258-8070. Māc. Jānis Ginters tālr.: 260-797-5695 Draudzes priekšnieks: Andrejs Junge tālr.: 414-416-6157 Dievk. notiek svētdienās 10:00.

Minneapolis – St. Paulas latv. ev. lut. dr.: (3152 17th Ave S, Minneapolis MN 55407). Minneapolis St. Paulas latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes video dievkalpojumi notiek katru nedēļu, tos var skatīties mndraudze.org

Montrealas latv. Trīsvienības ev. lut. dr.: Trinity Latvian Church (P.O. Box 39, Station NDG, Montreal QC H4A 3P7), tālr.: 514-992-9700. www.draudze.org pr. Jānis Mateus tālr.: 514-481-2530, e-pasts: prez@draudze.org.

Ņūbransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.: (Latvian Lutheran Church, P.O. Box 1008, Maplewood, NJ 07040). Dievkalpojumi notiek NJ Latviešu biedrības namā Priedaine, (1017 State Route 33, Freehold, NJ 07728), māc. Ieva Pušmucāne-Kineyko, e-pasts: latvian-

lutheranchurch@gmail.com. Ņūbransvikas – Leikvudas latviešu ev. lut.

Dievkalpojumi notiek kapelā, NJ Latviešu biedrības namā “Priedaine”, (1017 State Route 33, Freehold, NJ 07728).

Ņujorkas latv. ev. lut. dr.: Jonkeru bazn., 254 Valentine Ln, Yonkers NY.

Salas bazn., 4 Riga Ln, Melville NY.

St. Andrew bazn., 335 Reynolds Ave, Parsippany NJ.

Brāļu kapi, 414 Bloomer Rd, Tannersville NY St. John's bazn., 81 Christopher St, New York.

18. jūnijā Jonkeru baznīcā 10:30, māc. Saivars, seko Bībeles stundas grupas izbraukums uz restorānu. **25. jūnijā** nav dievkalpojuma Ņujorkas draudzē.

Ročesteras ev. lut. Krusta dr.: Atonement Lutheran Church (1900 Westfall Rd, Rochester NY 14618).

Saginavas latv. ev. lut. dr.: (128 N Elm St, Saginava, MI 48602). Mācītāja Biruta Puikē Wilson, mob. (269) 2675-330. Kontaktpersona Mary Beth Dzirnīs, mob. (989)781-1163. E-pasts: dzirnīs@chartermi.net. **Dievkalpojumi vienreiz mēnesī, 1:00 pēcpusdienā**, seko kafijas galds ar groziņiem.

Sandiego latv. ev. lut. dr.: Ascension Lutheran Church (5106 Zion Ave, San Diego, CA 92120), Dr. pr. Jānis Legzdīņš, tālr.: 1-619-630-8143, e-pasts: janislegzdins@hotmail.com.: Dievkalpojumi notiks iekšienē un jānēsā sejas maskas.

Sentluisas latv. ev. lut. dr.: Christ Lutheran bazn (#1 Selma Ave, Webster Groves, MO 63119). Dievk. vadīs Māc. Dace Skudiņa. Dr. pr. I. Kalniņa, tālr.: 314-457-1830, kalninsirene@gmail.com.

Sietlas. lut. dr.: (11710 3rd Ave. N.E. Seattle, WA 98125). Dievkalpojumi notiek plkst. 10:30. Draudzes priekšnieks Jānis Šulcs, tālr.: 206-406-5226, e-pasts: prieksnieks@seattlelatvianchurch.org. Baznīcas mājas lapa: www.seattlelatvianchurch.org. Dievkalpojumi notiek plkst. 10:30. Draudzes priekšnieks Jānis Šulcs, tālr.: 206-406-5226.

17. – 18. jūnijā Jāņu svinības Rietumkrasta Latviešu izglītī-

bas centrā Šeltonā, sākot ar plkst. 11:00 sestdienā. **11. jūlijā** Pensionāru pusdienas plkst. 12:00 Sietlas latviešu centrā. **15. jūlijā – 5. augustā** Vasaras vidusskola “Kursa” Rietumkrasta Latviešu izglītības centrā Šeltonā.

Skenektedijas latv. ev. lut. dr.: Trinity Lutheran Church (35 Furman St, Schenectady NY 12308). Diakone Linda Sniedze-Taggart). Skenektedijas draudzes Tautas Sēru dienas dievkalpojums ir **18. jūnijā** plkst. 2.00 pēcpusdienā. Pēc tam sekos dievgalds. Diak. Linda Sniedze Taggart.

St. Pētersburgas latv. ev. lut. dr.: Draudzes mācītājs Aivars Pelds, T: 515-991-4640, epasts: aivars@pelds.com. Visi dievkalpojumi notiek Faith Lutheran baznīcā (2601 49th Street North, St. Petersburg, FL 33710).

Toronto – Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.: (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, E-pasts: baznica@bellnet.ca. E-pasts: grietins@gmail.com. Priekšnieks: Kārlis Vasarijs, pr. vietn. Sibilla Korule. Dāmu kom. pr. Maija Sukse, tālr.: 416-221-4309.

Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.: (400 Hurley Avenue, Rockville, MD 20850 – 3121). Tālrunis: 301-251-4151, epasts: dcdraudze@gmail.com, www.dcdraudze.org. Prāveste Anita Varsberga Pāža (tāl.: 301-302-3270). Draudzes priekšniece Dace Zalmane.

Katru svētdienu 11:00 dievkalpojums – klātienē & tiešsaistē (ZOOM). Katru trešdienu 10:00 Rīta svētbrīdis (ZOOM). ZOOM pieslēgšanās norādes ir atrodamas draudzes mājas lapā www.dcdraudze.org.

Lūgums turpmāk SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas sūtīt Inesei Zaķis uz e-pastu rigaven@aol.com līdz piektdienai vai tieši uz redakciju Rīgā, uz e-pastu: redakcija@laiks.us ne vēlāk kā PIRMDIENĀS

Mūžībā aizgājušas mūsu miļās filistres
MAIJA SPERAUSKAS,
dzim. **ĀBOLS, 44.c.**

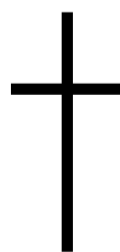
Dzimusi 1942. gada 10. oktobrī Latvijā,
mirusi 2022. gada 26. jūlijā Ņujorkā

DZINTRA BAIDIŅŠ,
dzim. **VAIVARS, 38. c.**

Dzimusi 1937. gada 15. oktobrī Latvijā,
mirusi 2022. gada 3. augustā Delavērā

Sit tibi terra levis!

Sēro
KORPORĀCIJA IMERIA

Mūsu miļā mamma un vecmamma

BAIBA STRAUTIŅŠ
WILSON

Dzimusi 1937. gada 18. augustā Rīgā,
mirusi 2023. gada 19. aprīlī Jackson MS

Mīlestībā viņu piemin
DĒLS PETER WILSON AR SIEVU MARTHA UN
MEITĀM KRISTYN UN CAROLINE
DĒLS WILLIAM WILSON AR SIEVU OLGU

SPORTS

(Turpināts no 17. lpp.)

Kristīne Blaževiča NCAA finālsacensībās izcīna bronzas medaļu

Latvijas vieglatlēte Kristīne Blaževiča // FOTO: Latvijas Vieglatlētikas savienība / Facebook

Latvijas vieglatlēte Kristīne Blaževiča sestdien Ostinā Nacionālās koledžu sporta asociācijas (NCAA) finālsacensībās septiņcīņā ierindojās trešajā vietā. Teksasas Universitātes studente Blaževiča tāllēkšanā ar 6,01, 6,09 un 6,08 metrus tāliem lēcieniem nopelnīja 877 punktus, bet šķēpa mešanā ar 43,08 metriem – 726 punktus. 800 metru skrējienā Latvijas sportiste ar rezultātu divas minūtes un 14,75 sekundes bija otrā, nepelnot 896 punktus un summā sakrāja 6058 punktus, ieņemot trešo vietu. No Blaževičas tikai par sešiem punktiem atpalika 800 metru disciplīnas uzvarētāja Elija Džounsa no Dienvidkalfornijas Universitātes. **Uzvaru ar 6165 punktiem izcīnīja igauņiete Pipi Lota Enoka, bet otrā ar 6117 punktiem finišēja lietuviete Beatrice Juškevičute.** Piektdien 100 metru barjerskrējienā Latvijas daudzciņņiece finišēja 13,47 sekundēs, kas deva septīto vietu un 1055 punktus. Augstlēkšanā latvietei par 1,72 metru augstumā novietotas latiņas pārvarēšanu tika dalīta trešā vieta un 879 punkti. Lodes grūšanā viņai paveicās stabila metienu sērija (12,78-12,74-12,83), kas deva 716 punktus. 200 metru sprintā Blaževiča finišēja 24,76 sekundēs (909 punkti). Pēc pirmās dienas Blaževiča ar 3559 punktiem bija sestajā vietā 24 startējušo daudzciņņieču vidū. Līdere ar 3840 punktiem bija Bolu štata universitātes studente Dženele Rodžersa, bet 165 un 175 punktus atpalika attiecīgi lietuviete Beatrice Juškevičute no Vanderbilta universitātes un Džounsa. Pirms diviem gadiem Blaževiča NCAA čempionātā ieņēma trešo vietu, bet pērn ierindojās 21. vietā.

Rūtai Katei Lasmanei bronzas medaļa NCAA sacensībās

Teksasas Tehnoloģiju universitātes pārstāve Lasmane labāko

rezultātu 14,21 metrs sasniedza trešajā mēģinājumā. Ventspīlniece sacensības sāka ar 13,81 un 13,67 metrus tāliem lēcieniem, ceturtajā mēģinājumā aizlēca 14,20 un piektajā – 14,02 metrus, bet sestais mēģinājums netika ieskaitīts. Uzvaru ar otrajā lēcienā sasniegtajiem 14,78 metriem un jaunu NCAA čempionātu rekordu izcīnīja Floridas Universitātes pārstāve Džezmina Mūra, bet sudraba medaļu – Teksasas Universitātes pārstāve jamaikiete Ekelija Smita, kura trešajā mēģinājumā sasniedza rezultātu 14,54 metri. Lasmane trissollēkšanā aizpērn ieņēma piekto vietu, bet pērn izcīnīja bronzas medaļu.

Pirms studijām ASV Rūta Kate trenējās Ventspilī un augu reti sportiskā ģimenē. Tēvs Uģis – pasaules vicečempions airēšanā, arī labi spēlēja basketbolu, mamma Dace – sporta mediķe, brālis Kārlis – Olimpiskais čempions 3x3 basketbolā.

Šķēpmetējs Gailums sacensībās Itālijā labo personīgo rekordu

Patriks Gailums // FOTO: AFP/SCANPIX

Latvijas šķēpmetējs Patriks Gailums sestdien Itālijā komandu vieglatlētikas sacensībās labo personīgo rekordu. Gailums savā labākajā mēģinājumā šķēpu raidīja 84,05 metru tālumā, pērn sasniegto rekordu labojot par 40 centimetriem. Pasaules čempionāta normatīvs ir 85,20 metri. Latvietis jaunu rekordu nodrošināja pēdējā metienu sērijā, pārējās četras veiksmīgajās šķēpu raidot tuvāk par 79 metriem (78,20-x-75,38-76,67-75,59-84,05). Tuvākajiem konkurentiem metieni bija tuvāki par 67 metriem. Gailums arī uzrādīja labāko sezonas rezultātu Latvijā, kas kopš piektdienas bija Rolandam Štrobinderam, kurš sacensībās Jelgavā šķēpu raidīja 82,55 metru tālumā. Citviet Itālijā Jānis Svens Grīva uzvarēja ar 76,10 metru tālu metienu, bet Matīss Vēlps ar 63,37 metriem bija devītais. Karina Jansena labo personisko rekordu vesera mešanā – 53,81 metrs, kas deva sesto vietu. Jauns personīgais rekords arī Ričardam Pederam 110 metru barjersprintā – 14,56 sekundes un pirmā vieta. Tāpat karjerā labākais rezultāts arī Aleksandram Volkovam diska mešanā – 54,12 metri. Savukārt Sindija Bukša uzvarēja 100 metru skrējienā ar savu šogad labāko rezultātu, finišējot 11,67 sekundēs.

Novēlotā Stenlija kausa atrādišana Latvijā

Latvijas hokeja leģenda Sandis Ozoliņš // FOTO: Zane Bitere/LETA

Nacionālās hokeja līgas (NHL) čempionu trofeja deviņdesmitajos gados netika atvesta uz Latviju, kaut arī Sandis Ozoliņš 1996. gadā bija viens no kausa ieguvēju Kolorado "Avalanche" līderiem, jo Stenlija kausa glabātājiem bija bail, "Avalanche" sastāvā tolaik Ozoliņa komandas biedri bija arī krievi Valērijs Kamenskis un Aleksejs Gusevovs. Arī uz Krieviju togad Stenlija kauss netika aizvests. Stenlija kausu tradicionāli ved uz visām valstīm, kas ir konkrētā gada čempionu komandas pārstāvju dzimtenes. Šogad marta vidū uz Latviju pirmo reizi vēsturē tika atvests Stenlija kauss, kuru īpašā pasākumā izraudzīta publika varēja apskatīt klātienē. Pagaidām vienīgais no Latvijas hokejistiem Stenlija kausu izcīnījis Ozoliņš, kurš 1996. gadā bija viens no Kolorādo "Avalanche" komandas līderiem. Stenlija kausu tradicionāli ved uz visām valstīm, kas ir konkrētā gada čempionu komandas pārstāvju dzimtenes. Publiski un kuluāros ir izskanējušas dažādas versijas, kāpēc deviņdesmitajos gados NHL čempionu trofeja netika atvesta uz Latviju. "Patiesā versija ir tāda, ka tolaik NHL baidījās vest Stenlija kausu uz bijušās Padomju Savienības republiku. Viņiem šķita, ka tas tiks kaut kādā veidā nozagts. Viņiem bija bail. Kausu neatveda mūsu vēstures dēļ," pastāstīja Ozoliņš. Kolorādo kluba rindās tolaik spēlēja Ūve Krups (Vācija) un Peters Forsbergs (Zviedrija). Uz šo hokejistu dzimtenēm trofeja aizceļoja. **"Šķiet, ka nākamajā gadā viņi izlēma, ka ir pietiekami droši – lači vairs netaigā pa pilsētas centru. Man bija baigā šķrobe, jo kausu aizveda gan uz Zviedriju, gan Vāciju," atminas Ozoliņš.** 1996. gada NHL izslēgšanas spēļu turnīrā Ozoliņš bija rezultatīvākais aizsargs, 22 spēlēs sakrājis 19 rezultativitātes punktus (5 vārti + 14 piespēles).

Skujiņš Somijā izcīna uzvaru "gravel" sacensībās

Latvijas šosejas riteņbraucējs Toms Skujiņš sestdien Somijā izcīnīja uzvaru sacensībās pa neasfaltētu ceļu jeb "gravel" sacensībās. 177 kilometrus garajā distancē "Trek-Segafredo" komandas riteņbraucējs Skujiņš

Toms Skujiņš // FOTO: Trek – Segafredo komandas arhīvs

finišēja četrās stundās 46 minūtēs un deviņās sekundēs. Minūti un 14 sekundes viņam zaudēja somi Anti Jusi Juntunens ("Abloc"), bet vēl trīs sekundes vēlāk finišēja savulaik profesionālajā riteņbraukšanā startējušais vācietis Pauls Foss. Sieviešu sacensībās uzvarēja ASV profesionālā riteņbraucēja Tifānija Kromvela. Sacensības norisinājās trīs distancēs un otrā garākajā jeb 77 kilometru braucienā trešais bija Pirmās formulas (F-1) pilots somi Valteri Botass, kurš kopā ar savu dzīvesbiedri Kromvelu ir viens no šo sacensību "Fnlmgrvl" kura toriem. Visās trīs distancēs kopā startēja ap 750 dalībniekiem.

Pat ne kārtīga treniņspēle

Arī savā laukumā Sudraba līgas spēlē Latvijas vīriešu valstsvienība pārliecinoši ar 3-0 (25:11, 25:15, 25:10) uzvarēja Fēru salas un izvirzījās grupas līderpozīcijās.

Latvijas izlase A grupā ar divām uzvarām divās spēlēs ieņem pirmo vietu kopā ar Kipras izlasi, kas saliniekus pieveikusi divreiz. Salīdzinājumā ar spēli izbraukumā Latvijas izlases pamatsešinieka Jēkabu Dzeni, Atvaru Ozoliņu un Renāru Paulu Jansonu nomainīja Gustavs Freimanis, Romāns Saušs un Hermans Egleskalns, bet laukumā regulāri tika arī abi "libero" Kaspars Kronbergs un Dāvis Emīls Melnis.

"Pirmkārt, uzdevums bija uzvarēt spēli, kā arī vairot komandas pārliecību par savām spējām. Abas spēles ar Fēru salām izmantojām arī kā gatavošanās elementus nākamajām Eiropas līgas cīņām. Nākamajās spēlēs latīņa būs augstāk, un mums ir jābūt gataviem sīvai cīņai abās spēlēs ar Kipru, kuras volejbolisti uz Rīgu atbrauks bez spiediena. Pagaidām esam sasnieguši visus mērķus, taču mums ir pie kā strādāt, piemēram, bloks, kur mums jāspēj agresīvāk un disciplinētāk. Un, protams, otrā spēle bija labāka par pirmo. Tas man arī patīk. Es redzu progresu," pēc spēles teica Latvijas izlases galvenais

treneris Mihals Meško Gogols.

Ja mums joprojām piederētu Roņu sala, tad būtu tieši laikā uzspēlēt.

Mieža un Lasmaņa pārstāvētā "Beijing" komanda uzvar "Challenger" turnīrā

3x3 basketbola komandas "Rīga" spēlētāji Kārlis Lasmanis (no kreisās) un Nauris Miežis // FOTO: Paula Čurkste / LETA

Latvijas 3x3 basketbola spēlētāji Nauris Miežis un Kārlis Lasmanis svētdien Malaizijā palīdzēja "Beijing" komandai uzvarēt "Challenger" turnīrā. "Beijing", kas izsēta ar pirmo numuru, ceturtdaļfinālā ar 21:16 apspēlēja Kauņas VDU vienību no Lietuvas, bet pusfinālā ar 21:15 – Diseldorfas LSDY no Vācijas. Pirmajā cīņā Lasmanis guva 12 punktus, realizējot visus sešus soda metienus, bet Miežis sakrāja septiņus punktus un četras atlēkušās bumbas. Pusfinālā par rezultatīvāko komandā ar astoņiem punktiem un četrām atlēkušajām bumbām kļuva Pens Jaņs, sešus punktus guva Lasmanis, bet četrus punktus, četras rezultatīvas piespēles un trīs atlēkušās bumbas Mieža rēķinā. Finālā ar 21:18 tika pieveikta Ķīnas komanda "Futian". Ķīnas komanda izvirzījās vadībā ar 2:0, 6:3 un 9:5, un tikai pusspēlē rezultāts atkal kļuva neizšķirts (10:10). Tomēr jau drīz pēc "Futian" komandu pārstāvošā Dimeo van der Horsta metienu rezultāta starpība atkal sasniedza četrus punktus – 14:10. Ar pieciem Lasmaņa gūtiem punktiem un Pena divpunktnieku atkal tika panākts līdzsvars (17:17), bet pirmo reizi vadībā spēlē "Beijing" pēc diviem Lasmaņa soda metieniem izvirzījās vien minūti un 32 sekundes līdz mača laika beigām. "Futian" komanda pēc 27 sekundēm aizmeta garām abus soda metienus, bet Miežis ar tālmetienu pabeidza cīņu, kad līdz spēles laika beigām bija palikušas 23 sekundes. Miežis un Lasmanis finālā guva pa astoņiem punktiem, Lasmanim pievienojot arī astoņas atlēkušās bumbas. Atšķirībā no pagājušās sezonas šogad Lasmanis un Miežis pārstāv Ķīnas vienību "Beijing", kas par ceļazīmēm uz Pasaules tūres posmiem cīnās "Challenger" un "Quest" turnīros.

Sporta ziņas sakopojis
ANDRIS KĻAVIŅŠ